

NOVA & VETERA

ČÍSLO DVANÁCTÉ

V LISTOPADU LÉTA PÁNĚ MCMXIV

STARÁ ŘÍŠE / MORAVA

N O V A E T V E T E R A

pořádá a s pomocí Boží a přátel Studia v sedmi číslech do roka vydává ANTONÍN LUDVÍK STRÍŽ v Staré Říši na Mor. Tiskem K. Kryla a F. Scottiho v Novém Jičíně na Moravě.

O B S A H

ŽIVOT SV. SEVÉRA, biskupa Ravennského, ze starého rukopisu vydaný Vavřincem Suriem.

SV. PETR DAMIÁNŮV: ŘEČ O SVATÉM SEVÉROVI, ARCIBISKUPU. PROROCTVÍ SV. SEVÉRA o velikém schismatu v Církvi a velikém Králi z rodu Lilií.

SV. KATALDUS, biskup tarentský, o témž velikém králi, utěšiteli Církve a Francie.

PROROCTVÍ OTCE KALISTA, ze dne 3. prosince 1751.

PROROCTVÍ ORVALSKÉ.

STARÉ PROROCTVÍ NĚMECKÉ, kolující po Elsassku ode dávna. PAŘÍŽ V OHNI! I. Vidění sedláka bretoňského. II. Jak Melanie viděla Paříž v ohni.

ZVĚSTI MAGD. PORSATOVÉ O PŘÍŠTÍ KRÁLOVSTVÍ MARIE PANNY.

BLAHOŠL. BARTOLOMĚJ HOLZHAUSER: VÝKLAD APOKALYPSY.

Výklad kapitoly III., veršů 7. – 13. a kapit. IX., veršů 20. a 21.

LEON BLOY: „*Duše Napoleonova*“, kap. 4. BITVA.

EUGEN DEMOLDER: NOKTURNO MALBERTOVO. Z „*Legendy Yperdamské*“.

G. ALBERT AURIER: SYMBOLISM V MALBĚ — PAUL GAUGUIN.

BOHUSLAV REYNEK: ROZSÉVAČ. SAMOTA. SLZY. MODLITBA.

PAUL FORT: MYSTICKÝ ZÁPAD.

ANTONÍN LUDVÍK STRÍŽ: SVATÝ JAN NEPOMUCKÝ A JEHO ŽIVOTOPISEC.

ŠEST LISTŮ PRAMENŮ. — DVA LISTY VÝMĚTŮ JAZYKOVÝCH.

O B R Á Z K Y:

AUGUSTE ROUQUET: CHRÁM SV. NAZARIA V CARCASSONNĚ PO ZÁPADU SLUNCE. — JINÝ POHLED NA CHRÁM SV. NAZARIA. — BRÁNA MRTVÝCH V CARCASSONNĚ. Dřevoryty.

TŘI KRESBY D. J. STELLECKÉHO.

JÓZEF MEHOFFER: KRESBA NA MALOVANÉ OKNO.

Reprodukce Jana Šimáně v Praze.

JOSEF MENOFER, TFC.

O PŘÍŠTÍ
KRÁLOVSTVÍ
M A R I E P A N N Y
JAK JE ZVĚSTOVALA
MAGDALENA PORSATOVA

Vítr kde chce věje, a zvuk jeho slyšíš, ale nevíš, odkud přichází, aneb kam jde: takť jest každý, kdož se z Ducha narodil“. Tuto prostou děvečku, služebnou po starém dobrém řádu, kdy se nehledávalo práv člověka, ale vždy jen jak nejlépe posloužiti pánu, považovanému za zástupce Boha, navštívil Duch prorocký při jejích domácích a polních pracích nejhrubšího druhu. Poslechněme, co o ní píše p. Laverdant, redaktor *Mémorialu Katolického*, jehož probudila k životu.¹

„Rodina, v níž slouží, jedna z nejpočetnějších rodin, byla kdysi zámožna; všechny její větve upadly ponenáhlu do neštěstí.

¹ Viz *Mémorial Catholique*, juin 1866, p. 228—234 a brožurku nadepsanou: *Prophétie de Madeleine, l'Avènement de Marie*, in-8°, 1872, chez Davesne, 59, rue Bonaparte, à Paris.

Magdalena, dlouho trvajíc pod střechou jejich, dostala darem od nejstaršího pána (jehož jmenuje *patriarchou*), patnáct set franků. Právě se dovidám od jiného úda této dobré rodiny, že toto jměníčko vytrousilo se z rukou naší služky a bez hluku na potřeby tří jiných údů tohoto domu, kteří trpěli velikou nouzí. Naše prorokyně jest tedy dobrou služkou.

Zemřela mladá paní Magdalenina a její manžel zůstal skoro bez chleba s dvěma malými dítkami. Magdalena přijala tyto tři sirotky za své, sloužíc jim beze mzdy, zasvěcujíc plody své práce jejich živobytí, obětujíc této trpělivé povinnosti všechny své schopnosti tělesné i duševní, *omnes facultates*, a lépe ještě, záříc a hřejíc vroucí, něžnou a ostýchavou láskou, jak jen ji v dokonalém milosrdenství srdce křestanské může zploditi.

A z tohoto vnitřního ohně, jímž vytápěla v krbu svých pánů, Magdaleně dosti zbývalo, by i kolem sebe venku a všude, kam noha její vkročila, plýtvala tímto svým jediným statkem chudé děvečky. Činností bezmeznou, rozvíjející se na všechny strany, tato nádoba milosrdenství ustavičně překypovala. Naše prorokyně jest tedy dobrou služkou bližního.

Miluje Světce, a nemá strachu ze zázraků; a ač neradí nikomu *pobožnost svatého Procházky*, jak říká, sama ráda, jak jen jí povinnost nebrání, „projde se“ na svých lehkých nohou k některé svatyni Matky Boží.

Já jsem se setkal s Magdalenou r. 1849 v Hiers, když jsem ošetřoval nemocného jejího *mladého pána*, jemuž a jeho osmdesátiletému otci dodneška slouží. Byl jsem tehdy sám dosti chorý, a moje ubohá hlava unavena, že se točila po všech větrech lidských nauk a revolučních bouří, hledala s úzkostí a v mlhách, kde si odpočinouti posléze v čistém světle. Magdalena poslala moji dobrou vůli do Svatyně La Saletteské. Sestoupil jsem s posvátné hory dojat, navrácen, obrácen, osvícen ve svém srdci.

„A teď, *můj maličký*, pravila mi Magdalena, jděte a najděte si faráře Arsského“.

Více tedy než své matce a ženě, sestřám a přátelům jsem Magdaleně zavázán za to, že jsem byl uveden v katolické obcování po dvaceti pěti letech vzdálení a bloudění...

Přistupme k tajemství jejího proroctví.

R. 1843. Magdalena, až dosavád pokojná, zabraná do svých domácích prací, namáhající se jen rukama bez jakékoliv činnosti ducha, najednou byla zachváčena hroznou

nemocí, jako by ji nějaká pekelná mátoha posedla. Zdálo se jí, že všechny zločiny lidstva byly na ni uvrženy. Tento nanejvýš bolestný rozvrat trval asi šest měsíců.

Na konci této zkoušky jednoho dne v Lyoně, v kapli klarisek, Magdalena, osvobozená jako kouzlem od své „posedlosti“ a své trýzně, jsouc po svaté zpovědi a po svatém přijímání, dlouho prodlévala rozjímajíc v pustém kostele. Seděla v lavici, duše její si hověla odpočívajíc, i myslela na svého starého otce, který potřeboval její pomoci, když v tom z nenadání její ucho a její srdce uslyšely hlas, který pravil sladce:

„Vstaň, moje dítě; jdi a zvěstuj lidu mému, že konec časů nadešel“.

Magdalena beze zmatku, ale v údivu odpovíděla:

„Kterak pak to vykonám? jsem nejchudší a nejnevědomější z vesnice“.

„Jdi, mluvil znova libý a hluboký hlas, jdi, moje dítě: budu s tebou“.

Magdalena vstala, přikročila hned k dílu, které jí bylo přikázáno; a od té doby neustala procházeti svým krajem zvěstujíc, že *konec časů nadešel*, pokavád arcití jí dovoľovaly její služební práce a její dobré skutky. Když skončila své dílo, žádala svých pánů

„o dovolení, by šla kázat“. Nejde a nemluví, leč když jí dovolí...“

Poslyšte teď její proroctví o příští Mariině, jak je uveřejnil p. Désiré Laverdant zprvu v *Memorialu Katolickém*, — dostalof se mu ho přímo z úst Magdaleniných v květnu 1866 — a jak je svěřil Otcům Koncilu, když před tím je četl větu za větou Magdaleně v červnu 1869; jen některé výrazy opravila, by lépe vystihly její myšlenku: „Ano, právě s tím jsem poslána, bych to zvěstovala lidu Mariinu“, pravila tehdy Magdalena.

ZVĚST O PŘÍŠTÍ MARIINĚ.

SLYŠTE, moje dívky, co Maria, naše Matka, mi ukládá, bych vám zvěstovala.

„Ejhle konec časů.

„Hle konec zla a počátek dobra.

„Není to událost obyčejná; veliká epocha se co nevidět otevře, epocha třetí:

„Po Otcí, který nás stvořil, bychom ho poznali, milovali a jemu sloužili; po Synu, který nás vykoupil, hle, jak Otec i Syn, by nás potěšili, posílají nám svého Ducha vítězího, s jeho Nevěstou Marií!

„Tot veliký zázrak. Maria přichází s nebe. Přichází s plukem andělů. Dlužno, aby vyvolení země zdvihli se s duchovní električností a šli vstříc vyslancům Boha.

„Hle vojsko Páně: mnoho svatých Žen, málo svatých Janů!

„A hle, zbroj Boží: ani pušek, ani holí, ani závor, ani psů nádvorních!

„Žádná síla hmotná, žádná pomoc lidská. Jiné časy, jiné mravy.

„Oznámila jsem vám před dvaceti šesti lety sedmero pohrom, sedmero ran a bolestí Marie, které budou předcházeti před jejím triumfem a naším uzdravením:

„Nečasy, povodně. — Nemoce na rostlinách i na zvířatech. — Cholera na lidech. — Revoluce. — Války. — Všeobecný bankrot. — Zmatek.

„Rány předešlé byly zmírněny, díky Marii, která zadržovala rámě svého Syna.

„Hle šestá rána, pohroma obchodu. Obchod kráčí k svému konci, protože kolo vozu nemá již své osy, důvěry.

„Mezi šestou a sedmou pohromou žádného odpočinku: postup bude rychlý.

„Rok 89tý převrátil toliko Francii: co přichází, bude převratem světa.

„Sedmá krise spěje k svému porodu. Svět bude myslet, že vše jest ztraceno, zničeno!...

„Zmatek nesmírný na moři zmítaném.

„Všechno, co není na Loďce, potápí se.

„Loďka sem tam se kymácí: (Magdalena naznačuje rukou pohyb loďce na vlnách.)

„Petře (Kameni), měj důvěru! . . . Archa vychází z bouře a pokojnost nastává.

„Pius IX. jest posledním Papežem Církve utiskované: *Kříž z Kříže*. Jemu bolest a také radost. Po něm ovobození. *Lumen in Coelo*, toť oko Marie!

„Ba i v Církvi bude se míti vše za ztraceno. Maria přichází! a hle Zmatení, ba Zmatek u kněží.

„A přece u kněží katolických bude třeba žádati rozhřešení a požehnání.

„Maria jest velemocná, ale nemůže nás rozhřešiti. To jest úřadem kněze. Maria ve všem tolik jest kněžím nakloněna!

(Kdosi namítl Magdaleně, co řekla o Piovi IX., že jest posledním papežem. Ujímá se zase slova:)

„Pius IX. jest posledním Papežem jistého období. Myslíte, že Maria, která přichází, zničí dílo svého Syna?

„Papež jest na místě Božím na zemi. V každé diecesi biskup; v každé farnosti fa-

rář; toť jsou zástupci Ježíše Krista, jako dobrá matka řeholní jest obrazem Marie.

„Jděte k svým pastýřům: sám Bůh je postavil na jejich místo. Ale běda, běda nájemcům, kteří jdou za hlukem tohoto věku!“

„Mnoho prvních zůstane posledními.

„Dítka, které nejsou v hříchu, uslyší první a uvidí svou matku Neposkvrněnou. Otvírají cestu k Marii; a po nich přicházejí i svatí řeholníci, svaté řeholnice a dobré ženy, dobří chudí a dobří zámožní.

„Jsou vysoko postavení, kteří nejsou než pýcha, a jsou vysoko postavení, kteří jsou velmi pokorní. Jsou ubozí vznešenci, kteří přijdou až k poslední peci.

„Všichni lidé dobré vůle vstoupí; všechno jest možno v Bohu.

„Maria přichází! Přichází každému; a každému otvírá knihu jeho svědomí.

(Magdalena dává svým rukám podobu knihy otevřené k obecnstvu).

„Kniha není takto, otočena k světu, odhalená očím všech: to jest uchováno pro Soud Poslední, ale takto: (Magdalena po-otvírá ruce k obličejí svému).

„Bůh zřizuje toto první otevření svědomí každé duši, péčemi Marie, něžné Matky!

To bude zpytování tajemné, bez zraňování sebelásky, mezi Matkou a jejími dítkami. Toť zpovědnice Mariina . . .

„Ale jaký zmatek! jaká ošklivost v sobě! jaké výčitky! jaká bolest, když každý v přítomnosti skvoucí čistoty Mariiny uvidí ve svém zrcadle svou vlastní černotu!

„A co slz kajícího, by se vše smylo!

„Ten ubohý Satan! Myslí, že vše spoutal proti Bohu: nikterak nespoutal Marie. Polapí ho a rozdrtí mu hlavu pod patou.

„Maria (ó tajemství!) Maria jde vstříc Synu Marnotratnému; Syn Marnotratný, toť my všichni, celé lidstvo, i praví mu Maria:

„Pojď, miluju tě! Bez tebe, bez tvé šťastné viny věkové nebyli by mne nazývali blahoslavenou! Jsem ti dlužna za svou slávu, ubohé dítě; přijmi ode mne spásu! . . .

„Satan jestiž duchem zla! jeho náhončími ve světě viditelném jsou zlí lidé, odpůrci Kristovi. V odpůrci Maria bude hledati člověka, a dá mu cítiti osten hříchu. A tak člověk zlý, dojat a obraceje se k Marii a k dobru, bude zbaven hříchu; a od té chvíle, přestává býti posedlým Satanovým, stane se zase dítkem Božím.

„Vložte kousek železa do ohně, vyjde odtud očištěno; právě tak duše v ohni nebe.

„Dnes zpovídáme se z hříchu; ale neza-
háníme hříchu. Trháme plevel, ale nevytrhu-
jeme. Uchováváme kořen starého člověka.

„Nuže, Maria Neposkvrněná chce nás na-
prосто očistiti, aby naše díla dařila se čista.

„Když zlí viděti budou své dítky, uná-
šené do slávy Mariiiny, dají se strhnouti svými
dítkami a skrze Marii vystoupí k Bohu.

„A tak Bůh přitáhne do své slávy i zlé.

„Vidíte to pole, kde jest mezi býlím všeho
druhu zkažené obilí s několika krásnými
klasy; taková jest společnost, uhoštěná v hří-
chu. Čeho dlužno při tom konati? Nebylo
by slušno nechat krásných duší záhubě.
Krásné duše jsou krásné klasy.

„Nuže! Maria co nevidět vyjde na skli-
zeň vyvolených země.

„A duše zlé veliká událost poděsí k je-
jich štěstí. Načež mocná Maria změní celou
společnost v krásné klasy. Vše se stane do-
brým.

„Farisejci budou posledními. Velicí lupiči
přijdou napřed.

„Židé, kteří nechtěli uznati Ježíše Krista
v jeho poníženosti, uznají ho v slavném pří-
chodu Mariiině.

„Nikdo nezná úmyslů Prozřetelnosti s námi. Kdyby svatý Augustin nebyl býval veliký hříšník, byl by tak velikým světlem pro Církev? Tot slávou Boha, že odpouští. Pochopíme to brzy... Ptejte se Marnotratného Syna! Myslíte, že Marnotratný Syn bude zvržen, protože nevstává, aby šel k svému otci a prosil jej o odpuštění? Ano, ale Maria brzy ho pozdvihne: taková matka!

„Holubice přilétá k nám s nebe, nesouc na svém srdci bílý kříž, znamení smíru; a mávající mečem ohnivým, zpodobujícím lásku, sedá si na trůn z ryzího zlata, obraz to Archy Noemovy: neboť přichází, aby zvěstovala konec potopy neřestí.

„Hle, přichází naše Matka! Církev připravuje všechno pro slavný příchod Marie. Církev vystrojuje jí čestnou stráž, by šla před anděly. Chystá se brána vítězoslávy. Hodina není daleko.

„Ona sama osobně to jest! Ale má své předchůdce: svaté ženy apoštoly, které léčiti budou rány těla s hříchy srdce. Bude dáno svaté ženě, obrazu Marie, konati zázraky.

„A pak přichází Maria, by učinila místo svému Synu v jeho Církvi vítězí.

„Ejhle Neposkvrněné Početí království Božího, které předchází příští Ježíše Krista.

„Očistí se na zemi Dům Boží a vyzdobí, by přijal Emanuele. Ježíš Kristus nemůže přijíti do tohoto baráku světa! . . .

„Jest třeba, by Bůh poslal svého Ducha a by obnovil tvář země jiným tvorstvem, by učinil z ní důstojný příbytek Syna Člověka.

„Hle, po ohni zdola, by vše spálil a pře-vařil, oheň s Hůry přichází, Láska, by vše rozplamenila a přetvořila!

„Vidím zemi srovnanou: její propasti se vyzdvihují, její hory se snižují; již jsou jen mírné pahrbky a krásná údolí.

„Od té doby, co jsem, jak jsem, nevidím před námi než sjednocení, sdružení, společenství. Celý svět se vespolek miluje a celý svět se vespolek podporuje; jsou šťastni.

„Není již zcelovaných pozemků, hrubého vzdělávání polí; jsou jen kultury lahodné, zahrady, krásné plody, květiny všude.

„S Marií celá příroda jest zahradou záhonků a trávníků a vše jest libé vůně.

„Všechno slouží slávě Mariině v Bohu“.

Přeložil JOSEF FLORIAN.

ŽIVOT SVATÉHO SEVÉRA, BISKUPA RAVENNSKÉHO

ZE STAROBYLÉHO RUKOPISNÉHO KODEXU
STYLEM POZMĚNĚNÝM, TOTIŽ STRUČNĚJI
A PARAFRASTICKY PŘEPSAL
VAVŘINEC SURIUS

SEVÉRUS z významného italského města Ravenny vzešel, a možno o něm říci, co o přebáženém Veleknězi Řehoři, že odkud rodem byl, tam svrchované dostoupil cti. Mravy velmi neúhonnými žil, pln holubičí prostoty: a sice se svatým Tobiášem chudobný vedl život, ale bohat byl v Kristu, božskou bázni k němu povždy lna. Ženu pojal a s ní v cudném žil manželství, výživu denní

svou práci sobě opatřuje. Že totiž tkalcem byl, z pravdivého podání jest jisto. Přiho-
dilo se té doby, že ravennský biskup z tohoto
světa se odebral, a církev ona pastýře po-
zbyla. Scházejí se tedy četní biskupové z blíz-
kých i z odlehlých míst, aby veliké té obci
velekněze dle obyčeje a řádu v čelo postavili
i posvětili. Když pak oni byli shromážděni,
Sevérus doma pracuje, manželce své
praví: „Odběhnu a podívám se, kdo bude
naším biskupem“. Jemuž manželka: „Sed
zde, vece, a své práce si hled. Sice dáš-li se
na zahálku, nepřibude nám. Jistě, ať jsi ty
tam, nebo doma sedíš, tebe biskupem ne-
zvolí“. On dí na to: „Dovol mi, abych v do-
brém s tebou pokoji tam šel“. Odpovídá
žena: „Dělej si, jak chceš, toť jisto, že v té,
jak tam vkročíš, na biskupa budeš posvě-
cen“. Pravila to ona křivě a vysměvačně;
ale muž Boží ihned odešel a došel církve,
kde lid byl s kněžstvem shromážděn, že byl
ve sprostých a nevzhledných šatech, za dveř-
ma chrámu se skrýval. Když pak prosby
podle obyčeje ukončeny byly, aj, holubice
sněhu bělostnější s nebe slétnuvši, na jeho
hlavu usedá. On spatřiv to, holubici od sebe
zahání; než ona vzduchem zakrouživši, do
třetice vrátila se na hlavu jeho, jako by v ho-

lubici pravil Duch Svatý: „Na kohož shlédnu, ne-li na chudičkého a skroušeného duchem a třesoucího se řečí mých?“ Ta pak věc úžas vzbudila u všech, kdož tam tehdy byli z duchovenstva i z lidu, a společně chvály a díky vzdávali Bohu, dobra veškerého štědrému dárci.

Hned tedy vyveden byl ze svého úkrytu muž svatý, a byt se vzpouzel, odvečen byl k stolci velekněžskému a pomazán olejem plesání i posvátným křížmem, jak se udílí k té důstojnosti povoláním. Bylo tehdáž lze říci ono slovo Evangelia: *U lidí toto nemožno jest: u Boha však možno všecko.* A slovo Apoštolovo: *Neurozené světa a potupené vyvolil Bůh a to, čeho není, aby to, co jest, zkazil.* Jakmile pak onen tak veliký úřad blažený Severus přijal, v jeho správě naprosto bezúhonným se osvědčil, a místa dočista u něho nemělo, co bývá předhazováno: Hodnosti mění mravy. Denněť ctností jemu přirůstalo, a Duch Svatý, jehož vlivem té služby došel, apoštolskými ho pracemi učinil význačným.

Kteréhosi dne, když posvátné Mešní slavnosti, tím řádem, jakož konávají biskupové, slavil, v tu chvíli, kdy čtení z Apoštolových listův bylo předčítati, mimo sebe muž svatý jest vytržen, a u oltáře stoje spánkem libým

zachvácen se zdál. Ale když již dosti dlouhá doba uběhla, sluhové oltární, domnívající se, že z nenadání usnul, rychle přibíhají a za posvátná jím roucha třesouce, budí jej. „Co to, dí, otče? Tolik na tebe lidu čeká a tebe tuhý spánek zmáhá?“ On rázem k sobě přišel, jakoby poněkud rozhořčen, dí k nim: „Co činíte, bratři? proč jste mne bouřili? Já sice s vámi zde tělem byl, ale duchem jinde jsem dlel.“ Tehdy oni s velikou snažností se ho doptávali, kde že zatím byl? Jimž on odpověděl: „Odpustiž vám Bůh, synáčkové, že jste mne tolik polekali. Byl jsem ve svaté církvi modenské a duši spolubiskupa svého Geminiána Pánu jsem doporučil, a ostal jsem tam, dokud nebylo pochováno tělo jeho“. To uslyševše Ravennští, tajně posílají rychlé posly k Modenským vyzvědět, jak jest s Geminiánem. Když tito do Ravenny přijdou, nejprvé na zdraví biskupovo se dotazují: a dovídají se od občanův, že před několika dny onen výborný pastýř a velekněz jejich je opustil; dodávali pak občané: „Přece pán Sevérus, arcibiskup váš i náš, když on skonával, u něho tu byl a jeho duši Bohu řádem velekněžským doporučil, aniž odešel, dokavad jeho tělo nebylo pohřbeno. Po té však s očí našich náhle byl vzat“. Toto uslyševše, co

nejspěšněji poslové v Ravennu zpět míří a spoluobčanům svým všecko vykládají: a postiženo bylo pilným srovnáváním, že té chvíle na svatého Sevéra přišlo myslí ztrnutí, kdy svatý Geminián ubíral se k Pánu.

Dcera přeblaženého muže u věku mladistvém zemřela. Mát její již dříve s životem se byla rozžehkala, i chtěli ji v její hrob uložit. Vidouce však, že příliš úzka jest schránka, aby obětěla pojmouti mohla, zkormoucení dí k Sevérovi biskupu: „Co sobě, otče svatý, počneme? Vidíš-li, jak sarkofag jest těsný?“ A tu svatý velekněz k bývalé manželky své uhaslému tílku se obrátiv: „Co mi, vece, obtížna jsi, ženo? Proč nepřeješ místa dceři své? Přijmi, co jsi kdysi v životě nosila a ne-skrbli přílišně svým místečkem“. Na ten blaženého muže hlas u takové rychlosti tělo ono uhnulo, že životným jsouc obdařeno dechem hbitěji pohnouti by se nemohlo, a dceři dlouhé prostory dopřálo.

Přístupmež nyní ku skonání svatého muže a kterakž z těchto světa trudů v onu nadzemské vlasti blaženost se přestěhoval. Byl již velice stár a úcty hodných šedin a den skonání svého z Božího zjevení daleko napřed znal. A tak jednoho dne nejsvětější obět mešní obětuje, na přechod svůj z tohoto světa

u vlast nebeskou velespasným svátostí nebeských přijetím silně se opevnil, a svolav k sobě celého města kněžstvo a obého pohlaví lid, podle církevního mravu o netknutosti katolické víry, o bratrské lásce a o zachování a pěstění přesladké duchův shody, dle dané mu s nebe moudrosti obšírnou mluvil k nim řeč. Když ji domluvil a udělil jim pokoj a požehnání, v řízu velekněžskou oděn a lidu naříkajícího hojným počtem odevšad obklíčen, svůj sobě káže otevřítí hrob. Což když oni učinili, živ v něj vchází, a podivnou mocí mezi manželku a dceru do prostřed se položiv, jasným hlasem a obličejem živým poslední s Bohem dává dítkám svým, šťastně již v Pánu míně zesnouti, a mramor položití na hrob poroučí; a tak vylévav po nějakou dobu prosby, svatou duši svému vrátil Stvořiteli, pln dnův i zásluh.

Na znamení pak vynikající svatosti u rovu jeho bez počtu a lidský způsob převyšujících s nebe děje se zázrakův: z nichž jeden připišeme, o němž této historie pisatel, že za jeho let se stal, ujišťuje. Žena jakás Raveňanka synáčka měla, jímž denní zimnice nad míru lomcovala; aby tedy rychleji mu obnovenou bylo zdraví a prudké bolesti ho popustily, matka obětovati se rozhodla Bohu u rovu

přeblaženého Sevéra. Když pak tam přišla, spolu se synem a přáteli, vrhli se ponížene na tváře, Bohu a svatému Sevérovi pozorně za maličkého uzdravení se modlíce; a to tak, že nadějí dobrou byvše ponuknuti, ve chrámě na prosbách nocovati si stanovili. Ale zatím z přílišného utrmácení všeci spánkem byli zachvácení, až chlapce onoho hlasem slzavým znova procitají. Ale aj, jak se rozhlížejí, vidí svítilny prvé shaslé jasně hořeti; a nad tím zázrakem užaslí díky vzdávají Bohu a svatému vyznavači jeho Sevérovi. Po té máť hocha se vyptává, co se mu přihodilo. Tu on přede všemi pravil: „Viděl jsem z tohoto hrobu vycházeti starce jakéhosi, biskupským rouchem oděného, sněžnými vlasy ozdoběného, obličejem andělským údivného. A dotekl se mne a tuze jsem se zalekl; a v té nemoc všecka zmizela.“ Které doby muž svatý slynul, pisatel historie pochybno ostavil: ale volaterránská Zápisův Městských kniha 19. dosvědčuje, že za Joviniána knížete jako též svatý Geminián, biskup modenský, jehož bylo nahoře zmíněno, kvetl.

HISTORICKÁ ČÁST ŘEČI SV. PETRA DAMIÁNOVA O SV. SEVÉROVI BISKUPU.

Slyšeli jste, bratří předrazí, ze čtené blaženého Sevéra historie, kterak ho Bůh z tkalcovské dílny vzal, jak podivně jej mimo nadání nejen všech občanův, ale i jeho, ve tvrz Velekněžství vyvolil. Slyšeli jste, že člověka chudičského Bůh nad světa boháče staví. Slyšeli jste, že Duch Svatý moudrými věku pohrdaje, prostého člověka volí, vystrojené šatstvem přelétá, na otrhance a špinavce jako na přítele důvěrného a dávno mu předobře známého sestupuje.

Rád bych pak, nejmilejší, na onu krásnou podívanou všechny vnitřních světél paprsky pozorně rozepjal, a jak všemohoucí Bůh odchýlným způsobem od lidí soudí, kolikž mi možno jest, bedlivě uvážil. Schází se veškero občanstvo v chrám, sestupuje Duch Svatý v holubice podobě na lid shromážděný. Mnoho dole srdcí, jeden nahoře zpytatel. Ti očekávají, že veliký někdo z boháčův bude vyvolen; onen rozvažuje, kdo ze všech by

mohl ctnostmi nejbohatším býti nalezen. Tihle u sebe výše cení vzdělaný jazyk, okázalou řeč; onen však ducha prostého a srdce pokorného čistotu. Zde lid plebeje přehlíží, na předáky za to, kdo z nich nejspíše byl by vyvolen, pozornost upírá; tam však výsostný Pán na ponížené shlédá a vysoké z daleka poznává. Zde mnozí sami sobě onoho posvátné důstojnosti vrcholku žádají a štebetným mlčením u svědomí volají: Ó by holubice slétla na mne, ó by Bůh vyvolil mne. Myslíš, budu já zvolen? Myslíš, bude mně dáno biskupství? Tam však onen zkoumá ledví i srdce, jenž stvořil srdce jednoho každého z nich, jenž rozumí všelikým skutkům jejich. A věru byli tam mnozí, jako ve znamenitém městě, jedni zajisté ržajících koní krouhlenými kroky vyjížděti sobě uvyklí, jiní slavnými rodu tituly přizdobení, jiní drahocenného šatstva třpytem pozornost budící, jiní hustými poslušného vojska klíny obhloučení, jiní všelikými těmito světa dary mnohonásob obdaření, jiní jinými věcmi dle svých možností vybytí. Ale všemohoucí Bůh, jenž na srdce lidí bystře patřil, co kdysi Prorokem byl řekl, bez jakéhokoliv hluku znova ohlašoval: *Na komž odpočine Duch můj, ne-li na poníženém a pokojném a třesoucím se řečí*

mých? Zřel lid na patrném místě holubici s nebe čekající. Pohlížela ona na Sevéra, chudičkého, za dveřma se schovávajícího. Neboť ten, jenž lidí se ukrýval, božské velebnosti pohledu uhnouti se nemohl. Co jest to, blažený Sevére, tak chudý, tak bohatý, tak ponížený, tak povznešený, tak otrhaný, tak slavný, u soudův lidských opovržený, z Boží Prozřetelnosti neviditelně vyvýšený? Proč skrytí se usiluješ, jenž proto jsi povyšován, abys za ctnosti vzor všechněch očím byl předložen? Proč tváří lidských se stydíš, jenž božské velebnosti zraku nad všecky jsi se zalíbil? Patrně proto se ukrýváš, abys viděl a viděn nebyl; abys viděl totiž holubici k obdivu, nebyl však viděn pro oděvu ošklivost. Vzhůru, již objev se veřejně, vykroč v popředí a křesťanské rodiny vezmi na se správcovství. Vyjdiž perla z hnojiště, by na svrchaného krále zazářila výstroji. Netajž se nadále svitílna pod kbelcem, ale na svícen postavena všechny, kdož v domě jsou, lesku svého světlem oblejž. Pas tedy stádce Páně a nad ovčincem Kristovým péči mějž pastýřskou. Tobě Kristus Církev svou svěřiti již ustanovil, kterouž neodhadnou svojí krve cenou získal. Ujmi se úřadu výborné správy, abys ze svěřené hřivny úroky vzrostlý od-

vedl výtěžek. Aníž se strachuj neznalosti písma, nepozastavuj se pro neurovnaných nepravidelnost řečí, an onen, jenž povyšuje tě, bez pracné četby tě vzdělá; ten, jenž tobě nauku svěruje a ukládá, vyučování také přidá vzrůstu. Svrchovaněť jest slovo, jež tobě zasévání slova službu dává. Toto slovo tobě a tvým podobným sám praví: *Když stanete před králi*, atd. A zase: *Ne vy jste, kteříž mluvíte, ale Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás.*

Co ještě? Posléze přiletěla holubice a za údivu všech milou sobě hlavu navštívila. A dojistá už dávno v hrudi toho neviditelně byla, na jehož nyní téměř tělesně sestupovala. Ale což teď uprchlík Boží sobě počne? kam se obrátí? Jaký úkryt sobě bezpečnější najde? S očí všech uprchl, dveřeněmi se zavřel, a aby viděl, toliko skulinky dveří sobě ostavil. Avšak ten, jenž lidské pohledy zmohl odvrátiti, holubičího zraku bystrosti neznikl. Vidí se polapen, naříká u sebe, že nic mu neprospělo útočiště. Aspoň tedy ještě podezírá, že oblouzena mýlí se holubice, aníž může u tak velikém lidstva množství určitou k vyvolení označiti osobnost. Po třetí tedy k němu přiletěla, ač ji máchaje rukama zaháněl; a tak ve jménu nejsvětější Trojice požehnání k svému posvěcení přijal.

Ó nového a neslýchaného řádu povýšení. Ó podivuhodné výborného velekněze důstojnosti. Neboť co jiného bylo, na hlavu-li přeblaženého muže holubice do třetice sestoupila, leč že zjevně v Otce i Syna i Ducha Svatého jménu byl posvěcen? A co jiného bylo, téže-li holubice, od sebe ji zaplašuje, rukama se dotekl, leč že dle církevního zřízení na týchž rukou olej svatého pomazání přijal? Neboť tím, že holubice na přesvatého muže hlavu padla, povinné rukou vložení vykonala. Tím pak, že posvátnýma rukama sebe se dotknouti dovolila, tytéž ruce Ducha Svatého pomazáním znamenala.

Vzav tedy na sebe velekněžský úřad, blažený onen Sevérus nejen dle řádu církevní důstojnosti v něj vstoupil, ale též u tvrz svrchované svatosti vzrostl.

Přeložil P. LUDVÍK VRÁNA.

PROROCTVÍ SV. SEVÉRA,
ARCIBISKUPA RAVENSKÉHO, OHLAŠUJÍCÍ
ZA DOBY KRVAVÝCH PŘEVROTŮ VELIKÉ
SCHISMA V CÍRKVI.

SCHISMA zrodí se v Církvi Páně. Budou dva manželé, z nichž jeden pravý a druhý cizoložník. Cizoložnicí bude Církev, ta, která slouti bude ďábelskou. Bude prolévání krve takové, jakého se nikdy nevidělo, ani za dob obrů. Choť zákonný utíkatí bude. Nuže, lev povstane, a černý orel, mávaje svými skvoucími křídly nad svou tváří, vzletí do výše: tehdy nastanou soužení a boje na moři i na zemi. Marně země volati bude pokoj: pokoj bude hluchý a nepřijde. Jménu Páně budou se rouhati. Běda tobě, že jsi pohrdalo jeho mocí, ó město národů a bohatstev! Nebudeš se radovati do konce. Běda tobě, město filosofů, zbudované dětmi Noemovými, jež držeti budeš celou zemi Ravenskou! běda tobě! jho bude na město filosofů uvrženo. Běda tobě, lide lombardský! věže, tvoje radost, padnou v prach. Veliký lev galský půjde

vstříc orlu a udeří ho do hlavy; zápas hrozný nastane. A země Ravenská, jež bude tehdy královnou Italie, přijme korunu. Ejhle bitvy a úmrtnost taková, že takové nebylo od počátku světa, a že se neuvidí podobné. Jeden z králů národů dobude vítězství. Pojede na slonu a zbuduje v těchto místech svou říši. Tehdy nebude již v Církvi Páně než jeden pastýř, jehož péčí pokoj a jednota nauk znovu se zrodí v Ravennách. Král zmíněný dlouho panovati bude. Všichni tyrani, kteří sužovali Církev, budou z nenadání sesazeni; všechna žezla spojena budou v ruce pastýře, zvěstovaného předpovědmi. A nebude již rozkolu až do dní antikristových; a nastane tehdy jakoby všeobecné obrácení na víru Kristovu, díky velikému lvu, zvěstovanému zemi Ravenské, v níž se veseliti budou v ustavičném přátelství.

SVATÝ KATALDUS,

BISKUP TARENTSKÝ, O NOVÉM VELIKÉM
KRÁLI PRVOROZENÉ DCERY CÍRKVE:

Král vyjde z rodu a lodyhy Lilie vele-slavné, s čelem vyvýšeným, s obočím vypnutým, s očima podlouhlýma a nosem orlím. Shromáždí veliká vojska, vyžene ze svého království tyrany, kteří utíkati budou před jeho tváří, by se skryli v horách a brlozích, neboť jako nevěsta jest připojena k ženichovi, tak bude spravedlnost jeho družkou.

Bude válčiti s křesťany až do čtyřicátého roku věku a podrobí si Angličany a ostatní ostrovany, načež přepluje moře s vojsky velmi četnými.

Vstoupí do Řecka a bude jmenován králem Řeků. Podmaní si potom Kolchičany, Kypřany, Turky a Barbary.

A vydá edikt, dle něhož každý, kdo nebude se klaněti Ukřižovanému, bude usmrcen.

Posléze udělí pokoj křesťanům i svému národu.

Vstoupí pak do Jerusaléma a na hoře Olivetské modliti se bude k Bohu; a složí svou královskou korunu, vzdá chválu Bohu Otci, Synu i Duchu Svatému a vypustí duši za zemětřesení a jiných předivných znamení.

JINÉ ZNĚNÍ TÉHOŽ PROROCTVÍ,
jak je zaznamenal DAVID PAREUS (1548—1622),
syn ševcův, učitel theologie na universitě Heidel-
berské, jehož díla vydal jeho syn roku 1647:

Vzejde král národa přeslavné lilie; bude
míti čelo dlouhé, obočí pozdvižené, oči
podlouhlé a nos orlí.

Ten shromáždí veliké vojsko a zničí všech-
ny tyrany svého království, usmrtí všechny
své nepřátele, ačkoliv utekou do hor a ukryjí
se v brlozích, by ušli jeho tváře. Neboť jako
muž jest připojen k ženě své, tak spravedl-
nost bude mu družkou.

Bude válčiti se svými nepřátely až do své-
ho čtyřicátého roku, podrobuje si ostrovany,
Španěly a Italy. Zničí a spálí Řím a Florencii,
a bude možno sůl rozsítí na jejich místa.

Usmrtí údy kněžstva, kteří zaplaví sto-
lici svatého Petra, a téhož roku dostane se
mu dvojité koruny.

Posléze přeplaví se přes moře s velkým
vojskem, vstoupí do Řecka a bude králem
Řeků. Podrobí Turky a Barbary, a vydá ta-
kovýto edikt: Kdokoliv by se neklaněl Ukři-
žovanému, ať smrtí umře.

Nikdo mu neodolá, protože svatá ruka
Páně bude vždy s ním, a bude mítí říši země.
Až tyto věci budou vykonány, bude jmeno-
ván Odpočinutím svatých křestanů . . .

AUGUSTE ROUQUET

CTIHODNÉHO SLUHY BOŽÍHO
BARTOLOMĚJE HOLZHAUSERA
VÝKLAD APOKALYPSY SV. JANA
III.—7.—13.

O Š E S T Ě M
S T A V U C Í R K V E,
STAVU ÚTĚCHY, KTERÝ NASTANE
OD ONOHO SVATÉHO PAPEŽE A
ONOHO SILNÉHO PANOVNÍKA A
POTRVÁ AŽ DO NAROZENÍ ANTI-
CHRISTOVA

A Andělu Církve filadelfijské piš. Šestý stav Církve počátek vezme od Panovníka onoho silného a Papeže svatého, a potrvá až do narození Antichristova. Bude to stav útěchy, ve kterém Bůh potěší Církev svou z trápení a ze soužení převelikých, jež v pátém stavu byla vytrpěla. Budouť znovu uvedeni všichni národové v jednotu víry katolické a orthodoxní, a převelmi pokvete stav klerický a kněžství, a lidé s všelikou péčí hledati budou království Božího a spravedlnosti jeho. Dát jim Bůh své pastýře dobré,

i živi budou lidé v pokoji, jeden každý pod révou svojí a na poli svém, neboť pokoj bude na zemi, ježž Pán Bůh dá tehdy lidem pokoj s ním majícím pod stínem křídel onoho silného panovníka a nástupců. Tento stav typicky předobrazen jest šestým věkem světa, jenž nastoupil osvobozením národu Israelského a obnovou chrámu a Jerusaléma a trval až do příchodu Kristova. Nebo jako v tom věku národ israelský od Pána Boha vysvobozením ze zajetí svého převelmi byl občerstven a chrám a Jerusalém znovu vzdělán, všechny říše, národové a kmenové říši Římské byli podrobeni, již císař Augustus, monarcha přesilný a nejznamenitější padesát šest let vládl a pokořiv a podmaniv si všechny, mír dal veškerému oboru zemskému a vládl sám až do příchodu Krista Pána a ještě déle, tak v šestém stavu potěší Bůh Církev katolickou potěšením převelikým; neboť i vidíme-li v pátém stavu našem všude největší pohromy, kdy všecko válkou se pustoší, kdy katolíci od heretikův a špatných křestanův jsou utlačováni, kdy Církev a její sluhové uváděni jsou pod daň, vyvracována knížectva, panovníci vražděni a poddaní vyháněni a všichni se v spiknutí srocují na vztýčení republik; podivná přece stane se

změna rukou všemohoucího Boha, jaké nikdo sobě lidsky představit nemůže. Ten Monarcha totiž silný, který přijde od Boha poslán, z kořene zničí republiky, sobě podrobí všecko a horliti bude o pravou Církev Kristovu; všechny herese poslány budou do pekla, zničena bude říše turecká a on kralovati bude na východě i na západě; a přijdou všichni národové a klaněti se budou Pánu Bohu svému v pravé víře katolické a orthodoxní; vzkvete přemnoho mužů spravedlivých a učených na zemi, a lidé milovati budou soud a spravedlnost, a bude pokoj po veškeré zemi, neboť Boží moc sváže Satana na mnoho let atd., dokud nepřijde ten, který přijíti má, syn ztracení, kdy znovu odvázan bude Satan atd. S tímto šestým stavem v podobenství dokonalosti shoduje se šestý den Stvoření, kdy Bůh stvořil člověka k obrazu svému a poddal mu všechny tvory světa, aby byl jich pánem. Tak ovládne onen Pánovník všechny šelmy země, to jest, zdivočilé národy a lidi odbojné, státy heretické, a ovládati budou lidé svoje zlé náruživosti. Témuž šestému stavu odpovídá šestý duch Páně, totiž duch moudrosti, kterého vyleje hojně na celý okršlek zemský v té době, nebo bází se budou lidé Pána Boha svého a

zákona jeho budou ostříhati a sloužiti mu z celého srdce; budou též umění mnohá a dokonalá na zemi a svatému Písmu rozuměti se bude jednomyslně bez rozepře a bludu heresí, a budou lidé osvíceni jak ve vědách přirozených, tak v nebeských. Posléze církev filadelfijská typem jest šestého tohoto stavu. Filadelfia vykládá se láska bratrská pozdravující, zachraňující dědictví přilnutím Pána. Což vše hodí se na tento šestý stav, v němž bude láska, svornost a nejvyšší pokoj, a statečný Monarcha pozdraví celý téměř svět, jakoby dědictví své, a osvobodí jej s přispěním Pána Boha svého ze všech nepřátelstev a rozvratův a ze všelikého zla.

Toto praví Svatý a pravý, kterýž má klíč Davidův, kterýž otevírá a nikdo nezavírá, zavírá a nikdo neotvírá. Těmito slovy, jako při označení jednoho každého stavu ukazují se předem jakési znaky Krista Pána, dle toho, že je má netoliko vnitřně, ale v tomto šestém stavu i na svých údech a na svém těle, jímž jest Církev, září jimi zevně. *Toto dí Svatý svatých a pravý Bůh a člověk.* Toť nejvznešenější znak příslušející Kristu Pánu z podstaty božské, pro který všeliké koleno před ním pokleká nebeských, pozemských i pekelných atd. Též nazývá se *Svatý a Pravý*

jakožto hlava na údech a na těle svém, jímž jest Církev, kteráž bude ve stavu šestém velmi svatá a pravá. Svatá, poněvadž lidé celým srdcem choditi budou po cestách Páně a hledati království Božího pilně a sloužiti Pánu Bohu svému u veselí atd.; pravá, poněvadž do pekelné propasti poslány budou všechny sekty, a pravá Církev bude na tváři veškeré země. *Kterýž má klíč Davidův.* Rozumí se královská a povšechná moc, kterouž Kristus má nad svou Církví až do skonání světa, u výkonu vůle a tajů Boha Otce, jak praví Mat., kap. 28.: *Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi.* Více o tom dále v knize II., kap. 4. Kromě toho praví se zde o Kristu, že má klíč Davidův, poněvadž David a jeho království byli symbolem Kristovým a jeho království, jak patrno z knih Proroků. *Kterýž otvírá a nikdo nezavírá, zavírá a nikdo neotvírá.* Těmito slovy se vysvětluje, jaká jest tohoto klíče Kristova moc, totiž všemohoucí a v samé svojí moci záležející a k dobrému i zlému mocná. Proto se dí: *Kterýž otvírá* dvéře k dobrému, tím že ho udílí, a k zlému, tím že je dopouští. *A nikdo nezavírá,* t. j. nikdo nemůže brániti nebo zameziti ani na nebi, ani na zemi, ani pod zemí, ani totiž zlí dobrému, ani dobří zlu, aby se nedálo, co

ustanoveno v božské vůli. Tak o zlých máme u Mat., kap. 16.: *A brány pekelné jí nepřemohou.* O spravedlivých a dobrých čteme u Ezechiele v hlavě 14. od verše 14. do 21. *Zavírá a nikdo neotvírá,* t. j. naopak zase odnímá ve svůj čas zlé ze své Církve a dává dobré a po dobrém zase dopouští zlé, a není nižádného, kdo by z ruky jeho mohl se vytrhnouti nebo zabrániti tomu. Tak dí se v Žalmu 103.: *Když dáváti jim budeš, sbíratí budou; když otvíráti budeš ruku svou, všichni naplnění budou dobrým; ale když odvrátíš tvář svou, zkormoutí se; odejmeš ducha jejich a zhynou a v prach svůj se navrátí. Vypustíš ducha svého a stvoření budou, a obnovíš tvář země atd. Znáám skutky tvé.* Toť způsob mluvy, jímž povšechně se zde chválí skutky tohoto šestého stavu, jako shora v pátém stavu se haněly. *Znáám skutky tvé,* všechny že jsou svaty, dobré, dokonalé a lásky plny, patrně z dalšího.

VERŠ 8. *Aj, dal jsem před tebou dvéře otevřené, jichž nikdo nemůže zavřítí; nebo malou máš moc a zachoval jsi slovo mé a nezapřel jsi jména mého atd.* Útěchy plná to slova, jimiž se vyličuje budoucí štěstí tohoto šestého stavu, záležející předně v pravém, jasném a jednomyslném smyslu Písma svatého, jímž šestý stav Církve po zapuzení a roz-

ptýlení temnot a bludných a falešných výkladů heretiků, jež jsou učením démonů, se rozestkvěje, ani věřící Kristovi po všem světě jediný Katolické Církvě smysl v jednotě víry a svatých mravů budou přijímati. Proto se praví: *Ejhle, dal jsem před tebou dvéře otevřené*, t. j. jasný a otevřený smysl svatého Písma. *Jichž nikdo nemůže zavřítí*, to jest smysl, jehož žádný heretik nepřevrátí, neboť v šestém stavu slaviti se bude největší celého světa obecný sněm, na kterém zvláštní Boží milostí a mocí onoho Monarchy a autoritou svatého Papeže a jednotou přezbožných knížat všechno bludařství a všechen atheismus budou zatraceny a vyhubeny ze země a zákonitý smysl svatého Písma proti všem sektám heretickým bude objasněn a k věření předložen, na kterémž se bude setrávati, poněvadž Bůh otvírati bude dvéře svojí milosti. Za druhé záleží toto štěstí v nejhojnějším stádu věřících; sběhnout se v té době všichni národové a kmenové a lidé do jednoho ovčince a vcházeti budou jedněmi dveřmi, jimiž jest jediná a pravá víra katolická a orthodoxní, a naplní se ono slovo z 10. kap. sv. Jana: *A bude jeden pastýř a jeden ovčinec* a slovo z 24. kap. Matoušovy: *Kázáno bude Evangelium toto po veškerém*

*světě a tehdy nastane skonání. V tomto smyslu též zde se praví: Aj, dal jsem před tebou dvěře otevřené, víry a spásy duší, kteréž v pátém stavu zavřeny byly téměř nesčítelným lidem, pro bludařstva a ohavnosti hříchů, a proto ovčinec byl skrovný, ubohý, ponížení a pohrdání plný; nyní však otevřen jest před tebou, t. j. všem se otvírající jako brána, jež k paláci královu vždy bývá otevřena, kdež není strachu z nepřítele nebo vzbouření a pod. Za třetí záležitosti v hojnějším počtu spasených. Přehojně lidí totiž bude spaseno v době té, poněvadž pravá víra stkví se bude a oplývati bude spravedlností. Aj, dal jsem před tebou otevřené dvěře nebe, jichž nikdo nemůže zavřít až do určité doby, pročť předkládá se částice Aj, jež nás k velikému a podivnému dílu Božímu, k útěše a veselí a radosti duchovní probouzí. *Nebo malou máš moc a zachoval jsi slovo mé.* Tato slova vztahují se na tři příčiny čili zásluhy, pro které smiluje se Bůh nad Církví svou a lidmi na zemi a otevře v šestém stavu Církve milosrdně ony dvěře. První položena jest v přítomném: *nebo malou máš moc*, kterýmižto slovy naznačuje se příčinnost sluhů jejích, že neveliké moci, jíž Bůh jim popřál, dobře, opatrně a s největším výtěžkem užívati budou,*

t. j. na obrácení hříšníkův a bludařův osvědčovati budou v prvních dobách šestého stavu, kdy nastane jejich obrácení, největší úsilí, jemuž Kristus Pán bude žehnati. *A zachoval jsi slovo mé a nezapřel jsi víry mé.* Tím naznačuje se pevnost a vytrvalost v lásce a víře týchž služebníků, kteří ke konci dob pátého ještě stavu povstanou, u skrovnémoci, kdy lidé pro bohatství zaprou víru, a služkové Církve pro rozkoše těla a krásu a vnady žen poruší celibát, a ďábel všude bude jakoby odpoután, a soužení převeliké zuřiti bude na tváři země, tito nejsilněji sjednocení zachovají panství své a uchovají se neposkvrněnými od tohoto věku a budou na posměch, na jichžto trpělivost, přičinlivost, pevnost a vytrvalost shlédne dobrotivost našeho Spasitele Ježíše Krista a odmění ji v šestém stavu, pomáhajíc jejich úsilím na obrácení hříšníkův a bludařův. *Nebo malou máš moc,* t. j. žádnou důstojností a mocí církevní neobdařen, žádným bohatstvím a slávou nepovznešen; též milost od Boha jim udělená bude mírně odvážena a rozvržena, ale úsilí jejich z prudké lásky a horlivosti jejich o Jméno Ježíše Krista a jeho Církev a spásu duší bude veliké; a milosrdenství Ježíše Krista posléze shlédne na ně a přispěje a otevře jim

v šestém stavu dvéře obrácení bludařův a hříšníků na pravou víru a k pokání. *A zachoval jsi slovo mé.* Slovem Kristovým rozumí se zde zvláštní nauka a znalost nějakého přikázání nebo rady, jež v Starém Zákoně obsažena nebyla a světu nadobro se přičí. V Evangeliu trojí takové slovo se nachází: první jest o milování nepřátel a o lásce bratrské (Mat. V.); druhé jest rada o zachování bezženství, Mat. XIX.: *Jsou kleštěnci, kteří sami sebe vyklestili* atd.; třetí jest o zachování trpělivosti, Mat. V.: *Udeří-li tě kdo v líce pravé, nastav mu i druhé, a tomu, kdo chce s tebou se souditi a vzíti suknicí tvou, nech mu i pláště.* A tak v souvislosti se dí: *A zachoval jsi slovo mé,* totiž bratrskou lásku, celibát, trpělivost a tichost, což jest vlastně slovo Boží, které ústy svými požehnanými vynesl a skutkem naplnil. *A nezapřel jsi víry mé.* Víra se zapírá obyčejně pro bohatství, pocty a ženy, a těmito trojími oni služebníci Kristovi budou pohrdati, neboť žítí budou život pokorný v nižádných důstojnostech a veřejných mocech, opovrhování budou od vznešenějších a radovati se budou; všechno své věnují a přes míru věnují ve prospěch chudých a na vzdělání Církve Katolické, kterou něžně jako matku budou milovati, cho-

díce s prostým srdcem před Bohem i před lidmi, a proto život jejich jmín bude za bláznovství a hloupost; neboť moudrostí tohoto světa jest nabyté držeti a vždy víc a více přijímati a ukládati. Poskvrnění s ženami též se budou stříci, obcujíce podle stavu svého svatého povolání. Proto též zatím co jiní budou odpadati a zapíratí víru Kristovu, aby získali bohatství a poctu žen, oni úpěti budou v srdcích svých k Pánu Bohu svému a setrvají u víře katolické. Tito tedy zde jsou chváleni: *a nezapřel jsi víry mé.*

VERŠ 9. *A dám ze synagogy Satanovy, kteříž se praví býti Židé a nejsou, ale lhou: Aj učiním je, že přijdou a klaněti se budou před nohama tvýma a zvědí, že jsem já miloval tebe, atd.* Následuje nejhojnější zjevení moci Boží, jímž posléze provází a dobrotivě podporuje svých služebníků nábožná úsilí a věrnost a pevnost a vytrvalost v začatém. Položeno trojí *Aj. Aj dal jsem, Aj dám, Aj učiním*; jímžto mysl naše jakoby vzhůru se pozdvihuje, aby myslila na nějaké veliké a podivné dílo milosrdenství a slitování Božího, jímž zjeviti hodlá bohatství slávy a milosti a dobroty své veliké velmi. *Aj!* k služebníkům svým mluví, jako by řekl: *Aj, ovoce práce a díla tvého! Aj dám, po čem*

dlouho jsi toužil slzami a úpěním zbožným. *Aj, čeho nikdo nebyl by uvěřil, učiním. Aj!* nyní tedy utěš se atd. *Aj dám ze synagogy Satanovy, kteří se praví býti Židé a nejsou, ale lhou.* Synagogou Satanovou jsou Židé a jiní od pravé víry bloudící, kteří přidržují se Satana, otce lží, falešnými dogmaty. Podobně Židy rozumějí se zde obrazně a allegoricky heretikové a schismatici, kteří se také křestany býti chlubí a nejsou, ale lhou. Slibuje zde tedy obrácení heretiků, schismaticův a jiných od pravé víry zbloudilých, jež se stane v šestém stavu, kdy též řecká Církev spojí se s latinskou. *Aj učiním, že přijdou a klaněti se budou před nohama tvýma.* Těmito slovy vyjadřuje se síla a účinnost a hojnost milosti a dobroty Boží, jež učiní, že celí národové a kmenové přijdou a klaněti se budou a podrobovati se Církvi Katolické, své Matce. *A učiním světlem své milosti, aby přišli sami a ochotně, žádnou nedohnání válkou ani mečem, a klaněti se budou před nohama tvýma,* t. j. pokoří se a podrobí své duchovní moci. Z toho patrno, předně jakou víru a důvěru skládati mají všichni preláti a pastýři duší v milost Boží, bez níž všecko kulhá, bez níž nic se nezmůže. Již okolo stalet proti heretikům netoliko nejostřejší hád-

ky se vedly a tolik nejučenějších knih se vydalo, ba i zbraněmi doháněli jsme vstoupovati; a všeho se zkoušelo, ale nic jsme nezmožili; nezbyvá tedy než volati k Pánu Bohu našemu a pokořiti duše své a ustaviti život svatý a pracovati pilně, abychom zachovali zbytky katolíkuv, dokud se nesmiluje nad Církví svou, již zapomenouti nemůže, a neshlédne na úsilí sluhův svých, kteří ještě se ho bojí a slouží mu; víru tedy a důvěru živou skládejme ve všemohoucí milost Ježíše Krista, jenž jediným paprskem svého svatého světla osvítiti může zaslepené mysli ubohých hříšníkuv a bludníkuv. K této důvěře povzbuzuje nás Žalmista v Žalmu XXXVI. od v. 3. do 7. *A zvědí, že já miloval jsem tebe*, t. j. vyznávají budou, že ty sama jediná jsi má milovaná nevěsta a vyvolená a pravá Církev, mimo niž není spasení a dědictví království nebeského. Neboť v šestém stavu Církev Katolická bude vznešená a slavná a zvelebena bude od moře k moři a nebude již sporu nebo otázky, která jest pravá Církev. Odtud se dí: *a zvědí*, t. j. zjeveno bude, o čem v pátém našem stavu tak se přeme a rokujeme. Tak vyluzuje, a může vylouditi, božská dobrota ze zlého dobré, dopouštějíc, aby herese a soužení vystupovaly proti bož-

ské pravdě, aby více se zjevilo jeho svaté Jméno. Patrně to při všech heresích, které v rozličných dobách vystoupily, a když zjevila se pravda Boží, zase se vytratily, byť sebe houževnatější byly, jako bylo bludařství ariánské proti božství Ježíše Krista, je muž moderní podobno jest v houževnatosti proti jeho svaté a pravé Církvi.

VERŠ 10. *Poněvadž jsi zachoval slovo trpělivosti mé, i já zachovám tebe od hodiny pokušení, kteréž přijde na veškeren svět na zkušeni přebývajících na zemi. Hodinou pokušení, jejíž příští se zde předpovídá, jest doba pronásledování Antichristova, kterou vylíčil Kristus Pán u Mat. v kap. XXIV. a u Daniele, kap. XI. a XII. Nazývá se hodinou pokušení pro krátkost doby, neboť sedmý stav Církve nepotrvá dlouho, jak dále uvidíme. Dvojím způsobem Boží dobrota uchovává svoje od hodiny pokušení a od času zlého. Předně berouc je k sobě smrtí přirozenou v pokoji, prve než dolehne zlé a soužení, kteréžto milosrdenství učinil s Ezechiášem, Josiášem a jinými, jak v Starém, tak v Novém Zákoně. Za druhé, neberouc jich sice se světa, ale uchovávajíc je od zlého. Jan XVII: *Neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je uchoval od zlého.* Tak učeníky*

a Apoštoly své poslal doprostřed vlků. Obojím způsobem zachová Bůh Církev svou v šestém stavu od předpověděné hodiny pokušení antichristiánského. Za prvé bera ji k sobě, poněvadž na konci šestého stavu ustyodne láska a rozhojňovati se budou hříchy, roditi se bude znenáhla pokolení zkažené a synové nevěrní, a vzati budou spravedliví a svatí mužové, nejlepší pastýři a preláti smrtí přirozenou a nastoupí za ně vlašníci, tělesní, sami sebe pasoucí, stromové podzimní, hvězdy bludné, oblakové bez vody. Za druhé uchovávaje ji od zlého, neboť Církev ostane až do skonání světa, a v ní zbude několik málo (vůči tak velikému množství zlých) mužů svatých a učených v lidu, kteréž pošle Pán doprostřed vlků, a učiti budou přemnohé pravdě a spravedlnosti v době Antikristově v sedmém a posledním stavu Církev a padnou mečem a ohněm a v zajetí a pádem dní, podle slova Danielova v kapitole 11. A tak zachová je Pán od hodiny pokušení, zachovávaje je totiž od zlého, aby nepřivolili k bezbožnosti zuřícího tyrana, ale za pravdu a za spravedlnost a víru zemřeli.

VERŠ 11. *Aj přijdu brzo: Drž, co máš, aby žádný nevzal koruny tvé. V těchto slovech jest spasitelná připomínka náhlého a*

nenadálého příchodu Kristova a povzbuzení k vytrvalosti v dobrém, a to dvojí předesílá jako štíty v posledním soužení, vyličeném u Mat. v kap. 24., na výsost potřebné. Za prvé poněvadž království Antikristovo pro přílišné štěstí a moc míti budou lidé za říši dlouhého trvání. Ba Židé a jiní jeho přívrženci, kteří jej přijmou za Messiáše, míti budou království jeho za věčné. Proti tomuto domnění a klamu zde praví: *Aj, přijdu brzo.* Za druhé, protože jako v době Diokleciánově (kterýž byl živým prýtotypem Antichrista) pro příšernost pronásledování mnozí odpadli od vyznání Kristova a obětovali modlám, mezi nimiž byl i svatý Marcellin Papež, který však potom se kál a statečně podstoupil mučednictví; a též v době císaře Lucinia ze čtyřiceti jeden odpadl, jehožto korunu potom přijal Janitor; tak a mnohem více v posledním soužení Antichristově, jež převyšší předcházející, se stane. Proti tomuto odpadání spasitelně zde Kristus, jako nejvyšší Vojvoda, předem ozbrojuje své vojíny štítem jakési zarputilé pevnosti a vytrvalosti, již v té době bude svrchovaně potřebí, a povzbuzuje řka:

VERŠ 12. *Drž, co máš, aby žádný nevzal koruny tvé. Kdo zvítězí, učiním jej sloupem*

v chrámě Boha svého a nevykročí již ven; a napíše na něm jméno Boha svého a jméno města Boha svého, nového Jerusaléma, sstupujícího s nebe od Boha mého, a jméno své nové. Na větší utvrzení a dodání síly jeho milým vojínům, kterým v předpověděném posledním a největším pronásledování bude bojovati, následuje v souvislosti přislíbení největších darů, přiměřeným k vítězstvím vybojovaným na tyranovi, z nichž prvním bude urputná pevnost a stálost mysli, kterou jako sloupové státi budou spravedliví, setrvávající v Církvi Kristově proti vši zuřivosti tyranově a jeho znamením a lstem ďábelským, vydávající smrti tělo i život i krev. Druhým bude vyznávání pravého Boha, který stvořil nebe i zemi a všechno, což na nich jest, neboť proti tomuto vyznávání nejvíce zuřiti bude Antikrist, ustavuje sebe bohem bohův. Třetím bude pevná víra a věrnost v Církvi Kristově, kterou vyvrhne Antikrist jako podvodnictvo a rozptýlí ji svým tyranstvím do čtyř větrů nebeských, do pustých hor a slují. Čtvrtým posléze bude vyznávání Jména Ježíše Krista, proti němuž zvelebovati se bude tyran dělaje klamně a lstí ďábelskou vytvořené zázraky a prohlásí se Messiášem, kterého Židé přijmou podle slov

Kristových, Jan kap. 5.: *Já přišel jsem ve jménu Otce mého, a nepřijímáte mne; přijde-li jiný ve jménu svém, toho přijmete. Této čtveré znamenité síle, zásluh i vítězství, slibuje se čtverá odměna a příslušná sláva. První ve slovech: A učiním ho sloupem v chrámě Boha svého a nevyjde již ven. Sloupy staví se v palácích královských, aby podpíraly tíži stavby, a k slávě a ozdobě a nádheře domu; tak spravedliví Boží, kteří zde v chrámě Kristově, jímž jest Církev bojující, byli sloupy pevností pravdy, víry a spravedlnosti Ježíše Krista, o ni bojující, jí hájíce a hlásající jí a za ni smrt podstupující, postaveni budou v chrámě Božím, jímž jest Církev vítězná, sloupy, neboť budou stáli na věky a budou v slávě přede všemi Svatými Božími a Anděly jeho, a že zde věrně zůstali v chrámě Božím, t. j. v Církvi Katolické, a nevyšli ven, do sekt Antikristových a jiných bludařův a neodtrhli se od pravé víry, ani tam nevyjdou již ven na věky, ale budou nesmrtelní, nehříšní, stáli a bezpečni na věky ode všeho pronásledování, bolesti, slzí, smrti, hladu, žízně a ostatních běd jak tělesných, tak duševních. Druhá jest v slovech: A napíšeš na něm jméno Boha svého. Neboť podobni mu budou, I. ep. Janova, kap. 3., v. 3. Pročež*

i bohy slouti budou. Tak máme v Žalmu 81.: *Jáť jsem řekl: Bohové jste, a synové nejvyššího všichni. Třetí vyjádřena slovy: A jméno města Božího svého, nového Jerusaléma, sstupujícího s nebe od Boha mého, t. j. budou chrámem Božím, ve kterémž zlíbí se Králi králů a Pánu panujících přebývati a vládnouti jim, skrze oblažující vidění na věky. Čtvrtou posléze: A jméno své, t. j. poctí je jménem svým, neboť syny Božími slouti budou. I. Jan. III, 1.: *Pohledte, jakou lásku prokázal nám Otec, abychom synové Boží slouli i byli.**

CTIHODNÉHO SLUHY BOŽÍHO
BARTOLOMĚJE HOLZHAUSERA
VÝKLAD APOKALYPSY SV. JANA
VII., 20.—21.

PŘÍDAVEK ŠKOD, KTERÉŽ MY KATOLÍCI SAMI JSME ZAVINILI

A ostatní lidé, kteří nebyli zabiti těmi ranami aniž činili pokání z skutků rukou svých, aby se neklaněli démonům a modlám zlatým, a stříbrným, a měděným, a kamenným, a dřevěným, kteréžto nemohou ani viděti, ani slyšeti, ani choditi: a nečinili pokání z vražd svých, ani z trávení svých, ani ze smilství svého, ani z krádeží svých.

Text tento obsahuje jakýsi podivný přídavek škod, kteréž jsme zavinili my sami katolíci, kteří jsme setrvali u víře pravé, ale skutky svými nejhoršími převelice jsme u-

škodili Církví Katolické, naší matce, a jakoby s touto šelmou bojovali jsme proti ní.

A ostatní lidé, to jsou zbytkové katolíků, kteří nebyli zabiti těmi ranami, to jsou kteří neodtrhli se od pravé víry. A ostatní lidé. Řeč jest nepřímá, neboť pohřešuje se sloveso, ale sloveso již předcházelo v textě předchozím: *A těmi škodí*; pročť slovně se v následujícím nevyjadřuje, abychom rozuměli, že i my jsme snášeli dříví a dosud snášíme na veliký oheň v Evropě vznícený, aby tím méně a později byl uhašen. Škody pak s naší strany dvojí jsou. První jest moudrost jakási a chytrost hadí, s jakou i katolická knížata, šlechta a jiné mocnosti přetěžce utiskují nedotknutelnost církví, ani totiž pod rozličnými, nepravými a líčenými tituly uchvacují sobě moc církevní nebo duchovní, nebo důchody, desátky a jiné statky osob církevních v poplatnost vtahují, zatěžujíce je bezbožně daněmi, výplatami a jinými požadavky; a hrozí-li jim matka naše Církev prutem exkomunikace, nebo vskutku ji na ně i uvalí, smějí se, pohrdají a pokračují ve své zlobě, což jest nejhorším znamením, že Německo a Evropa jsou na nejkrajnější mezi odpadu od pravé víry. Nejhorším jestiž znamením, pohrdají-li dítky prutem matčíným

a nevšímají-li si ho už, a touto chytrostí podobní jsou těmto našim bludařům. Nebo jako oni otevřeně uchvacovali, a uchvacují ještě, a všeliké jho se sebe strášli, tak tito skrytě totéž činí, potlačujíce církevní nezávislost, daně a jiné platy vymáhajíce, zlehčujíce duchovní meč své matky Církve, a tak, co otcové jejich z nejnábožnějšího úmyslu založili, tito zase skrytě uchvacují a přece jsou v nouzi, poněvadž požehnání Božího není na takových. Dobře řekl mudřec o těch v Přísl. kap. 11. verši 24.: *Jedni rozdávají vlastní a bohatnou; jiní uchvacují nesvoje a vždy v nouzi jsou.* Domluviti náleželo by takovým, aby zavčas ustali od uchvacování moci církevní, od vydírání a zdaňování a od zlehčování kněží a by pojali bázeň k meči Církve, jenž jest hrozný, aby nepřišel na domy jejich a rody jejich hněv Boží a oni nebyli obráćeni nazpět. Strašnou ukázkou vidíme na králi anglickém Karlu Stuartovi, jehož předchůdcové že chtěli hlavou Církve býti, tento svoji hlavu ztratil i království. Tak v zápětí Bůh trestá ve třetím a čtvrtém pokolení. Druhou škodou jsou přetěžké hříchy knížat, lidu, kněžstva i jiných stavů, za něž dosavád nijaké pokání nebylo vykonáno; proto i následuje: *Aniž pokání činili ze skutků rukou svých.* Pro ohromné

totiž hříchy naše Pán Bůh dopustil toto přetěžké bludařství v Germanii i v Evropě, a protože se páchají dále, dopustil, aby tak dlouho trvalo. Nebo jakou jinou příčinu možno uvést, že reformace víry a restituce církevních statků za císaře Ferdinanda II. tak šťastně začatá a tak slavnými vítězstvími utvrzená, tak zle posléze uvázla a žalostného konce dospěla, leč ohromné naše hříchy, z nichž ani káti se nechceme ani uznati, že špatně činíme; tak zmozolněla ubohá Germanie v hříších svých. Proto tedy Bůh ve svém hněvu zmařil začatou reformu víry a restituci statků církevních, jako činívá otec, jenž rozhněván a přetěžce uražen byv, vydědí syna neposlušného a zmaří závět, v níž jej byl již napsal dědicem atd. *Aby se neklaněli ďábelstvům a modlám zlatým a stříbrným a měděným a kamenným a dřevěným.* V dalším naznačuje se šestero ohromných hříchů, které tak škodí, že se Bůh nemůže smilovati nad Evropou a potlačiti tuto heresi a vyvýšiti v ní Církev svou. Prvním jest skryté modlářství pověr, jimiž se hemžila Evropa a najmě Německo před minulou válkou a které znovu vykvétají. Ti totiž všichni mají skrytý styk s ďábly, kteří v nich jako kdysi v modlách jsou uctíváni, a klaní se jim v nich, zhrdajíce

samým svým Stvořitelem, a to jest nejtěžší hřích, a vyjádřen jest těmito slovy: *Aby se neklaněli ďábelstvům*. Druhým jest lakomství, nad něž nic zločinnějšího; a to metaforicky vyznačeno v podobě modloslužby slovy: *a modlám zlatým a stříbrným a měděným a kamenným a dřevěným*. Jako totiž z této pateré hmoty dělávaly se kdysi modly, jimž pohané se klaněli, tak lidé zlato, stříbro, měď, drahé kamení a dříví mají v lásce a ceně; a proto kolem těchto věcí nejvíce otáčí se lakomství. Kladeť se více vytčených věcí za všechny ostatní. A proč neřest lakomství jménem modloslužby se označuje, toho příčinou jest, předně že vlastností proroků bývá označovati takové věci symbolem a metaforicky; za druhé, Apoštol Pavel též nazývá lakomství modloslužbou pro podobnou ohromnou zlobu (Ef. V. 5); za třetí, jako modloslužba, tak i lakomství přivádí k apostasii od víry. I. list k Tim., kap. 6.: *Neboť kteří chtějí zbohatnouti, upadávají v pokušení a v osídla ďáblova atd. Nebo kořenem všeho zlého jest žádostivost, kterouž někteří puzeni pobloudili od víry*. Toto zkušeností jsme poznali na knížatech a přemnoha vznešených mužích Evropy a zvláště Německa, kteří z žádostivosti statků církevních odpadli od víry. Za

čtvrté, jako modloslužebníci, tak boháči uctívají a klanějí se jaksí na tomto světě penězům, zejména pěkně raženým, a bohatství a drahocennostem tohoto věku, a důvěřují v ně a často smilně se jimi odvracejí od Boha a vážnější jim bývají zákona Božího a spravedlnosti. Za páté, jako nic marnějšího a hloupějšího a nedokonalejšího není model, tak nejmenší muška nebo jiný kterýkoliv tvor živý u mnohem větší dokonalosti a ceně jest než zlato, stříbro, měď, drahé kamení a všeliké dřevo; a přece lidé bezbožní smilně se jimi odvracejí od Pána Stvořitele svého, že i často opouštějí ho a spravedlnost jeho, pročez dodává se na způsob podivu nad touto neřestí: *Kteréž ani viděti nemohou, ani slyšeti, ani choditi.*

Třetím hříchem jest závist, nenávisti, hněv, sváry, různice, žádosti panování a jmění a tudíž války nespravedlivé, z nichž vraždy vzcházejí téměř nekonečné. Zajisté Francie a Itálie takovými místními vraždami denně se hemží, a ani válka mantuánská nebyla spravedlivá, aniž Francie dosti spravedlivě zdvihla válku proti římské říši, podporujíc heretiky a protestanty, když běželo o znovuzavedení víry katolické a vrácení statků církevních. A jaká válka se vedla proti králi španělskému,

ne-li z vrozené závisti? Katolíky býti chtějí a věci katolické matou a podporují heretiky a jsou jejich spojenci ve válce a překáží, by nebylo vykořeněno moderní bludařství, zbraněmi, penězi a radami, aniž uznávají neb aspoň uznati chtějí, že zle činí; proto se do-
dává: *A nekáli se z vražed svých.*

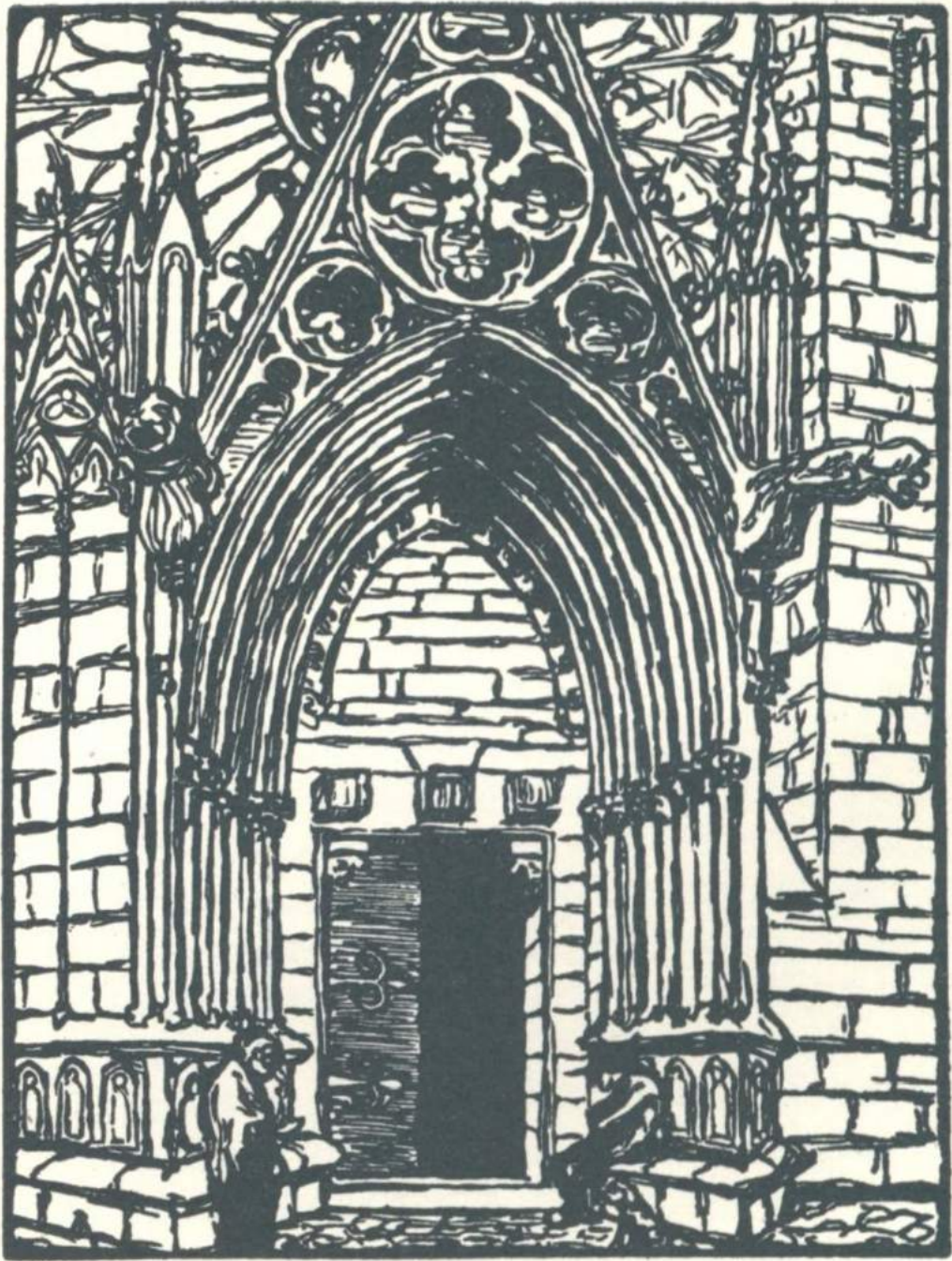
Čtvrtým hříchem jsou vraždy soukromé. Kolik dítek v lůně matčině, kolik sotva na světlo vyšedších bývá na zakrytí hříchů před světem zvrhlými činy utracováno? Kolikrát na získání čestných míst, na rozvázání svazku manželského míchají se jedy? odtud do-
dává se: *ani z otrav svých.*

Pátým jest hřích těla, těmito slovy vyjádřený: *ani ze smilstva svého.* Klade se druh za rod a v něm všechny neřesti tělesné se uzavírají, způsobem častěji v Písmě svatém užívaným. A tato ohavná neřest tolik vládne na celém téměř světě, u všech lidí všech stavů, že lze souditi, kdyby potopa nebyla předcházela, že hrozí v nejbližší chvíli, nebo veliké tělo porušilo cestu svou a málokdo žije svým stavem spokojen. Plakati spíše sluší nad touto neřestí v této době, nežli více o ní rozprávěti.

Šestým jest nejkrajnější nespravedlnost, jež téměř všude vládne, vyjadřovaná slovy:

z krádeží svých. Zase klade se druh za rod, neboť nespravedlnost vleče za sebou všechny druhy krádeží, a nikdo není jist od ní; bezbožní totiž nebojíce se Boha, neptají se již, jakým právem to a ono přijímají a drží nebo zadržují, ale toliko jakým způsobem a jakými cestami to a více by získali.

Sedmým hříchem a závěrem posledním naší kázy jest nekajícnost, jež význačně v této souvislosti se dokládá: *Aniž pokání činili ze skutků rukou svých.* A též: *a nekáli se z vražd svých* atd. Ó zhoubný ortel! ó mužové církevní i světští Evropy a zvláště Německa! namažme mastí oči své a vizme nebezpečí hrozící. Navštěvoval Bůh dceru svou od stalet a dříve, válkami, morem, hladem, bludařstvím a jinými žalostnými ranami, a nekáli jsme se, ale pokračujeme my šílení v prostopášnostech, lakomstvích a pýchách svých, a není, kdo by snadno poznal hrozící nebezpečí. Ach, ach, procitněme, bratří, a kajme se ze svých skutků zlých! Procitněme jářku pro lásku k Ježíši Kristu a k své spáse a k našemu potomstvu, aby se někdy nerozhněval Pán a my nezahynuli s cesty spravedlivé a ne-sežrala nás strašná šelma tato, celou Evropu, a nebylo by, kdo by nás vytrhl. Amen.

A U G U S T E R O U Q U E T

PROROCTVÍ OTCE KALISTA

LIST ŘEHOLNIKA CLUNYJSKÉHO
převoru opatství Moutier-Saint-Jean, v AU-
XOIS v Burgundsku, v němž uchováno
PROROCTVÍ OTCE KALISTA,
ze dne 3. prosince 1751.

Ještě se všecek třesa chápu se péra, bych vám oznámil událost, jíž se poděsil náš dům.

Byli jsme na ranní pobožnosti; Mše svatá se končila. Za nejhlubšího ticha z nenadání hlas čísi vystupuje z našich řad; byl to hlas jednoho z našich otců, člověka prostého, ale veliké víry:

»*Běda nám!... Běda nám!...*«

Říkaje tato slova, padá tváří na zemi, jako by chtěl ukojiti Boha, jehož vidí rozhněvaného.

Úžas a děs se nás zmocňují. Tvář jeho září, pohled jiskří. Mluvil namáhavě, ale

zřetelně a zvolna; i bylo nám možno zapsati toto zjevení, aniž bylo třeba rušiti pořádek, v němž předpovídal tyto strašlivé události.

PROROCTVÍ.

„Pomsta Boží se blíží, čas naléhá, pokání, ó hříšníci! . . .

Zkaženost zaplavila zemi, jen bezprávi se páše. Kteří svatí budou za nás prositi! . . .

Nebeská pomsta stihne všechny stavy. Zneužívali jsme oběti, oběť přestane.

Upoutali jsme se na zemi, země nám bude vychváćena, a my budeme vychváćeni zemi.

Rozsudky zlých budou se vykonávati. Smrt pustošiti bude kněze i laiky.

Výšiny budou pokáceny; *tři květy liliové* z koruny královské upadnou do krve, čtvrtý do bláta, pátý zmizí.

Zlí se budou vespolek požírati: krev, krev, krev se bude píti . . .

Plamenný meč pozdvihne se od moře a rudý krví se zase do něho pohrouzí.

Dvakrát zbytky velikého ztroskotání budou přinešeny vlnami od severu.

Zhrdati budou milosrdenstvím Boha: bude se myslet, že možno se minouti bez jeho pomoci, a on ji odejme; opustí národy i krále; nositelé moci budou rozmetáni.

Církví Boží, jak budeš úpěti! A vy, služebníci Páně, plakati budete nad novým zneuctěním.

Krev, krev, krev, píti ji budou, píti ji budou

Provinilá země bude očištěna železem, a šíře toho, kdo se usadil do nepravosti.

Zářící liliový květ vyjde z mraku.

Sláva Bohu! víra se obrozuje; člověk jeden, nástroj Boží, zažehne tuto pochodeň...

Šťastni, kdož přežijí! Sláva Bohu“.

Sotva, ctihodný Otče, domluvil, zmohla ho únava. Dostal horečku a zemřel včera po třiceti hodinách nemoci, v nichž nemohli jsme z něho dostat ani slovíčka.

Modlete se a dejte modliti se za odpočinek jeho duše.

Co znamená tolik věcí, ctihodný Otče? Jaké to bědy nám hrozí? Jaká podobnost mezi ranami, které nám oznamují, a ranami, jimiž Bůh trestal Israele! Píši vám tyto věci,

abyste je ohlásil ve svém klášteře, a že bychom rádi zvěděli, jak ukojiti hněv Boží.

Připojuju k zjevení věcí těch kousek alby, již měl na sobě ubohý nebožtík ve chvíli, kdy se nám jevil inspirován. Schovejte vše, aby vám to pomáhalo udržeti ve zbožnosti a bázni Boží ty, kteří přijdou po vás. Moje léta a otřes, jehož jsem zakusil, nedovolují mi, bych vám řekl více.

Přijměte, ctihodný Otče, můj uctivý pozdrav.

DOM MADRIGAS, z opatství Klunyjského.

PAŘÍŽ V OHNI!

I

PROROCTVÍ BRETAŇSKÉHO SEDLÁKA.

Před revolucí 1789 zemřel v Bretaňsku chudý rolník, jenž byl považován za kouzelníka a jenž zůstavil v nářečí dolnobretoňském proroctví, vytištěné časopisem *L'Echo du Merveilleux* 1. února 1912. Zní takto:

Daleko odtud jest veliké město, které má jméno Paříž a za obyvatele nejporušenější národy země.

Nádhera a přepych vystavují se tam na odiv všemi svými divy; neřesti se tam ukazují pod zevnějškem počestným, a ctnost (ještě-li tam ctnosti) skrývá se tam a umírá.

Největší bohatství a největší chudoba vrážejí tam do sebe; člověk v hojnosti umírá tam zkaženým žaludkem a přemírou rozkoší, a nešťastník v bídě padá tam v trýzních hladu.

Každý se vším tam kupčí a se prodává. Se zlatem jest tam člověk mocnější než sám Bůh. Ubozí venkované, nevíte, co jest Paříž!

Chcete tam všichni a nevíte, co vás tam čeká. Budete-li si tam dbáti jako veškerého statku cti, odkázané vám otci, budete tam tupení a opovržení. A vás, ubohá děvčata, budou vás tam prodávati jako na trhu!

Dvě vášně oživují Paříž: ctižádost a láska k bohatství. Aby je ukojil, člověk by prodal ještě jednou svého Boha!

Máte-li čest v těle a věříte-li ještě v lásku a přátelství, neopouštějte svých chyší a nechoďte do Paříže, byste tam ochutnali na několik chviliek zábavy: neboť rozkoš tam nalezená jest zhoubna, opájí, člověk z ní sešílí, vede k bezecti! Vraťte se do své vesnice.

Ale ve dvacátém věku toto město tak veliké, tak bohaté, tak údivné, tento střed lidský, po němž baží všichni panovníci Evropy, tento moderní Babylon, stokrát nečistší než Babylon starověký, vyhyne v plamenech a ručeje krve potekou ulicemi!

Na všech místech starého hlavního města budou vystupovati vírové kouře, a sloupy ohně, podobné těm, o nichž mluví Sv. Písma, vymrští se do vzduchu a zmizí v oblacích.

Potom závanem větrů zmateny budou všechny tyto sloupy v nesmírný plápolající kužel, který bude míti zemi základnou a vrchol v nebi.

A s šelesty plamenů a mnohonásobným praskotem sřícujících se budov mísiti se budou srdcervoucí křiky těch, jež požár sežírá, strašná bědování nešťastníků, uniklých té ráně, poslední úpění a děsný smrtelný chrapot nesčetných obětí, které vypouštějí ducha v nejkrutějších mukách . . .!

A klenbu nebe viděti bude mezi stíny noci zrudlou jakoby krví.

Veliké město, viděné s návrší, vládnoucích nad Paříží, bude jako žhoucí pec. Olovo, železo, bronz, zlato, stříbro a všechny kovy, nacpané ve skladištích a bankách, roztaveny téci budou.

Nejtvrdší kameny, mramory, žuly, porfyry trhati se budou s praskotem a rozsypou se v prach šířavostí této nesmírné výhně!

Po osm dnů prudkost vírů kouřových zatemňovati bude paprsky sluneční. A celý měsíc ohnivý kužel vznášeti se bude nad starou Paříží, zničenou navždy!“

Takové jest proroctví, které, ač napsáno sedlákem, nezůstává příliš pozadu v úchvatnosti a shodě s tolika jinými od Apokalypsy až k Augustu Watrinovi v nynější době, kdy vládne *Ignis Ardens*.

II

JAK MELANIE VIDĚLA PAŘÍŽ V OHNI.

Melanie přišedši do Francie o padesátém výročí zjevení La Salettského, pobyla v Paříži asi týden, na konci května 1896.

V pátek 29. května, jdouc po mostě Ludvíka Filipa, zastavuje se a prohlíží si s větší a větší pozorností partii velikého města, vpravdě krásnou v tomto okolí.

Zatím v osobě provázející Melanii vzбудilo toto dlouhé patření posléze zvědavost, i otázala se, co jí tak na tomto místě zajímá.

„Vidíte Seinu? odpověděla. — Kdybyste věděli, co lidí k ní poběhne a bude se do ní vrhati! A nebudou to ani tak ti, jež tam hodí, — a budou je tam jistotně házeti; — ale největší množství jich samo přiběhne, aby se tam vrhli v šíleném chvatu, prchající před ohněm, který bude jako zavěšen nad městem! Budou se tam vrhati jako zbláznění hrůzou, domnívajíce se, že takto vyhnou se ohni ohrožujícímu! Budou čtvrti, v nichž oheň s nebe bude jako zavěšen nad domy, ale nezničí nic, zatím co v jiných čtvrtích i kameny se rozpouštějí v prach!“

Po tomto důvěrném projevu Melanie šla dále, setrvávajíc však dlouho ještě zabrána v hrozné vidění *Paříže v ohni*.

A U G U S T E R O U Q U E T

PROROCTVÍ O R V A L S K Ě

ZVĚSTI ZJEVENÉ BOHEM JISTÉMU
SAMOTÁŘI K ÚTĚŠE DÍTEK BOŽÍCH.

Toho času mladý muž, který přijde ze zámoří do země Kelto-Galské, projeví se radami síly.

Ale velicí zatemněnci pošlou ho válčiti na ostrov zajetí.

Vítězství ho přivede do země první.

Synové Brutovi ztrnou a otupí velmi při jeho příchodu, neboť je opanuje a přijme jméno Císaře.

Mnoho vznešených a mocných králů o-
citne se v opravdovém strachu, neboť jeho
orel uchvátí mnoho žezel a korun.

Pěší i jezdci, nesouce krvavé orly, poběhnou s ním jako komáři ve vzduchu; a celá Evropa užasne a zkrvaví.

Neboť bude tak silen, až mysletí se bude, že Bůh s ním válčí.

Církev Boží tuze zkormoucená potěší se poněkud vidouc, jak se znova otevírají její chrámy zbloudilým ovcím v tak velikém počtu, a jak Bůh jest veleben.

Ale hotovo; měsíce uplynuly.

Stařec se Sionu pozdvihne k Bohu křiky svého srdce, rozbolestněného palčivou trýzní, a hle, jak mocný ten bude oslepen pro své hříchy a zločiny.

Opustí veliké město s armádou, jaké nikdy svět neviděl; ale žádný bojovník neobstojí před počasím; a hle třetina jeho armády a ještě třetina zahyne mrazem Pána všemocného.

Tehdy dvě lustra uplynou od věku zpuštění . . . Ze všech svých sil křičeti budou k Bohu vdovy a sirotkové; a Bůh nebude již hluch.

Vysocí sníženci nabudou síly, vzchopí se a spolčí se, aby porazili muže tolik obávaného.

A hle, s nimi přichází stará krev věků, která zabere místo a sídlo v městě velikém,

zatím co tento muž, padlý tak nízko, odejde do země mořské, z níž vyšel.

Bůh sám jest velik!

Jedenáctý měsíc ještě nezazářil a krvavý bič Páně vrátí se do velikého Města, a stará krev opustí veliké Město.

Bůh sám jest velik!

Miluje svůj lid a má krev v nenávisti. Padesátá luna zazáří na mnohé a mnohé bojovníky z Východu; Gallie jest pokryta lidmi a strojí válečnými; veta po muži mořském.

Hle, zase přichází stará krev z Kápi.

Bůh chce pokoj, a kéž jeho svaté Jméno jest velebeno. Nuže, pokoj veliký a kvetoucí bude v zemi Kelto-Galské. Bílý květ bude u veliké cti, a domy Boží hlaholiti budou svatými zpěvy.

Přece však synové Brutovi patří hněvivě na bílý květ, i dostává se jim mocného ustanovení, jímž Bůh jest znova rozjitřen pro své vyvolené, a také proto, že svatý den dále jest znesvěcován. A přece bude se pokoušeti po osmnáctkrát dvanáct měsíců, aby se k němu navrátili.

Bůh sám jest velik!

Tříbí lid svůj mnohými trýzněmi, ale vždycky špatní budou míti konec.

Zatím veliké spiknutí proti bílému Květu

postupovati bude v stínu rukama společnosti prokletých, a ubohá stará krev Kápí opustí zase veliké město, a veliká bude radost synů Brutových.

Vizte, jak služebníci Boží křičí velmi silně k Bohu, a jak Bůh zůstává hluch tentokrát pro svištění svých šípů, jež smáčeti bude ve svém hněvu, by je kladl do klína zlostníků.

Běda Keltu-Galu! Kohout zašlape bílý Květ a jistý velikán nazve se Králem lidu. Veliké pohnutí pocítí se u lidí, protože koruna bude vstavena rukama dělníků, kteří budou bojovati ve velkém Městě.

Bůh sám jest velik!

Panství zlých bude vzrůstati; ale ať si pospíší! hle, jak mínění Keltů-Galů na sebe naráží a jak veliké rozdvojení v myslích.

Král lidu také se viděti bude zprvu velmi slabým, a přece půjde proti zlým. Ale nebyl dobře usazen a hle, jak Bůh ho svrhuje.

Vyjte, synové Brutovi, volejte na sebe šelmy, které vás žráti budou. Veliký Bože! jaký třeskot zbraní! Není ještě plný počet měsíců a hle, již přichází mnoho bojovníků.

Hotovo! Hora Boží křičela k němu ve svém zpustošení; synové Judovi křičeli k Bohu ze země cizí a hle, jak Bůh není již hluch.

Jaký oheň jde s jeho šípy! Desetkrát šest měsíců a potom ještě desetkrát šest měsíců živili jeho hněv.

Běda tobě, veliké Město! Hle, králové ozbrojení Pánem; ale již oheň tě srovnal se zemí.

A přece tvoji spravedliví nezhnou. Bůh je vyslyšel.

Místo zločinu jest vyčištěno ohněm; veliká řeka odplavila své vody, všechny červené krví, k moři.

A Gallie vzezření chatrného, zase se sebere.

Bůh miluje pokoj! Přijď, mladé kníže, opusť ostrov zajetí; připoj se ke lvu s bílým Květem, přijď.

Co jest předvěděno, Bůh chce.

Stará krev věků zakončí ještě dlouhé rozbroje.

Tehdy jediného pastýře národů uvidíte v Keltii-Gallii.

Muž ten mocný z Boha sedne dobře; mnoho moudrých ustanovení přivolá pokoj. Bůh bude válčiti s ním, tak opatrný a moudrý bude výhonek z Kápi.

Díky Otci milosrdenství, svatý Sion zpívá znova ve svých chrámech jediného velikého Boha.

Zástup ovcí zbloudilých půjde pít k potoku živému.

Tři knížata nebo králové shodí se sebe plášť bludu, a viděti budou jasně ve víře Boží.

Oné doby veliký národ námořní přijme pravou víru ze dvou třetin.

Za čtrnáctkrát šest lun a šestkrát třináct lun Bohu jest ještě žehnáno.

Bůh jest unaven, že plýtvá svým milosrdenstvím, a přece chce pro dobré prodloužiti pokoj ještě po desetkrát dvanáct měsíců.

Bůh sám jest velik!

Dobré skutky se konají, svatí co nevidět budou trpěti. Člověk hříchu, vzešlý ze dvou krví, vzroste a zveličí se.

Bílý Květ zasmuší se za desetkrát šest měsíců a šestkrát dvacet měsíců, a zmizí, aby se již neobjevil.

Mnoho zla, nehrubě dobra v oné době mnoho měst zhyne ohněm.

Tehdy posléze Israel přijde ke Kristu Bohu do opravdy.

Proklaté sekty a lid věrný budou ve dvou táborech dobře označených.

Ale jest hotovo: tehdy jen Bohu věřiti se bude; a třetina Gallie a ještě třetina a polovina nebude již míti víry, jako též ostatní lidé.

A hle již šestkrát tři měsíce a čtyřikrát pět měsíců, co vše se rozděljuje a věk konce počal.

Variant Amédea Nicolasa:

A hle, již šestkrát tři měsíce a čtyřikrát pět měsíců, kteří jsou oddělení, a věk konce počal po nedokonaném počtu těchto měsíců.

Po neplném počtu měsíců Bůh bojuje s těmi dvěma spravedlivými, a člověk hříchu má vrch.

Ale jestiť hotovo. Bůh Nejvyšší staví zeď ohnivou, která zatemňuje moje chápání, a nevidím již. Budiž navždy požehnán! Amen!

Přeložil JOSEF FLORIAN.

PROROCTVÍ NĚMECKÉ, KOLUJÍCÍ PO ZÁPADNÍM NĚMECKU A ELSASKU ODE DÁVNA.

Tehdy, když nárůdek Oderský cítiti se bude dosti silen, aby strásl se sebe jho svého protektora, a když ječmen požene do klasů, jho král Vilém vrhne se na Rakousko.

Půjde od vítězství k vítězství až k bránám Vídně, ale slovo velkého císaře Západu zatřese hrdinou na poli vítězství; a ječmen nebude svezem, co podepíše mír, setřese jakékoliv jho a vrátí se vítězoslavně do své země.

Ale hle, jak mezi sklizní čtrnáctého ječmene a sklizní otavy strašlivý hluk válečný svolá žence do zbraní; hrozné vojsko, s sebou vlekouc neobyčejný počet strojů válečných, jež jen peklo mohlo vymysleti, dá se cestou k Západu.

Běda tobě, veliký národe, běda vám, kteří jste opustili práva božská i lidská.

Bůh vojsk vás opustil, kdo vám pomůže?

Napoleon III., posmívaje se zprvu svému odpůrci, cásne uzdou a otočí koně brzy k Chêne-Populeux,¹ kde zmizí a nikdy se již neobjeví.

Přes hrdinný odpor Francouzů množství vojáků modrých, žlutých a černých rozšíří se po veliké části Francie.

Elsasko a Lotrinsko budou uloupeny Francii na *jeden a půl času*.

Francouzi nenabudou statečnosti leda proti sobě samým.

Běda tobě, veliké město, běda tobě, město neřesti. Železo a oheň nastoupí po ohni a hladu.

Statečnost, duše věrné, panství tino nebude míti pokdy vykonati všech svých úmyslů.

Ale hle, čas slitování se přibližuje. Kníže národa jest uprostřed vás. Náhle sjednotí kohouta a lilii, a vsedne na bělouše z boku levého, neboť kulhá na nohu pravou.

Toť muž Boží, toť muž spásy, moudrý, nepřemožitelný, bude počítati své činy svými vítězstvími.

Vyžene nepřítel z Francie, kráčetí bude od vítězství k vítězství až do dne božské spravedlnosti.

¹ Chêne-Populeux jest místo v Ardennách u Sedanu. Česky jest to Dub-Lidnatý.

Onoho dne veleti bude sedmerým vojákům proti trojím v končině bříz mezi Hamem, Woerlem a Paderbornem.

Běda tobě, nástroji božské spravedlnosti, budeš vyhlazen, protože překročil jsi svá práva. Běda tobě, lide ze severu, tvoje sedmé pokolení odpoví za tvé zločiny. Běda tobě, lide z východu, rozšiřovati budeš křiky bolesti a krve nevinné. Nikdy vojska podobného nebude viděti; nikdy strašnějšího hluku nebude slyšeti!

Třikrát slunce přejde nad hlavami bojujících, aniž bude zpozorováno mračny kouře.

Posléze bílé kníže dobude vítězství; dva z jeho nepřátel budou zničeni. Zbytek třetího uteče k nejzazšímu východu.

Vilém, druhý svého rodu, bude posledním králem Pruským, nebude míti jiných nástupců než krále Polského, krále Hanoverského a krále Saského, kteří vrátí své národy v lůno Církve.

Kníže nepřemožitelné usídli Papeže na jeho trůně a přijme požehnání od šťastného starce. Svěcení neděle přivodí mír a blaho.

PAUL FORT:
MYSTICKÝ ZÁPAD

Edmondou Pilonovi.

Moře líbeznoti,
ó něho nekonečná.
MARCEL RÉJA.

TAK sama, na zdech pevnostních, má zahrada jest, modří zaplavená. Zde není stromu, který šumí nebo sténá. Z ohrad všech si ticho ji a růže vyvolily.

Zde sním, když u večer se temno slévá. Nikdo mne zde sníti nevidí, v besídce, kde západ s hrozny černými a se šikmými paprsky se snoubí réva.

Loktem opírám se o lavici, stůl, — ruka zadumaná tkví na knize mé — a jak obracím se k západu, ve křovinách růží, jež se rdí, zřím již, o čem budu večer zpívati.

Zda není biblická má zahrada? Nad městem se malým rozkládá. Nade všemi hroty zvoníc jeho vzpínají se růže, — ruka zadumaná tkví na knize mé —

a všechny střechy jeho jako schodiště, věž jeho hlásná ozubená, zámeček, jenž zůstal z Králů léna, spleť ulic z cihel červených a travou zarostlá — zda není biblická má zahrada? —

růžemi jsou věnčeny. Zatím pak co klekání, ze všech zvoníc najednou, stoupá jako včelek roj ohni skloněnými večera,

stoupá, v besídce mne křísí, jako v kapli vchází pod lehounké její oblouky, hrozny gotické kde visí, mezi prsty naráží mi o bibli a jako bzukot kol mne zní,

klekání co zatím poletuje, zvoní, poletuje, četné, sladké, čisté tak, že tichu přidává, kře mých růží městu malému a nábožnému vévodí,

klášterům, jichž četné dvorky dřímají vnitř zdí, celé spleti jeho uliček, i sadům, villám, studnám s pobořeným roubením a vinici a nové, střechou kryté jeho tržnici,

a parku jeho stinnému a v borovicích jeho černému a přímořskému předměstí, kde zelené jsou okennice, vodotrysky, kde sní večer, fialově svítě, na zdech, po nichž napiaty jsou sítě.

Posléze můj úkryt krásný vévodí též přístavu, kde všechny stožáry se sklánějí; a moře v dáli, jež ho omývá, šíří pohled svůj, jenž stříbrem hrá v prachu hynoucího večera.

Dlouho loktem o stůl opřen — prst můj
čte jen cosi v knize na lavici otevřené —
skrže zlato prachu až ke vchodu mého útulku,

mezi růžemi zřím pohled jeho melodický
stoupati, co k mému čelu sklánějí se západ,
hrozny černé, zářice, a ohně večerní a vinice.

Na pahorcích ze sametu zeleného, na
zvlněném břehu libém, který podává mi, jako
v kalichu, všecky střechy městečka, na ko-
houtech zlatých sedmi zvoníc,

chvějících se světly s šípy tenounkými,
za vlnou keřů, do kterých jsou růže moje
vtkány, zasněné mé oči následují nyně —
na knize prst neustále mám —

dvě sladkých, krásných očí Okeánu, ko-
satce dva světelné, ó krásné oči veliké a
stejně obě, které kolébají se a houpají: luna,
slunce, blízké sobě.

Slunce stápní mezi mraky dva svou tichou
kouli, kteréž ubývá; odráží se v luny tváři,
která na dně vzduchu roste, září, ve křišťálu
nebe ztemnělého.

Dvě hvězdy milují se rozkošné na moři,
nebojí se mne! Planou průsvitnými plameny,
a moře jesti barvy dne a na knize má ruka
chvěje se.

Jedna druhé jest jen zrcadlem, leč obě
mají stejné paprsky, učiněné z téhož zlata,

které prachu zlatem sklouzá průhledné —
a ruka má na knize zachvívá se.

Jsou obě stejně veliké. Kolébají se a hou-
pají. Mé obě ruce vzaly za Bibli. Srdce mé
jich ohni zahořelo. A že pláči, vidím, zdvihnuv
čelo!

Aby navzájem se zrcadlily, nítí se, pla-
meny vnikají do duše mé a přicházejí, přímé,
lehké, jako dech, skrze mříže besídky, stem
hroznů v plamenech.

Můj Bože! Bože můj! več třeba věřiti,
když pohled těchto sladkých, krásných zraků
vidím zářiti, jež v duši splynuly mi? Otvírám
svou knihu tam, kde o Stvoření světa vypráví.
Na verše mi slzy stékají.

Třeba lásce ještě věřiti?... Klekání již
v růžích umírá... Můj Bože! Bože můj! ó jaká
má být víra má, když vánek mystického ve-
čera pod prsty mými tyto listy obrací?

Mé ruce obě Bibli opustily, zatím co má
tvář se sklání rozchvělá proti větru, jako na
dlaň anděla; a není-li to ruka božská, která
na čelo mne pohladila?

Lásko! lásko! več třeba věřiti? Hle, jak
pod rukama mýma zdviženýma, v sledních
ohních, jež mne pronikají, hrozny trísni, Bible
za večera mystického na straně se otevírá
Písně Písní.

Přeložil *Bohuslav Reynek*.

BITVA

Matným světlem rozbřeskuje se na smutných pláních Polska. Zvuku trubek odpovědělo zaržání čtyřiceti tisíc koní. Studená a černá noc těžce ležela nad armádou, jejíž spánek jistě byl přerušen, kolikrát! vzdáleným nebo blízkým úpěním včerejších nebo předvčerejších raněných. Tyto vzlyky projely vzpomínkami nebo sny těch i oněch, neboť každý z těchto bojovníků má duši, která se odloučí snad od svého těla za několik hodin. Jest to nesmírné stádo duší, jest to dobytek Věčnosti.

Mnozí, veliký počet snad, znovu viděli takto své rodiny, svá pole, své vesnice, v Burgundsku, v Perigordě, v Normandii, v Bretaňsku; jiní v Holandsku, v Německu, v Itálii, ba i ve Španělsku, neboť vojska Císařova se doplňují odevšad, vyjma z Ruska a z Anglie.

Bijí se deset let, budou se bít jistotně ještě deset let, a nikdo by nemohl říci, kdy, ani jak se to skončí, Napoleon méně než kdo jiný. Již nejneohroženější vůdcové reptají. Cítí se velmi dobře, že mají proti sobě celou Evropu,

prostě proto, že jsou Francií, která jest živoucí duší všech národů, a že to jest zákonem lidského hovada, válčiti proti své duši.

Pro pokorné vojáky tato duše jest viditelná v Napoleonovi, tolik viditelná, že kdyby právě zemřel, bylo by konec Francii a konec světu. Jest něco tragičtějšího, ptám se, než slzy onoho ubohého granátníka, plačícího u Bereziny, že ho viděl, jak kráčí uprostřed strašidel své staré gardy?

„Opravdu, nevím, zda spím nebo bdím. Pláču, že jsem viděl našeho Císaře kráčetí pěšky, s holí v ruce, jeho tak velikého, jeho, jenž nás učinil tak hrdými!“

Ale tato chvíle ještě nenadešla. Pokoření národů nebylo ještě dostatečně zúrodněno, a bude třeba hodně jiných vítězství, by se zplodily pohromy.

Zatím, hle, předběžný hluk artillerie, mohutný hlas děl. Veliká Armáda protahuje se, prodlužujíc své mocné údy, zívajíc na smrt. By se probudila dokonale, ledový vítr jí vrhá do tváře přešle sněhu. A teď vstala, tetelíc se a chvějíc se v údolích, na vrších, na zamrzlých jezerech, v lesích.

Tu a tam jsou na šachovnici Neomylného strašliví plavňáci, jimiž vládne: Davout, Augereau, Ney, který nezná ani únavy, ani

strachu; Murat, vykuchávatel pluků, Achilles všech bitev; vznešený Lannes, hrozný kyrysník Hautpoul, generálové epopeje Saint-Hilaire, Friant, Gudin, Morand, padesát jiných. Hbití a přesní jako andělé váleční, vykonávají poslední rozkazy svého pána, a řeže se počínají.

Jest třeba, by bylo do večera aspoň dvacet tisíc nebožtíkův a třicet tisíc raněných, a není kdy, by se mařil čas: neboť Bůh učinil Den Člověka, by byl naplněn jeho dílem, ať dobrým nebo špatným, a den únorový nemá v tomto sousedství pólu osm hodin.

Jest nezbytno býti svědkem některé z těchto srážek zástupů, by se zvědělo, pokavád život jest snem. Hle, tady celá divise zkosena kartáčovými náboji. Což na tom, a kdo pak má kdy plakati? Třicet škadron hnaných Furiemi deptá ji kopyty, by šavlemi rozsekaly poněkud dále dělostřelce a pěšáky, dříve než samy padnou do světelné noci mrtvých. Potom nepřetržité příboje a odboje, přílivy a odlivy bitvy, stahování a roztahování srdce armád zápasících. Posice jedna, dobytá velikým úsilím, jest ztracena a znovu vybojována, po kolikáté již! Heroický útok, o němž bylo možno souditi, že rozhodne, jest zdržen smrští palby; jezdci polo zničení jsou

zatlačeni na pěší, kteří jich budou chrániti, seč budou, zakoušejíce sami často zuřivé potřeby, by jim bylo pomůženo. Ale nastlaných mrtvol houstne, a duše vyšlé z hrobu svých těl, ubohé duše před tím temné, vědouce posléze, proč a pro koho tak divoce se bily, poletovaly tam dole neviditelně nad císařským pahorkem, kolem viditelného Pána, který je odhání rukou jako dotěrné nevhodné myšlenky . . .

Neboť nemá ještě vítězství, a vítězství jest mu nezbytno. Vítězství jest jeho *Requiem*, odpočinkem jeho duše v tomto temném světě. Toť jeho chléb a jeho víno, toť jeho přibytěk a toť jeho lampa. Což pak byl stvořen pro něco jiného než pro vítězství? Když některý z jeho oddílů couvá, jest mu, jako by fysicky byl zatlačován zadky koní, návalem davů. Ale jeho tvář, nehybná jako bronz, nedopouští, by se co vidělo z jeho muky. Snad ani netrpí, tolik jeho srdce jest silno, tolik velika jest nebojácnost jeho genia! Bude trpěti později, bez jakékoliv pochyby. V této chvíli zdá se šťasten, cítí svou sílu. Ví o sobě, že jest poručníkem nedochůdčat Štěstěny, má slávobrány pro Nejistotu, ba i pro nahodilé pohromy, dokonale jsa jist, že nalezne vždy v hloubce své duše nějakou nepředvídanou

a zdrcující posilu, která ho učiní mocnějším.

A tu popatří zase jednou na své bojiště, a pokojně „učiní tři kroky jako Bohové“. Ze všech jeho hlubokých kombinací až dosud neúčinných, vytryskne náhle Manévr, jenž připomíná Herkula dítko, potřísňující celé nebe mlékem choti Jupiterovy. Murat přiřene se jako strž, rozdrucuje celou Evropu v půl hodině na čtyřech čtverečních kilometrech, a Napoleon nepotřebuje již než několika pohybů svých vojáků, by se stal Císařem Západu.

„Osud bitvy“, pravil na Svaté Heleně, „jest plodem okamžení, jediné myšlenky. Přistupujeme k ní s různými kombinacemi, křížkujeme se, bijeme se jistou dobu; ukáže se rozhodná chvíle, *jiskra morální* zableskne, a nejmenší záloha dokoná dílo.“

Přiznal se, že byl přehluboce dojat podívanou na pole Jílovská, tak rudá krví, že sníh byl od ní zbarven až do konce zimy. Nemožno pochybovati o tomto dojmu, když se studoval Napoleon. Jest více člověkem než ostatní lidé, hledíc k jeho neskonalé povýšenosti. Ale i tato povýšenost, „uvazuje ho k břehu“ necitelností, jaké vyžaduje jeho hodnost a jeho lesk. „Zvláštnost“, praví Thiers, „v oči všech udeřila“. Buď z náklonnosti

k věcem minulým, buď také ze spořivosti chtěli odítí vojáky v bílé kabáty. Na několika plucích toho zkusili, ale pohled na krev na bílých kabátech rozhodl. Napoleon naplněn ošklivostí a hrůzou prohlásil, že nechce než modré kabáty, ať jsou jak jsou drahé.“ Nemohl si zabrániti přese vše, aby neprozradil při tom vzrušení svého srdce v jednom z oněch stručných a věšteckých Bulletinů, jimiž otrásal světem.

Pro toho, kdo vidí v Absolutnu, válka nemá smyslu, pokud není *vyhlazovací*, a budoucnost velmi blízká nám to ukáže. Hloupostí nebo pokrytectvím jest dělati zajaté. Napoleon jistě nebyl ani hlupák ani pokrytec, ale tento domnělý kat byl *sentimentalista*, povždy hotov odpustiti, velikodušný, věřící děj se co děj ve velikodušnost ostatních, a víme, jak zaplatil za tuto nepochopitelnou illusi.

U Slavkova dopřává svobody Alexandrovi, jehož mohl učiniti svým zajatcem; po Jéně nechává trůnu poraženému domu Pruskému; po Wagramu zanedbává rozkouskovati rakouskou monarchii, atd. Posléze v Rochefortu svěruje se šlechtnosti Anglie! Znal hrůzy pontonů; bylo mu snadno užítí odvety a poslati na galeje nikoliv ubohé lodníky

nebo vojáky, ale veškeru elitu anglické společnosti, vězněnou ve Francii po přerušení míru Amienského; a strašná tato pomůcka byla by dle všeho účinnější než kontinentální Blokáda. Vyčítal si později, že toho neučinil a že se mu nedostávalo tolik pevnosti . . .

Nebyl tedy obludou, jaké bylo třeba k válce úplné, apokalyptické, se všemi jejími důsledky, propastí války, vyvolanou propastí hanebnosti, a toho zřejmě nebude možno říci o onom démonovi, jemuž jest předchůdcem.

EUGEN DEMOLDER
NOKTURNO
MALBERTOVO

NOKTURNO MALBERTOVO

— Rozsvět lampu, Ghisléne. Hle, jaká mračna se valí, pravila Benedikta.

— Špatné počasí! odpověděl Ghislén, hledě k oknu chaty. Ale Bůh tak chce!

— Světlo! Děsím se toho přízraku.

V té chvíli starý Malbertus, ležící ve svém přístěnku, zvolal:

— Otoč kyvadlo hodin a natáhni váhy, Ghisléne!

— Ano, otče.

— Otáčeš, až se větrník otočí kolem osy. Stroj skřípe. Přilej tam oleje, Ghisléne.

— Ano, otče.

— Ghisléne! Ghisléne! Slyšel jsi Anděl Páně?

— Ano, otče.

— Toť nejsladčí všech hudeb.

A když Ghislén vzal ze skříně lampu, kterou rozžehl, starý zvoník se vzpřímil na lůžku a pohlédl oknem na moře a na příšerný západ, kde oblaka se dmula a válela na měděném nebi, a pravil:

— Rozsvěcuješ velkou lucernu? Slunce potápí se do moře. Jest to dnes škaredý večer. Všechny kavky a vrány vrátí se na přístřešky a do okenic. Vidíš je tam dole, jak vzlétají z oranin? Ah! podivná to barva mechů na dračích hlavách chrličů! Toť odlesk tohoto ošklivého západu!

Paprsek, proniknuv oknem, pokryl zsinalou maskou světla obličej starcův. Jeho oči zářily. Vyzáblý, s nosem suchým, podobal se veliké sově, a jeho ruce jako pařáty chňapaly horečně po ložním prádle.

Na plameni lampy tančil po zdi stín Benedikty, a Ghislén hodil několik polen do krbu, by se uvařila večeře.

Venku fičel vítr, moře se vztekalo proti dunám, až písky chřestily o pobřežní skály, a na náramném rožni na vrcholu majáku Yperdamského, tam dole, snažili se podpáliti kmeny stromů, namazané a napuštěné smolou, na záchranu rybářů. Chvílemi bouřlivý vítr vyrval z nich sršící jiskry, které zhvězdily ďábelsky jakýsi zelený mrak.

Brzy v krbu plameny olizovaly polena. Praskot vzbudil pokoj popela, a zuby závěsného hřebenidla kousaly krásné světlo.

— Ah! ah! zvolal blázen k jasu a hlaholu ohniště, lucerny! Lucerny! Což jest již po-

svícení? Jak čas utíká! Eh! tak jděte k hrubému zvonu, ke Gertrandtovi! Ať zvěstuje slavnost! Zvoňte silně, až průvod půjde mimo hláskou věž! Ať s mého příbytku také vlaje prapor! prapor zvuků zvonů! Bude vláti dále než ostatní praporce, až k oněm majákům, jež hoří na věžích! Ale podívejte se! Tu jsou! tu jsou! Oh! ty korouhve a ta kopí! Kapitán Cock kráčí v čele mezi bubeníky. Vycházejí ze sloupoví tržnic. Oh! to světlo; tančí na průčelí domu truhlářů! Ghisléne! Ghisléne! Chyť se železných rukojetí. Jak všechno zvučí! Dítka běží v průvodě. Co to pochodní a svítilen! Nosičové zdají se ohnivými ďábly. Ah! Gertrandte! zpívej! zpívej! zpívej! svým hlasem jasně znějícím zpívej!

— Otče, nerozčiluj se! Přitížíš si na prsou, otče, budeš kašlati krev!

— Oh! moje hlava puká, křičel otec. Zvony do ní vrážejí! Zvony v ni bijí! Oh! bronz na mé lebce! Ah! zpropadená věc! Máš spěšový jazyk a pliváš oheň! Užovko! Všechny vlámské zvony buší do mého ušního bubínku!

Pohlédl upřeně na ohniště. Jeho spánky s perličkami potu náhle se vyjasnily. Polena praskala.

— Hle, ohňostroje! Povídal jsem to: toť

posvícení. Žakmár obr co nevidět vyjde. Draci z jisker poběhnou do nebe. A páliť budou radostné ohně! radostné ohně!

A svými horečnými rty Malbertus mručel si rondo své doby, kdy bylo viděti děvčátka podobná svěžestí jejich pleti sedmi-kráskám trávníků a prvosenkám.

Ale hrnec zavěšený na hřebenu krbu zpíval zprvu libě. Potom vřelo v něm klokotem a žvatlal tolik, že by se bývalo myslelo, že slyšíme jazyky plamenů. Zápach bobu a slaniny rozšířil se ve světnici a pára večere, pozdvihujíc křidli hrnce, jako vůně kaditelnice stoupala k měděnému krucifiksu. Nebe nadobro zčernalo. Hodiny v dubovém dřevě, dar bývalého biskupa svému zvoníkovi, cvakaly v koutě, a člověk slyšel k svému smutku, že ukazovaly hodiny velmi monotónní. Ale bouře a krupobití, bičující tabule v oknech, přehlušily jejich tikot. Jizbou to otrásalo. Travniny dun úpěly, a na obzoru okeán řval jekotem armády na ústupu.

— Hučí zvony, burácejí, zvolal stařec. Zvoní na poplach! Hle, vojsko Infantů! Obsadte bašty! Ale zvoňte, ať přehlušíte ohnivě tlamy děl! Vidím tam dole na lučinách lancknechty! Halapartny, jež září! Isera teče tábořem a na věži Veurneské nová vlajka

se třepotá. Ať poplach bije jako srdce udatného! Nepřátelé! Nepřátelé! Mrtví co nevidět budou ležeti s pažema skříženými na drnech valů! Dvorce hned budou hořeti! Obilí bude píti krev! Tadyhle již požár! Jak to jasně plápolá do nebe zcela modrého. A přece jest slunečno jak za zpěvu skřivánčího jen bývá! Vizte: rackové zrcadlí se v moři! Plachty jsou růžové. Ale jaké neblahé koráby? Nesou neznámou korunu na své zádi a vztyčují pestré vlajky!

Malbertus přicloukl si rukou oči. Jeho čelo plnilo se úzkostí a jeho zřítelnice šířily se k viděním táhnoucím jeho mozkiem.

— Děla! Děla, zavyl.

Byly to dva větrné nárazy o dvěře. Neboť bouře se strašlivě rozpoutávala. Temnoty mořské obrovskými vzmachy svých černých křídel bily chaty i města. Bylo slyšeti cval mračen, mrskaných větry, a jekot vln bičovaných. Oh! toho pokoje nocí klidných, když nad vlnami se zavěšuje veliký Medvěd, jako věčný lustr! Dnes uragan poshášel hvězdy a jako duše uchvácené velikým dechem heroismu, pobřežní věže zápasí s větrem širého moře.

— Vidíte, že zvoněním na poplach muži proměňují se v bronz? Spouštějí se jím a

při-pevňují na střechy pancéře odvahy! Ah! jeho vřavou, Ghisléne, třesou se tito žoldnéři s červenými chocholy, harcující tam dole! Stany zdvihají se mezi stromy. Hle dívky, jež jdou za vojsky! Ah! ah! Zlořečené čarodějnice! Suší své prádlo na křoviskách a houštinkách ranních! Jsou i zcela nahé! Hle průvod mulů a mezků, nesoucích zavazadla Infantů. Mají zelená péra a na zádech pokrývky ozdobené korunami. Zvěřinec dá-blův! Gertrandte! Otevři svůj jícen! Svoji svatou tlamu! Pošli jim svoje kletby! Byl jsi požehnán monsignorem Brugesským! Nebo přijdou tam ty nevěstky s opicemi a bubeníky, a tančily by na koberci na našem tržišti, všechny nahé jako Herodias! A mulové odnesli by poklady a relikviář Svatého Ildefonsa! Plenitelé! Mají železné zobany pod svými přílbami a drápy supí! Ubohé ovce! Ubohé holubice! Nekrvácejte jako pelikáni na ornátech! Nebudte vraždění jako Nevinňátka! Ať lítice válečná nenaplní ulic! Ať voda rozhněvaná neprolomí hrází splavidel! Strážný ochoz se třese. Hlásná věž se třese. Jako za zlých večerů rudým sluncem bude postříkána výtrysky krve, jež vystoupí, až jim bude možno ukojiti žízeň dračích chrličů?

A Malbertus znovu zažíval, díky kouzlu

šílenství a vznícen černými tvary, jež bouře vrhala na tvář jeho chaty, obležení města. Bylo mu tehdy dvacet let a byl již věžníkem a zvoníkem. Byla to krutá doba, a srdce svaté Gertrudy, patronky Yperdamské, často v ráji krvácelo. Malbertus byl svědkem celé té události, hnízdě ve své staré věži.

Přístav, moře, město, hradby, bašty, luciny, prořezané kanály a potoky, lesy, všechno to rozkládalo se zelené, šedé, modré s červenými střechami a domy rybářů, v pravém plánu strategickém pod jeho očima. Nepřátelé brzy obklíčili město na zemi i na moři strašným kruhem. Bylo viděti tehdy, jak se knížatům třpytí náramenníky ze zlatého plechu a jak se běhají po trávnících komoni infantek a vévodkyň, jež připluly dívati se obležení jako velikému turnaji. Jejich jízdné družiny, mezi špalíry sudlic pěchoty, mezi stany zbrojnošů, v řadách rytířstva týčícího se ve zdi, připomínaly skvostné honby a štvance v dubinách, pomědřovaných sluncem nebo vřesem se zlatými květy. Neboť země v okolí oplývala bojovníky. A ze všech linuly se kovové odlesky.

Stany pruhované modře a růžově, pevně zasazené a napjaté, s otvorem na vrcholu, aby mohl unikati kouř ohňů, vzrostly tu a

tam v malé vesnice, jimž nechybělo ani krámů: zařídili si jatky s krvavými býky, s břichem otevřeným; krčmy otevřely se na volném větře, kde dívky se nechávaly sva-
lovati vojáky; a cípy lučin, takto zalehlé
dlouhými řadami pěšáků a ribaldů, a plátě-
nými boudami, podobaly se tržištím v plném
hlomozu. Malbertus slyšel víření kotlův a
bubnův od svítání až do večera. V dálce na
cestách kočáry zdvihaly prach, nebo štafety
spěchem div koně nestrhaly. Někdy také na
nebi vztýčila se šibenice, na níž visel nějaký
vyzvědač nebo noční obejda.

Od moře loďstvo o velikých korábech
uzavřelo přístav. Plachty se lehce dmuly:
bylo léto a pohoda. Velebné zádě mírně ko-
lébané, s erby orlův a ukazující jako čelisti
strašné řady kanonů, nadnášely se v modré
ranní mlze nebo na žlutém moři odpoledním.
Plavčíci šplhali v rahnoví a rackové křičíce
slétali se na pobřeží, pohrávajíce si na tra-
tolišti, kde příliv hlodal duny.

Tato feerie zastkvívala se dosud v očích
Malbertových. Vytryskla tím zářivější v jeho
nemocném duchu, že Benedikta, jeho dcera,
pozdvihla pokličku s hrnce a vysypala boby
a slaninu do velké fajánsové mísy, která ve
světnici rozšířila líbezný pocit blahobytu.

Bouře se odmlčela. Ale cítilo se ve tmě noční, že se chystá obnoviti urputněji svou hudbu, a že její tajemné orchestry ladí se znova v prostoru, v němž ležela bouře jako šestinedělka.

Pokojno bylo v chatě na několik vteřin. Ticho se rozlilo kolem jejích zdí, a tikot visacích hodin zpíval jasněji.

— Počasí se lepší, pravila Benedikta.

Položila na stůl dva talířky z hnědé majoliky se žlutými květy, s dřevěnými lžicemi. Lahodná pára stoupala k černým trámům stropu, kde visela klec s pěnkavou. Hospodyně vyňala ze skříně tři džbánky, na nichž vepsána byla jména rodiny: Malbertus, Ghislain, Benedikta. Měly cínová víka. Do konvice Malbertovy nalila mléka; potom pozdvihla sklopec a sestoupila do sklepa, odkudž přinesla baňatý hrnec čerstvého piva.

Benedikta měla paže obnažené, osmahlé ostrými severáky. Zlaté prstence vlasů visely jí přes uši, a její obličej byl bílý. Veliký čepec zahaloval jí hlavu a vyzdvihoval v relief sloň rozkošného krku. Byla svěží, dítě dun, a přece v jejích šedých očích dřímalo svit melancholie, snad odlesk nekonečného moře, bez ustání rozjímaného, nebo smutek zvonů v nebi, jež slyšel stále její otec.

Přiblížila se k přístěnku.

— Přinášíš mi mou čutoru, zvolal Malbertus. Jest hodina jídla. Slunce padá svisle na věž. Nemá již stínu. Zlatá ručička ciferníku ukazuje na XII.

Svýma rukama strašidla chopil se džbánku, jež přinášela Benedikta. Dcera upravila tepleji pokrývky v nohách bláznových, na jeho hubených sukovitých a žlutých nohách Krista z missálu, jež v ní vzbuzovaly vzpomínku na uložení Ježíše do hrobu starodávného způsobu z doby vévody Filipa.

Zatím Ghislén položil na rožeň dva uzené slanečky, kteří zářili na světle jako dva ústřižky usní kordubských. Byla-li Benedikta boubelatá a někdy smíšek za vzácných vyjasnění této jizby, šedější než moře Severní, Ghislén byl hubený a nábožný. Skloněn nad ohništěm, vyzáblý a s hladkou tváří, byli byste nejspíše řekli, že při jeho rtech bez ustání se třesoucích a při jeho těkavých očích odřikává oremusy před Pannou, obklopenou svícemi. Byl zpěvákem v katedrále Yperdamské, a jeho prsty se svraskovaly, jako by přebíral růžence.

Oba manželé mlčky sedli za stůl, před mísu bobu se slaninou, a šepot jejich modlitby před jídlem mísil se k sykotu opéka-

jících se slanečků k neurčitému zpívání krbu, k vrzotu hodinového kyvadla a dveří, a ke všem těm zvukům, z nichž jest spředen život věcí v úzkosti bouře a jimž tento šepot modlitby vléval jakoby fugu varhan v nepokoji nějaké lodi na večer.

Pojedli, a Malbertus vypil svou konvici mléka.

Ale ponenáhlu bouře se probudila. Narážela prudčeji na chatu. Nesmírné blesky otevíraly prostory nad mořem. A strašná dunění zavznívala.

— Nastává obležení, vypravoval Malbertus. Vidím dokonale za hradebními koši ohnivé hřebeny švihovek. Bílé kouře stoupají k nebi. Podejte mi troubu! Zahutám do čtyř úhlů světa! Míří ke zdvihacím mostům! Ah! ah! Příkopy jsou plny vody! Bašty jsou zavřeny! Ale válečné lodi také metají koule! Pustoší zámek gubernátorův. Jedna puma padla do rybníka mezi labutě, do zahrady, doprostřed habří, kde jsem viděl tak často krásné dámy hráti na kytaru! Sluzi prchají! Někteří z nich již chroptí s nosem v sazenicích tulipánů. Břidlicové střechy jsou proraženy! . . . Ohnivý déšť sype se na valy. Krupobití to žene se do předu. Ale z Yperdamu jim odpovídají! Ohně se křížují jako

na nějaké benátské slavnosti. Hradební kulometry zle soptí! Jejich křídla se rozplaměňují a skřípou!

Čápi létají nad městem. A přece slunce jest skvělejší než štít císaře Karla! Obruby lesů se rozehřívají tam dole v takovém světle. Moře sladce oddychuje. Tyto plameny na nebi, toť krev nevinňátek na rouchu svaté Panny!

Ghislén a Benedikta pohlíželi s nepokojem na okno chaty, do níž by rád se zabořil uragan svými temnostními berany. Někdy vítr spustil se komínem do krbu, a smršť jisker zalétla až na lože Malbertovo. Nevzplame chatrč? Ghislén položil těžký poklop z polévané hlíny na ohniště; potom šel do skříně a vzal svěcenou vodu, a sňal ze zdi těžký růženec. Jeho žena, sedíc v hlavách lože starcova, zavírala oči při každém otřesu bouře a svírala rukou stříbrný křížek, koupený na pouti v Hallu, který posvěcoval její prsa.

— Chystají se k útoku, zavyl Malbertus, pozdvihuje s bolestí své vyzáblé paže v stínu přístěnku. Jejich dlouhé trubky zvučí! Úzkostné hallali! Vizte jizvy hradeb a bašt! Celá pláň hvězdnatí ohni. Teď to přišlo. Ať zvony hučí na celé rozhoupání. Žvoňte ze

vší síly! Hřídelní trámy vrzají. Hlásná věž odívá se v bronzové pancéře.

A Malbertus vyprávěl, kterak byla dobytá Yperdamma.

Nepřátelští rejthaři ve svých kyrysech, postupující beze strachu pod jícny těžkých hradebních užovek se zbraněmi vesměs vytašenými, dostoupili okraje příkopů. To ne že by byli nezanechali svých pochroumaných na loukách, lízajících prach Vlámka, neboť byli jsme udatni v Yperdamě! Jasně odpoledne nad vztýčenými kopími rozlévalo na ně své paprsky; ty se s nimi křížily a strouhaly z nich zlaté třísky. Vše se třáslo a byla to jako bouře pod nebem bez mraku. Korouhve vlály, podobny plamenům, zapáleným všemi těmi bronzovými nárazy, jež se tříštily v třeskotu pušek a v strašných chrcích děl. V příkopech plavaly mrtvoly. Věžka jedna vyletěla v sloupu kouře. Ale obrněné škadrony přijížděly bez ustání cvalem na těžkých válečných ořích. Olovo je decimovalo, a bylo viděti žoldnéře, jak se vlekou s očima zápasících se smrtí. Ruce se svíraly na sedlech nebo na zavírkách bambitek. Rány svým nACHEM poznamenávaly zuřivě se vzpínající kobyly. Půda byla vystlána zbraněmi. A trubky metaly zběsilé

výzvy této smrti, která vdechovala bledost do tváří a srážela rejthary s jejich klisen, s botami do vzduchu a s čelem do bláta.

A válečné koráby zase křivily se a napínaly jako starodávní báječní draci a chrlily plameny. Stěžně se vynořovaly ob chvíli z dýmů prachu, a široké blesky ve stejné výši s vlnami otvíraly pekelná ústa.

Ale brzy prapor nepřátelský vlál na hradbách. Zasadila ho tam zelená smrt? Neboť zabíjení stalo se krvavějším a nejzdařilejší rány šavlí a halapartnou rvaly duše z těl. Trávník svahů příkopových deptaný bitvou, byl zaplaven krví. Podřezané krky lily ji naň jako mohutné číše. Opojení boje a mužná vůně prachu ochmelovaly více než ronda kolem píšťaly nebo než baňaté džbány, vyprazdňované o dnech slavnostních na slunci. S tváří řinul se pot, šklebily se vztekem, nebo náhle zsinale, s očima bílýma, umíraly, omdlelé a malátné jako po milostné zběsilosti. Sudlice probodávaly prsa, palcáty rozbíjely přílby, a palbou z mušket kácely se zvučné žně kopí a švíchlic.

Kolem hradeb zápas byl velmi dlouhý. A Malbertus, jako námořník vytažený do stožárového koše vidí v dálce příboj vln na úskalí, zíral na pluky rozrážející se a vrhající

svou zmrzačenou pěnu na hradní věže. A řevy hrůzy bily o hlásnou věž Yperdamskou.

To trvalo až do večera. Slunce potápělo se pokojně do moře, a duny usínaly sladčeji než kdy jindy. Vlny se zapalovaly v plíšky z rudé mědi, a věže, jejichž základy tetelily se děsem, pokryly se věncem růží, jež jim udělila nešporní hodina.

Uvnitř města vojáci běhali ulicemi; ženy v šílenství, s dětmi přitisklými k ňadrům, utíkaly se do kathedrály.

Přinášeli raněné na tržiště a obchvíli mezi řadami štítů se zavřenými okenicemi tlupy lidu táhly se sudlicemi, žerděmi a kosami.

Večer byl osvětlen požáry. Vraždění a plenění rozšířily po městě veliké zámrazy hrůzy, zabombardování rudými kulemi, které brázdily nebe, jako ohniví jelci.

— Prší plameny, volal Malbertus. Krámy hoří! Slyším křiky raněných! Ah! Pořád zvoním. Vlny mého zvonu vyměťávají samohaše z domů vykuchávaných! Ah! Gertrandte! vrhej v nebe naše hrozby! Tys dnešního večera zvonem nebožtíků. Odlesky požárové pálí mne v ruce. To že strašně se jasní v celé věži! Chrličí jsou rudi! Hřídelní trámy jsou rudy! Ciferník ukazuje krvavé hodiny! Oh! to vraždění na náměstí. Rdousí jakousi ženu

před krámy! Ale Gertrandt jest raněn. Kouli mu poslali! Bronz pukl! Gertrandt lká jako umírající! Chtějí mi zabrániti, abych nezvonil, a budu tady v trámoví pověšen! Podívejme se! Jakási mrtvola s červy v nose sedá si na hrací zvonky. A slyším zvony z noci Všech Svatých na Dušičky... Hle, měsíček nad požárem. V dálce Isera jest stříbrná. Nebe jest čisto. Všechny hvězdy se rozsvěcují. Netopyři opouštějí trámy. Kavky též odletěly. Jak v noci narážely o komíny! Ale tluče někdo dole na branku. Tlukou! Ah! cítím jejich krvavé ruce na svých ramenou! Cítím jejich provaz na svém krku! Uškrtní zvoníka! Vyběrači hnízd zakrucují krčky doupňákům na dubech. Ty příšerné obličej! Jsou ožralí! Děvčata jsou s nimi! Ti psi! ti psi! A někteří i posvátné nádoby vynášejí z kathedrály na hrotech svých sudlic, a věci ještě horší! Peklo jest pod mou věží! A požár svítí na ně, a jejich proklaté stíny tančí na průčelích Velkého Náměstí! Slyším jejich kroky na schodišti, jejich hlasy v hlásné věži! Vystupují! Rachoty a hněvy bouře se rozpoutaly. Malbertus hleděl na okno, otřásající se porvy větrů. Zakašlal, a jeho vpadlá hrud v kleci jeho žeber zvučela jako hrkačka svatého týdne.

— Táhněte! ječel, odháněje svými hubenými pažemi chimerické bytosti svého přístěnku. Ty, Gertrandte, se svým puklým bronzem a chraptivým hlasem! Ouvej! Ouvej! Jak mi zvoníš v uších! Ne tak blízko! To bolí! To bolí! Jako by černí ďábli mi lili roz-tavené olovo na ušní bubínek! Lebka mi praskne! Eilsberthe, tvoje srdce s vrytým erbem jest horší než jazyk čarodějnice! Ah! mám v mozku prohlubně, jež se třesou jako spodek mé věže v hodinu poplachu! Vidím, jak nad mým čelem kývají tlamy hučáka, chrlícího bronzové salvy. Ohnivě blesky tříští se mi v očích! Všechny vlámské zvony mne mučí kladivovým bušením! Zní to na mou lebku jako na kovadlinu! A jejich hrdla se chvějí, jejich srdce mi opovídají věrnost a zpeřují se světlem! Zatracené útinky! Vyprázdňují mi mozek! Žraloku! Roelante! Vrať se na svůj lihýř! Jsou obroubeny sinnými páskami plamenů. Potvůrky všelijaké na nich jedou a na mne hledí! Moje ubohé tělo zcela nahé jest hříčkou ďáblů! Jsem unášen na jejich zelených křídlech, kde jsou pazourky myší. Benedikto! Krop svěcenou vodou, ať jejich oči již na mne takto neciví! Cítím jejich vlhké nebo žhavé kůže! A zvonky hry zvonkové létají a třepetají se po obou stra-

nách hlavy jako včely kolem úlu. Jsou to zlé zvonečky! Zlé zvonečky! Ještěrky na mne házejí řeřavé uhlí, které mi pálí tělo, a ocasy draků kroutí se v prostoru až k tomu bílému měsíci, tam dole, pod mými očními víčky.

Malbertus měl plachý vzhled Lazara, vycházejícího z hrohu. Tápal po zdi a po záclonách svého přístěnku neklidnými prsty.

Bouře již potrhala svá poslední mračna, a vítr uléhal na rozlehlé písčiny dun. Tikot hodin se zase probudil z přešlého uraganu, a znovu vzkřísila se světla lodic před chvílí zapadlých ve vzdutých vlnách a teď skvěle zářících na vlnách ztišených. Ghislén vytáhl poklop nad uhlím, a jiskry nístěje zatřpytily se zároveň s prvními hvězdami znovu vyšlými na nebi.

V Yperdammě zvonek pronikavě zvonil do noci. Modlili se v katedrále za rybáře.

— Zvuky alleluja sestupují do mých žil, hovoří Malbertus utišující se. Svěžest lodní padá na moje víčka. Toť stříbrné klekání. Vidím lodice, jak odjíždějí na jitřní moře. Jest rosa teď na meších hlásné věže. Domy Yperdamské jsou růžovy. Slyšíte hudbu červenánek na střechách? Vždyť všichni cherubíni se koupají v nebi. Někteří hrají na violu nebo na citeru. Jiní pískají na flétny. Jiní

zvoní zlatými zvony. To jsou matutina svaté Panny. Vidíte, jak se andělé vznášejí? Jejich fialová nebo bílá roucha táhnou se v blankytě dlouhými záhyby, a jejich oči jsou barvíčky oblohy. Andělé tančí, podávající si ruce tam v dálce, do nekonečna. Oh! ty záhony zahrad Dobrotivého Boha! Rosa jest požehnaná, a květy prší na anděly!

Takto Malbertus vyjadřoval pokoj bouře, která se utišovala. Byli byste přísahali, že mystické vločky sněžily na jeho šílenství a prostíraly na temné krajiny jeho snův ubrousek nebeské čistoty a nevinnosti. Viděl tam mlýnky s lopatovými koly, jak pleskaly do řeky, zlatá křovíčka jako paví chvosty, bílé ovce, a po stezkách se procházeli andělé — zatím co v dálce zvonily zvonky poustevníků. Ah! jak jeho nervy, na nichž neskřípal již smyčec uraganu, těšily se lahodami v této končině! Spatřil tam světice, vycházející z donžónů velmi útulných nebo z kaplí, jak často vídal o velké mši se zdí katedrály. Byly bledy a měly tváře protáhlé a něžné. Jejich prsa byla plochá pod světlými šaty a jejich křehké postavy ohýbaly se pod velikou pokorou. Malbertus hleděl na tyto serafické zjevy se zornicemi, do nichž vroucnost vlévala své zrcadlivé přeludy.

Zvon Yperdamský stále zvonil, a jeho kvil v tichu hvězd zdál se jasný jako mrazivá noc. Ohniště libě plápolalo. Světla pobíhala po nábřeží, tančila v dunách.

— Proč tato světla? pravil Ghislén.

— Vánoce! Vánoce! zvolal Malbertus. Ta světla přicházejí na půlnoční. Ve všech koutech města je rozsvěcují. Přicházejí také z kraje, v dálce. Padal sníh, a pod jasným měsíčním chrličem jsou bělejší než ruce vil. Ty lucerny jsou jako hvězdy! Nebe se zrcadlí v sněhu. A na tuto noční bělost malovaná okna katedrály otvírají své zářné a třpytivé růžice. Varhany zpívají. Vidím zlatý tabernákul a kolem svíce. Poznávám hlas Ghislénův na lektoriu. Děkan oblékl nejkrásnější svůj ornát, jenž třpytí se v kadidlových dýmech. A před chórem, hle, Ježíšek voskový na zlaté slámě. Oh! božské hnízďátko! Fugami varhan ještě více zesvětluje, a šepot modliteb vdechuje mu život. Když zíráme na toto růžové dítě, slyšíme, jak andělé šustí po klenbách lodí, tam u erbovních znaků pánů a korouhví děkanství. A člověk se zahřeje mezi těmito svatými světly, ve vůni kadidla a starého dřeva lektoria. Zítra jest slavnost. U pekařů budou se hnědati vánočky. Tučné husy budou na stolech. A po

slavné mši lid půjde za hlaholu zvonů a bude se procházeti na ojínělých valech, by viděli bruslaře.

Tu zatloukl někdo dvakrát na dvéře chaty, a Ghislén otevřel. Závan slaného vzduchu vnikl do světnice, a ukázal se rybář, nesoucí velkou lucernu z mědi, jejíž svit ozařoval jeho červenou kazajku a osmahlou tvář.

— Něčí lodice se ztroskotala. Nemáte provazů?

— Vstupte! vstupte! pravil Ghislén.

— A muž, udýchán, vešel se svítilnou, vztáhnuv nesměle ruku k čapce vydrovce; pozoroval nepokojně Malberta, neboť mnoho se mluvilo v Yperdammě tajemně o starém zvoníkovi.

— Jsou jací mrtví? ptala se mladá žena.

— Nemyslím.

— Chcete píti? Postavte si svítilnu na stůl. Ghisléne, dej rychle provazy! Ubozí rybáři! Ubozí rybáři! Ale nikdo nezahynul, vidíte?

— Julián, statečný patron lodice, jest mezi námi a naříká. Ošklivý čas, Matičko Boží!

— Vánoce! Vánoce! Vánoce! křičel Malbertus, upíraje pohled na rybáře. Nesete ústřice a kambaly k večeri gubernátorově?

Ghislén objevil se s provazy.

— Jsou dobré?

Rybář se přiblížil k světlu a ohmatal je svou drsnou rukou. Pokývl: ano! A provazy hodiv na záda, odešel s Ghislénem, popatřiv ještě na Malberta.

Benedikta přistoupila k oknu. Několik vzácných oblaků běželo ještě po nebi. Tam dole lucerny dírkovaly noc, a černí stínové pobíhali po písku. Velká lodní světla byla vztýčena na lomné hrázi a tříštila své odlesky po zmítaných vodách. Fosforeskující vlny rozlévaly své tajemné stříbro po sametě hladiny odlivu, který se dmul v temnotách. Na obzoru světla lodic vracejících se do přístavu dodávala okeánu chvějných hloubek, a na majácích Yperdammských znovu zapalovali ohně bouří uhaslé.

— Ó sladký den Vánoční! Všemi zvony slavíme! Celá země jest zahalena sněhem! Jest zima! Ale rád vidím kouř vystupovati z komínů. To za času Herodesa Ježíš se narodil v Betlémě. V noci Vánoční, podobné této noci. Ronda dětí vířila na světle, proudícím z hospod. A k půlnoci počasí velmi zlahodnělo. Pláně, na nichž vrby plakaly svou jinovatkou na zamrzlé potoky, koupaly se v sladkosti měsíční. Některé dívky přece pěly nábožné písničky. Kristus se narodil.

Někdo zatloukl na dvéře chaty. A vstoupila žena rybářka s dítětem v náručí.

— Můj Bože! Můj Bože! Toť žena Petra z Langy! praví Benedikta. Pojdte, Lízo, sedněte si. Dítě jest zkřehlé zimou. Ztroskotala se to lodice Petrova? Přiložím do krbu. Ah! jak mu nožky přestydly.

Žena byla bleďa a hubena. Rty se jí třásly. Spustila se u komína na židli.

Její muž byl na moři. Měla strach po tuto bouři, neboť sirény vln jsou v noci zlé. Jsou posedly ďáblem. Ale jest tak chladno v duších! A ve tmě všechno se podobá strašidlům.

Líza byla u ohně, a popel rozdmýchaný Benediktou zrudl. Malbertus hleděl na novou příchozí a zdála se mu oděna zvláštní září. Odlesky ohniště na tváři rybářčině jevíly se mu božskými; její tváře nabíhaly jemným pýřím světla, a v jejích vlasech, rozptýlených během po pláni, viděl svit jitřních červánků. Líza vyvinula dítě z plének a dítě nahoučké zahřívalo si na mateřském klíně před praskajícím krbem své tělíčko. Benedikta na kolenou před ubohou ženou držela ve svých dlaních nožky tohoto poupátka, aby je rozehřála; Líza se usmívala vidouc, jak studené tělo jejího synáčka znova růžoví,

a tento zavíral víčka, neboť mu svítilo z krbu do očí, a rukou šmátral po prsu, jež matka uvolnila ze svého živůtku.

— Svatá Panna! Svatá Panna!

A zdlouha Malbertus pozoroval rybářku s podivným výrazem. Zdálo se, že anděl vtiskl na jeho obličej mystickou liliji, a co jeho hubené ruce se spínaly, v jeho očích zdvihaly se zlaté extase.

— Poklekni, Benedikto, poklekni před matkou Boží. Vidiš, že Ježíš se narodil. Ó to útlé tělo z růže květ! Hned jalůvka a osel přijdou ho zahřát svým dechem. Neboť jsem viděl nad Yperdammou zářiti hvězdu Vánoční! Pastýři spěchají v houfech od dun a mořských slání, rybáři vytahují v noci prapory na své stěžně, a králové mudrci přicházejí z Bruges, z Říma a z Jerusaléma, tak urození jako rytíři Zlatého Rouna. Jdou za hvězdou, svou pochodní: její chvost ozařuje nebe radostnou kyticí, tisíckrát světěji než kacířský půlměsíc. Jdou vesnicemi vánočními, kde dívky tančí kolem jedliček, a cestují na velbloudech a na ořích, a nesou kaditelnice z drahých kamenů a z nich kadidlo voní. Mají průvody černých otroků, a zvonice z daleka je pozdravují, šedé slepice křičí v kurníku a kobyly ržají. Benedikto, pečuj

o svatou Pannu! Udělej jí andělský koláč z medu a rýže! Kolem jejího pláště jsou božské paprsky! Modleme se!

— Ubohý pan Malbertus, zašeptala Líza.

— Oh! právě se bil s hrůzami uraganu, pravila Benedikta, teď se uklidňuje; co nevidět usne.

— Modleme se! Ah! to božské jitro, první jitro Páně. Jaké jitřní červánky, opěvané všemi kohouty! Kokrhají zvučně v dálce cosi tajemného!...

... Moje víčka se halí velikou sladkostí! Klekání slyšeti na pastvinách jako stříbrnou mlhu! Oh! jak dnes květy voní! Obnovte lilie na oltářích! Vidím kout ráje, andělé letí nad mou chatou. Jaké dobré a podivné léto! Vzduch jest hedvábný. Pluji po Iseře, jejíž vlny obřezují nebe a nábřežní bylinky, všechny rozkvetlé. Moji údové se v ní rozpouštějí. Jest slunce ve vodě, svatá Panno!...

ROZSÉVAČ

Siji zrno, jak mi přikázáno: v Skálu. Vítr vane proti mně a sežírá mi maso z tváře.

Jsem již jenom kostra, jako černý, zledovělý strom. Jako hnízdo krví nasáklé jest moje srdce, třesoucí se jako duše bezová, Láskou rozhlodané.

Celý den tak rozsévám a vím, že pranic nevyroste. Siji jen pro havěť ptačí, čekám, až se slétnou, by mne zastínili, dobrodinci. Díky Bohu, budu potom skryt již zrakům všech, kdo mohli by mne ještě milovati — přilévati oleje do plamenů mé Žízně.

Odpočinu v jejich hemžícím se stínu. Ale nezasnu, neb nechci býti vzbuzen: Všichni nepřátelé čekají jen na mé procitnutí, by se na mne vrhli, kdy jsem jako dítě sláb a kdy věčná hoře se mnou procitají, odpočata, hladova.

SAMOTA

Poněvadž bylo parno, rozestoupily se koruny stromů na hoře a les tvořil veliký, temně modrý, otevřený vějíř.

Blankyt zářil v nevídané výši. Nahémraky koupaly se ve vodách, některé jen, uzardělé, se kryly za skalami. Pyšné slunce, kroužíc, trhlo kůru stromů, bolestně bodalo v těla vášnivého hmyzu, protože se podobala hvězdám.

Země ztrnula, šlehaly z ní jiskry, jenom zbledlé vlny tichounce zaplesaly:

Jsou sladky naše vlny, jako vlny pahorků, na kterých réva roste . . .

Byl jsem tehdy sám a kladl tvář i dlaně na trpící stromy, doufaje najíti mezi nimi druha: leč ani jediný se neponížil; neuslyšel jsem bítí ani srdce, ani tepny, — suchý šumot pouhý, jako kdyby větve hořely.

Odvrátiv se, zřel jsem mezi pni sta útlých, modravých mečův; ale setrval jsem: Smrt nemá půvabu ni hrůzy pro ty, kdo jsou takto sami.

SLZY

Ó Čisté, jimiž oči naše září, kteréž srdce naše zaléváte jako svadlou květinu a jako zemi vyprahlou, proudy líbezné, jež zavlažujete mých slastí nejskrytějších břehy!

Holubice vrkající na hřebenu střechy v Červnu před východem slunce!

(Odlesk červánků vám září na peří a svěžest zory v očích nítí se a tmí.)

Rybky zlaté, živé, v azurovém potoku! —

Jste jarní pupence a listí padající k podzimu,

Ořechy lískové jste, které v slunci zářívovém zrají, v mlhách podzimních se lesknou nejkrásněji! —

Žluté maliny a mede včel!

Dešti rosy večerní, již není viděti, již prsty cítím ve trávě a na listech i v černých vlasích milenčiných, které chladny jsou! (Však tělo, které žitem voní, teplé jest, jak třešně, sluncem odpoledním nassátá) . . .

Slzy pokání a slzy rozkoše a slzy radosti a slzy smutku, vám děkuji, vás miluji a vzývám vás:

Vraťte se, jak s jara v pole křepelky a kuřačky do lesů, které volají, až napasše se ovsa zeleného . . .

MODLITBA

Můj Bože,
Kterýž dechem svým jsi život nalil do
žil Adamova těla,

Kterýž dechem po obloze rozptýlil jsi
hvězdy, jako na pasece vlhké jahody,

Dechem vody zahnal do moří a řek a
tvrdou zemi vytvořil, i zemi, která něžna jest
a oblečena trávničky:

Hle, kterak mlhami jsem spíat a svírán,
Kterak v nejistotách bloudím, jak loď
ztroskotaná.

Těžký, spoutaný, na půdě nejisté, že ne-
dovedu zpívati ni tančiti ku Tvojí slávě!

Ó Pane, chtěj,

A mlhy odplují neb srazí se a budu čist
a jasný jako strom za jitra plný rosy, který
hoří jako svícen storamenný z krve, smarag-
dův a zlata!

Ó Pane, dej mi prohlédnouti . . .

Vidím stráň, v ní modříny, jež kvetou,
pod ní vodu pokojnou,

Ve vodě zřím ryby jiskřící, jež tolik mi-
luji, že svěží, čisty jsou:

*Tebe však, o Bože nevidím, neb ukryt
jsi mi, jako den mé smrti!*

Rozptyl temnoty kol mne, bych viděl!
Nemodlím se k Tobě stoje, oči obráceny
k světlu, jak jen Světci mohou, ale tváří k Zemi
přitisknut, jež voní fialkami.

Mé ruce, jež se vryly do prsti, stop ne-
zůstávají jak šlépěj lidská, ale jako zvířecí:

Což dobré jest, jsouť lidé zlí a zvířata jsou
dobrá, líbeznější nežli květiny.

Mají hebkou srst či peří překrásné, oči
z chrysoprasův, ebenu a zlata, čisté jako
voda pramenitá...

Ó Pane, dej mi prohlédnouti, neboť obklo-
pen jsem samotou a mlhami!...

Ne jako jinoch, který v Červenci sekoupe
v rybníku za slunce východu

A který zří jen zlatý dým, jenž z vody
stoupá, nad sebou jen modré nebe vysoké,

Slyší pouhý šelest vln a rákosí a skřehot
žab a vůní puškvorce a síť plní nozdry své,

A jehož krev jest blažena:

Ale jako vězeň v kobce s ovlhlými zdmi
a s okénkem, jež vede na dvůr dlážděný.

Ó sejmi clonu s očí mých,

Jako ženě hustý závoj vlasů rozpuštěných
odestírá milenec, když chce ji políbiti!

(Paže barvy medu, nahé, přitisklé na čelo,
klesají.)

Hle, jak srdce mé se třese, složené jen
z ran a hrotův ulomených!

Hle, jak zorničky se v temnoty střed upí-
rají, ale marně, marně!

Hle, jak prsty tisknu ke dlaním a ničeho
jak nesvírám!

A přece vím, že Jsi a přec v Tě věřím!
Hvozdy nemohly by krásně černy býti,
kdyby Tebe nebylo;

Plod lesních bezů divokých by nebyl tolik
rudý;

Nepraskal by oheň, netekla by voda, ani
louka by tak nevoněla . . .

Husy na rybníku by tak čistě bílé nebyly,
bělejší obláčeků na modré obloze,

Kdybys TY jim nebyl požehnal . . .

Proto čekám na tě s večera i za jitra i v noci
plné hvězd, jež korunuje panny,

Že se ozveš mému úpění, ať hřměním
bouře, nebo hlasem dítěte, či z hnízda strna-
dův u strouhy:

Vždycky hlas tvůj bude líbezný a probudí
mou radost umdlenou, jak rosa záhon ma-
cošek po horkém dni!

Ó vím, že zhynouti mi nedáš ani žízní,
ani hlady, ani nudou, že až přijde čas můj,
zahradu mi vykážeš, bych o ní pracoval.

Strom štíhlý zasadím Ti uprostřed,
Však ne již jabloň zakázanou, ale *Stožár*
Úmluvy.

Až doroste mé výšky sedminásobné, vím
zkvete poprvé a obsype se plody sladkými
nad všecko, vonnými jak hvozdíky,

A budou červené a zlaté, v stínu zele-
nější. —

Hnízdy bude obtěžkána koruna všech
ptactev nebeských; tam zhřívati se budou mlá-
ďata vždy hladová a dlouho nahá,

Na perutích lehounkých k nim staří bu-
dou létati, hmyz nosíce jim plný medu, květy
navoněný.

A bude-li můj pozemek na slunném pa-
horku, pak založím si vinici;

Snad hrozny ponese mi, jejichž zrna bu-
dou veliká jak vlašské ořechy a sladká jako
fíky,

Snad hrozny ponese mi, jejichž zrna budou
jako trnky trpká, maličká:

Vůle Tvá se staň.

A jestli bude pole mé na plodné rovině,
pak pšenici je osiji.

Snad klasy vyrostou jí větší kukuřičných,
aneb ani neodkvete, jako tráva luční:

Staň se vůle Tvá.

A jestli porostou mi pouhé bodláky, pak
rozkvetlými bílé ověncím si čelo...

Snad některým z nich símě uzraje, že
stehlíci se slétnou pestří k podzimu a těšiti
mne budou:

A když dopustíš, by nerostlo ni býlí,
Z hlíny hnísti budu Tvoji podobu a do
kamene vryji chválu Tvou.

Ráno, v poledne i večer modliti se budu
Anděl Páně.

G. A L B E R T A U R I E R
S Y M B O L I S M V M A L B È

P A U L
G A U G U I N

PŘELOŽIL BOHUSLAV REYNEK

PAUL GAUGUIN

Co myslíš, že by odpověděl, řekl-li by mu kdo, že až dosud viděl pouhé přízraky, ale nyní že má na očích věci skutečnější a bližší pravdě? Zda by nemyslil, že to, co před tím viděl, bylo skutečnější toho, co mu ukazují?

PLATO.

Daleko, velice daleko, na bájném návrší, jehož půda se jeví ze zlatisté měnivé rumělky, odehrává se biblický zápas Jakobův s Andělem.

Co tyto dva obrové legendy, jež vzdálenost mění v trpaslíky, bojují svůj strašný boj, dívají se ženy, zaujaté a dětinné, nerozumějící jistě příliš tomu, co se děje na bájném návrší, nachem zalitém. Jsou to venkovanky. Podle tvaru bílých jejich čepců, se stuhami jako křídla racků, podle typické směsi náprsenek a dle tvaru jejich šatů a živůtků se dohadujeme, že jsou z Bretoňska. Mají uctivé

postoje a udivené tváře prostých stvoření, která naslouchají neobyčejným vypravováním, trochu fantastickým, dotvrzovaným ústy, která ctí a kterým nelze odmlouvati. Řekli byste, že jsou v kostele, tak tiché jest jich očekávání, tak usebraný, tolik na kolenou, tolik zbožné jest jich držení těla; řekli byste, že jsou v kostele a neurčitá vůně kadidla i modlitby že poletuje mezi bílými křídly jejich čepců a že vážený hlas starého kněze se vznáší jim nad hlavami . . . Ano, jistě, v kostele, ve kterém si chudém kostele kteréhosi chudobného bretoňského městečka . . . Ale kde jsou plesnivé a zelenavé sloupy? kde jsou mléčné zdi s ubohou barvotiskovou křížovou cestou? kde kazatelna z jedlového dřeva? kde je starý farář, který káže a jehož hlasu, jistě, jehož tlumenému hlasu naslouchají? Kde jest to vše? A proč tamo, daleko, velmi daleko, vystupuje bájně návrší, jehož půda se jeví ze zlatisté rzivé rumělky? . . .

Ach, toť proto, že již není plesnivých a zelenavých pilířův a mléčných zdí a malých, barvotiskových cest křížových, kazateln z jedlového dřeva a starého faráře, jenž káže, valnou dobu nežijí již očím ani duším dobrých venkovanek bretoňských! . . . Jakého přízvuku, ku podivu tklivého, kterak jasného

znázornění, podivně spřízněného s hrubýma ušima sedláckého posluchačstva dostihl vesnický ten koktající Bossuet? Všecky věci kolem se rozplynuly v páry, zmizely; též on, zaklínač zmizel, jest již pouhý jeho Hlas, nebohý jeho blekotavý Hlas, jenž stal se viditelným, jeho Hlas, o kterém přemítají s takou dětinnou a zbožnou pozorností tyto venkovanky v bílých čepcích, jeho Hlas jest vidění to po vesnicku divoké, vynořivší se tamo, daleko, velmi daleko, jeho Hlas, to bájně návrší, jehož půda jest barvy rumělkové, kraj dětinného snu, kde bibličtí dva obři, proměnění v trpaslíky, bojují svůj tuhý a strašlivý boj . . .

*

Tož, před divuplným tímto plátnem Paula Gauguina, jež vpravdě osvětluje záhadu Básně z rajských chvil prvotního lidstva; které vzbouzí nevýslovné slasti Snů, Tajemství a symbolických závojev, jež zdvihají jen zpola ruce prostých; které luští těm, kdož umějí v něm čísti, věčnou psychologickou záhadu o možnosti náboženstev, politiky a sociologií; které vposled ukazuje divé zvíře prvotní, kouzelnými nápoji Chimaerínými podrobené; před zázračným plátnem tímto vzkřikne, věru, nejen taký tučný, prudhomeskní penězník,

pyšný na svou galerii nacpanou Detailly (cena jistá) a Loustauneauy (cena budoucí), ale i amatér, o němž jde pověst, že jest prozíravý a přítel mladických odvážností, tak dalece, že přijímá i šaškovské vidění pointillistův:

— Ah! ne, jděte!.. Toť přespříliš!.. Čepce a náprsenky z Ploermelu, Bretoňky, a to z tohoto konce století, na obraze nadepsaném: *Zápas Jakobův s Andělem!* Jistě nejsem zpátečník, přijímám impressionism, ano, nepřijímám nežli impressionism, ale...

— A kdo vám vlastně řekl, drahý pane, že běží zde o impressionism?

*

Snad by vskutku bylo na čase rozptýliti mrzutý dvojsmysl, který nepopěrně vznikl slovem *impressionism*, jehož zneužili přespříliš.

Pro veřejnost, — rozumím zde onu nepatrnou, jakž takž intelligentní veřejnost, která ještě zabývá se nečasovou malicherností, Uměním, — jsou, víme to, dvě jen třídy malířův: malíři akademičtí, totiž ti, již přiměřeně vychováni, diplomováni a patentováni fakultou uměn v ulici Bonapartově, kupčí v israelských cenách s krásnem uznaným, oboru antického, moderního nebo jiného, zárukou

státu stanoveným, — proti nim pak malíři impressionisté, totiž ti, kdo vzepřevše se tupému vkusu boulevardních kritikův a formulkářským pitomcům školy, dovolují si zpupnou volnost, nekopírovati ledakoho.

To by vpravdě bylo dobré a název ten by zasloužil si jiného názvu. Na neštěstí, ať již v jakékoli chápeme jej šíři, zahrnuje v sobě smysl, smysl přesný dokonce, který valně plete veřejnost: Slovíčko „impressionism“ skutečně, chcete-li či ne, vnuká celý program estetický, založený na smyslovém pocitu. Impressionism, toť jest a býti nemůže než odruda realismu; realism zjemnělý, zduchovělý, dilettantisovaný, vždy však realism. Určíme-li metu, jest to povždy ještě napodobování hmoty, ne již možná vlastním tvarem jejím, její pravou barvou, ale tvarem právě pozorovaným, barvou právě pozorovanou; jest to překlad bezprostředního pocitu, se všemi změnami tvarů, vnuknutými rychlou osobnostní synthesou. Pp. Pissaro a Claude Monet zajisté překládají tvary a barvy jinak než Courbet, ale vlastně tak jako Courbet, snad více než Courbet, překládají jen tvar a barvu. Základem a posledním cílem jich umění jest cosi hmotného, cosi skutečného. Veřejnost, pronášejíc slovo impressionism, osudně má

tedy mlžný pocit, že zde běží o program určitého realismu; očekává děl, jež by byla beze všech tajemstev jen věrným překladem vjemu výlučně sensoriálního, smyslového pocitu. Běží-li tedy náhodou v různorodé skupině nezávislých malířů, jménem obdařených, o několik umělců, jichž cesty umělecké jsou různé, vlastně protichůdny, neopomene pak dobrá veřejnost, věčný tento blažený obdivovatel katalogův, „pozbyti své latiny“, jak se říká, i vidím ho již, jak se ušklebuje, krče všemohoucím ramenem:

— „Toť blbé! . . . Neboť tento impresionista maluje mi vjemy, kterých nikdy nelze znovu procítiti!“

Nebylo-li by toto, náhodou, vysvětlením obdobné moudrosti pronesené před obrazem Gauguinovým, amatérem, o kterém jde pověst, že jest prozíravý a přítel mladických odvážností, tak dalece, že přijímá šaškovské vidění „pointillistův“, o kterém svrchu byla řeč? . . .

Buď jak buď, dnes, kdy vidíme, že v literatuře — počíná to býti zřejmo — naturalism již umírá, kdy zříme strojiti se idealistický, dokonce i mystický protiproud, bylo by s podivem, kdyby umění výtvarná neprojevovala nijakých sklonů ku stejnému vývoji.

Zápas Jakobův s Andělem, jež pokusil jsem se popsat na začátku této studie, svědčí myslím dosti, že týž sklon jest i zde, i dlužno pochopiti, že malíři, davší se touto novou cestou, vši mocí chtějí sprostiti se nesmyslného názvu „impressionistů“, který zahrnuje, třeba to znovu říci, program přímo protichůdný jejich programu. Tento malý rozhovor o slovech, zdánlivě snad směšný, byl přece myslím nezbytný. Obecenstvo, nejvyšší soudce u věcech umění, má přec nevyhojitelný zvyk — a kdož by toho nevěděl, — souditi věci jenom dle jich jmen. Třeba tedy vymysleti nové slůvko na *ista* (jako by už jich nebylo až až!) pro nově příchozí, jimž v čele jde Gauguin: synthetisté, ideisté, symbolisté, jak je libo, ale jen se zřekněte již bídného obecného názvu impressionistův a nechať přesně zůstaveno jest pojmenování toto malířům, jimž umění jest pouhým překladem vjemův a dojmův umělcových.

*

Oh, jak vzácní vpravdě, mezi těmi, kteří honosí se „uměleckými vlohami“, kterak vzácní jsou ti šťastní, jejichž duševního zraku víčka se pootevřela, kteří vykřiknouti mohou se Swedenborgem, geniálním oblouzencem:

„Noci této zraky vnitřní bytosti mé byly otevřeny: dána jim schopnost patřiti do nebes, ve svět myšlenek a do pekel! . . .“ A přece, není to zde předcházející a nezbytné zasvěcení, kterého pravému umělci, umělci absolutnímu, jest potřebí?

Jinde, v pojednání, naplněném ostatně nejpodivínštějšími úchylkami, týž Swedenborg, autoritou trochu spornou, jehož nijak nechci zneužívat, zvláště ne ve věcech umění, píše věty hluboce jasnovidné, jež bych přál si zříti epigrafem všech pojednání esthetických, o kterých by všichni umělci a kritikové měli přemítati:

„Jest málo těch, kdo vědí, co jsou Představy a co jsou Vztahy, a nemůže nikdo věděti, co jest to, neví-li ničeho o světě duchovém, a neví-li, že tento svět jest jiný nežli svět přirozený; neboť mezi Duchovými a Přirozenými jsou Vztahy, a věci, které žijí Duchovými v Přirozených, jsou Představy; pravím Vztahy, neboť Duchové i Přirozené navzájem se poutají, a Představy, že věci tyto představují . . . Bylo mi dáno zvědět četnými zkušenostmi, že ve Světě Přirozeném a jeho trojí říši není nejmenší věci, jež něčeho by nepředstavovala ve světě duchovém, neb jež by něčemu zde neodpovídala“.

Paul Gauguin jest myslím také jedním ze vřněšených těchto vidoucích. Jeví se mi podněcovatelem nového umění, ne v dějinách, ale v naší době alespoň. Přezkoumejme tedy toto umění s hlediska všeobecné esthetiky. Bude to, zdá se mi, jako bychom studovali sama umělce, i bude to snad lepší nežli zbytečná monografie, sestavená z nějakých dvaceti popsaných pláten a z deseti poklonkových rčení, kterými se obyčejně spokojuje dnešní Kritika.

*

Zřejmo jest — a potvrzovati to již jest skoro plochost — že v dějinách umění žije dvě protichůdných sklonů, které závisí bez odporu jeden na zaslepenosti, druhý na jasnozřivosti onoho „vnitřního zraku člověka“, o němž mluví Swedenborg, sklon realistní a sklon ideistní (nepravím idealistní, bude zřejmo proč).

Není pochyby, umění realistní, umění, jehož jedinou metou jest zobrazení hmotných vnějškův, citových zjevův, jest samo v sobě zajímavým projevem esthetickým. Odhaduje jaksí opačnou cestou duši dělníkovu, ukazujíc nám změny tvarův, kterých předmět utrpěl, procházeje jí. Nikdo nepopírá ostatně, že re-

alismač byl záminkou tak četných ohavností, neosobních a plochých jako fotografie, někdy nevytvořil též děl nepopěrně mistrovských, jež září v museu všech pamětí. Ale přece nelze méně nepopřít, že tomu, kdo věrně hodlá přemítati, umění ideistní se zjeví čistším, povýšenějším — čistším a povýšenějším vší čistotou a povýšeností, jež dělí látku od myšlenky. Možno dokonce i potvrditi, že nejvyšší umění nemůže býti jiné nežli ideistické, kdyžtě umění, definováno, jest (víme to intuicí) jen obrazné zhmotnění toho, což nejvyššího a nejvíce vpravdě zázračného jest na světě, toho, což při posledním zkoumání jest jediné jen jsoucí, Ideje. Ti tedy, kteří nedovedou ani zřítí Ideje, ni věřiti v ni, nejsou-liž pak hodni soucitu, jako mužům volným byli nebozí tupí zajatci obrazné Jeskyně Platonovy?

A zatím, vyjmeme-li většinu Primitivův a některé veliké mistry Renaissance, byl všeobecný sklon malířství, toť každý ví, až do dnešku téměř výlučně realistní. Mnozí uznávají dokonce, že nepochopí, by malířství, umění to nejskvěleji *představné*, schopné napodobiti až k zdání skutečnosti všecky viditelné vlastnosti hmoty, mohlo býti něčím jiným, než věrným a přesným patiskem před-

mětu, než duchaplným *snímkem* světa prý skutečného. Idealisté sami (opakuji, třeba chrániti se, aby nebyli zaměňováni s umělci, jež zlíbilo se mi nazvati ideisty) nebyli nejčastěji, ať předstírají cokoli, než realisty: cílem jich umění bylo jen přímé zobrazení hmotných tvarův. Spokojili se tím, že seřadili předměty dle jistých pojmů zvyklostních a plných předsudků: zakládali si na tom, ukazovati předměty *krásné*, ale *krásné jako předměty*, zájem jich tkvěl jen a jenom ve vlastnostech tvarů, totiž skutečnosti; čemu říkali ideál, bylo vždy jen lstivé nalíčení oškli-vých věcí, jichž se možno dotýkati. Jedním slovem, malovali předměty již navyklé, leč předměty, a bychom rozšířili smysl slavné věty jednoho z nich, Gustava Boulangerera, jest vlastně mezi soudobými idealisty a realisty jedině rozdíl volby „přílby nebo čepice!“

I tito jsou nebohými, tupými zajatci allegorické Sluje. Nechať tedy zpitomí u přemítání o stínech, které mají za skutečnost, my však obraťme se k mužům, kteří, rozlomivše svoje řetězy, daleko od ukrutného rodného žaláře jsou u vytržení, přemítajíce o paprskujícím nebi Idejí.

*

Řekl jsem, že normálním a posledním cílem malířství, jako všech uměň ostatně, nemůže býti přímé zobrazení předmětu. Posledním jeho účelem jest, vyřknouti Ideje, přeložíc je v určitý jazyk.

Vskutku, v očích umělce, totiž toho, jenž má býti *Vyjadřitelem absolutních Bytostí*, nemohou předměty, to jest bytosti relativní, které jsou jen relativitě našeho rozumu přiměřeným překladem absolutních a znamenitých bytostí, Idejí, míti ceny o sobě. Mohou se mu jeviti jen značkami. Jsou to písmeny nesmírné abecedy, kterou jedině člověk geniální umí hláskovati.

Napsati těmito značkami svou myšlenku, svou báseň, připomínaje si, že značka, byť jakkoli byla nezbytna, není ničím o sobě a že jen idea jesti vše, toť úkolem umělce, jehož oko dovedlo rozeznati ssedliny na věcech dotykatelných. Prvým důsledkem této zásady, příliš zřejmým, abychom se při něm zastavovali, jest, dohadujete se, nezbytné *zjednodušení v písmu značky*. Nebýti tomu tak, opravdu, zda nepodobal by se malíř bezelstnému spisovateli, který by chtěl dílu svému cosi přidati, upravuje pečlivě a zdobě svůj krasopis malichernými škrty?

*

Avšak jest-li pravda, že na světě jedinými tvory skutečnými mohou býti jenom Ideje, jest-li pravda, že jsou předměty jen zjeveními, která odhalují tyto ideje, pak není méně pravda, že našim lidským očím, to jest očím pyšných *stínů čistých bytostí*, stínů žijících u nevědomosti svého zdánlivého stavu a živě podváděných podívanou ošemetných dotýkatelností, není méně pravda, že našim krátkozrakým očím předměty se jeví nejčastěji předměty, ničím než předměty, nezávislými na svém významu symbolickém — tolik, že někdy nemůžeme, přes upřímné snažení, představit si je jako znaky.

Žalná tato náklonnost, uvažovati v životě praktickém o předmětu jen jako o předmětu, jest zřejma, i možno říci téměř všeobecná.

Jedině člověk vznešený, osvícený darem nejvyšším, jež Alexandrijci spravedlivě zvali vytržením, umí se ujistiti, že i sám jest jen značkou, tajemným řízením vrženou vprostřed nespočetného množství značek; on jediný, ničitel netvora *illuse* umí se procházeti jako vládce ve fantastickém chrámu,

Kde živoucí pilíře

Chvillemi promlouvají zmatenými slovy ...

zatím, co tupé stádo lidské, ohloupené vnějšky, které dožene ho zapřítí ideje základní, půjde věčně slepo

*Hvozdy symbolův,
Jež navyklými pohledy ho pozorují.*

Dílo umělecké nesmí ani oku lidového dobytka zaviniti dvojsmyslu. Dilettant (není umělec, proto nemá smyslu symbolických vztahův) opravdu by stanul před ním v stejné situaci, jako dav před věcmi v přírodě. Pronikl by zobrazené předměty jen tolik jako předměty — čehož právě jest se třeba vyztríhati. Třeba tedy, aby v díle ideistickém tento zmatek vzniknouti nemohl, třeba tedy, abychom přivedeni byli tak daleko, by nebylo pochyby, že předměty na obraze nemají ceny o sobě, že jen jsou značkami, slovy, nemajícími o sobě pražádné vlastní důležitosti.

Proto třeba, by jisté přivlastněné zákony ovládaly malířské napodobení. Umělec vší mocí bude pečovati o to, by se vyhnul rozporu veškerého umění: hmatatelné pravdě, zdání skutečnosti, klamům oka, tak, by nikdy nepodával na obraze onoho šalebného dojmu přírody, jež by na diváka působila jako pří-

roda skutečná, totiž bez vší možné sugesce, myšlenkovitě.

Jest logické, by zobrazena byla jako prchá-
jící, aby malíř se mohl uchrániti zhoubností
pravdy hmotné, zkoumání předmětu. Pří-
mou povinností malíře ideisty tedy jest, roz-
třídití moudře přečetné prvky, ve předmětu navzá-
jem spojené, užítí v díle svém jen linií, tva-
rův a barev hlavních, určujících, které slouží
k čistému opsání ideového smyslu, tkvícího
ve věci, neboť symboly částečné vždy sesi-
lují symbol všeobecný.

Ano, snadno jest i vyvoditi, že umělec
bude vždycky v právu přehnati tyto vlast-
nosti přímo označující (tvary, linie, barvy
atd.), bude moci zeslabiti je, tvar jich pře-
měniti nejen podle osobního svého vidění,
podle kadlubu své vlastní subjektivity (tak
jako stává se i v realistním umění), ale může
přehnati je, tvar jich přeměniti, podle po-
třeby té které Ideje.

*

Tedy, bychom posléze vše shrnuli a skon-
covali, dílo umělecké, jak zlíbilo se mi logicky
je znázorniti, bude:

1. *Ideistní*, neboť jedinou jeho touhou
bude vyjádření Ideje;

2. *Symbolistní*, neboť vysloví tuto Ideu tvary;

3. *Synthetické*, neboť napíše tyto tvary, tyto znaky po způsobu obecného chápání;

4. *Subjektivní*, neboť nebude zde předmět sám o sobě brán v úvahu, leč jako značka myšlenky, vnuknutá námětem;

5. (Toto jest důsledkem) *dekorativní* — neboť malířství dekorativní ve vlastním smyslu slova, tak, jako chápali je Egypťané, velmi podobně Primitivové a Řekové, jest pouhým projevem umění zároveň subjektivního, synthetického, symbolistního a ideistního.

Nuže, dobře prosím uvažte zde, malířství dekorativní jest, mluvíme-li přesně, malířství pravé. Malířství nemohlo býti stvořeno, než by *zdobilo* myšlenkami, sny a idejemi nudná zdiva lidských staveb. Obraz na plátně jest jen nelogické zjemnění, vymyšlené, by zadost učiněno bylo obraznosti neb obchodnickému duchu civilisací úpadkových. V prvotních společnostech mohly prvé malířské pokusy býti jenom dekorativní.

Umění, které snažili jsme se vyznačiti a dopomoci mu k oprávnění všemi řádky předchozími, umění, jež mohlo jeviti se složitým a jež jistí kronikáři rádi by označili uměním rozplývavým, dovedli jsme konečným zkou-

máním ku formuli umění prostého, přímého, prvotního. Toť kriterium správnosti určitých závěrů. Ideistní umění, jehož bylo třeba ospravedlniti abstraktními a složitými doklady, tolik podivným se jevící naší civilisaci úpadkové a zapomětlivé všeho počátečního zjevení, jest tedy, beze sporu, umění pravé i absolutní, protože zákonno jsouc s hlediska theoretického, jest totožno v hloubi s uměním prvotním, uměním, jak uhodli je pudoví geniové prvých dob lidstva.

*

Ale to už jest vše? Nechybělo by snad umění, takto chápanému, ještě nějakého prvku, aby vpravdě bylo uměním?

Zdaliž člověk, který díky vrozenému svému genu, díky nabyté své síle, stojí před přírodou, umí čísti v každém předmětu duchový jeho význam, myšlenku prvotní a vznášející se nad ním, člověk, jenž prozíravostí a obratností svou umí užítí věci jako vznešené abecedy na vyjádření Idejí, jež jsou mu zjevny, byl by vpravdě tímto dokonalým umělcem? Zda by byl Umělcem?

Není-liž spíše geniálním vědcem, vznešeným tvůrcem formulí, jenž umí psáti Ideje tak jako matematik píše vzorce? Není-liž

jakýmsi algebristou Idejí, a není-liž dílo jeho zázračnou rovnicí, neb spíše stranou popsanou značkami pojmů, připomínající hieroglyfických textův na sloupech starého Egypta?

Ano, není pochyby, nemá-li umělec jinakého daru duchového, bude jenom tímto, neboť bude jenom *chápaícím vyjadřovatelem*, a stačí-li chápačnost, doplněná *schopností vyjadřovací*, aby vytvořila vědce, nevystačí, aby sestrojila umělce.

Bude mu třeba, by opravdu byl hoden krásného toho šlechtického jména — tolik zprzněného v našem dnešním průmyslníku — sepnouti pochopením dar ještě vznešenější, dar, chci říci *schopnost citového vzrušení*, ne jistě toho, jehož každý zakouší před neskutečnými vášnivými kombinacemi bytostí a předmětů, ne toho, které znají zpěváci kaváren a vyrabitelé barvotisků — vzrušení však nadpřirozené, tak veliké a drahocenné, které dává duši zachvívati se tváří v tvář zvlněnému dramatu abstrakcí. Oh! jak jsou vzácní ti, jichž srdce jsou všecka dojata za vznešené podívané Bytí a čirých Idejí. Leč toto jest i dar *sine qua non*, toť jiskra, které Pygmalion žádal si pro svoji Galatheji, toť osvícení, zlatý klíč, Démon, Musa . . .

Díky daru tomuto znaky, to jest Ideje, vystupují z temnot, nítí se, ovívají životem, jenž není již nahodilý a závislý jako náš, životem oslnivým, jenž jest život podstatný, život Umění, bytí Bytosti.

Díky daru tomuto umění, úplné, dokonalé, absolutní posléze jest.

*

Toto jest umění, o kterém těší sníti, toto jest umění, jež tak rád si představuji, procházejí se jak obyčejně v ubohém a schátralém paumění, které zaplavuje průmyslnické naše výstavy. Toto myslím jest též umění, jestli totiž nevyložil jsem špatně myšlenku díla jeho, které slavně hodlal v naší žalostné a shnilé vlasti obnoviti veliký geniální umělec s duší Primitiva i trochu divocha, Paul Gauguin.

*

Díla jeho, divuplného již, nemohu zde ani vypsati, ni zkoumati. Stačí mi, že pokusil jsem se označiti a oprávniti tolik chvalitebné pojetí esthetiky, které asi vede tohoto velikého umělce. Kterak vskutku lze jen slovy vzбудiti dojem všeho toho nevýslovného, celého toho okeánu Idejí, jež jasnovidné oko může

uzříti na velkolepých plátnech: *Kalvarii, Zápasu Jakobově s Andělem, Žlutém Kristu*, na zázračných krajinách z Martiniku a z Bretoňska, kde každá linie, každý tvar, každá barva jest slovem Ideje, ve vznešené *Zahradě Olivetské*, kde Kristus s vlasy bledě červenými, v kraji beznaděje sedící, jako by plakal nevýslovnými bolestmi snu, spěchající smrtí chimér, zradou nejistot, marností skutečnosti a života, ba snad i záhrobí... Kterak vysvětliti moudrost, ztvárněnou v bas-reliefu, ironicky podepsaném: *Budte milostny a šťastny budete*, kde všecka Vilnost, všecek zápas myšlenky a těla, všecka bolest pohlavních rozkoší se svíjejí a zuby takřka skřípají? Kterak před zrak vyvolati jinou dřevořezbu: *Budte tajuplny*, která velebí čisté radosti esoterismu, znepokojující laskání hádanky, fantastická loubí hvozdů záhady? Kterak v posled vyprávěti podivné a barbarské a divoké ty keramiky, kde vznešený hrnčír páčil více duše nežli hlíny? . . .

*

A přece, promyslíme-li vše, jakkoli vzrušující, velebné a zázračné jest toto dílo, jest jen málem vůči tomu, co mohl vytvořiti Paul Gauguin, postaven do jiné doby. Gau-

guin, třeba to znovu říci, stejně jako všichni malíři ideisté, především jest malířem dekorativním. Jeho komposicím jest úzko v omezeném poli plátna. Byli bychom často v pokušení, míti je za zlomky nesmírných maleb nástěnných, a skoro vždycky se zdají, jako by chtěly rozlomit rámce, jež je nepatřičně omezují! . .

Ah co! máme ve svém zmírajícím století jen jediného velikého dekorátéra, snad dva, počítaje Puvise de Chavannes, a tupá naše společnost peněžníkův a polytechnikův odpírá vzácnému tomuto umělci nejmenšího paláce, nejnižší národní boudy, kde by zavěsil hrdé pláště svých snění.

Stěny dnešních našich opožděných Pantheonů jsou pokáleny ejakulacemi Lanepveu-ův a Machin-ův z Institutu! . . .

Ah! pánové, kterak příští rody proklejí vás, jak vysmějí se vám a kterak na vás naplují, probudí-li se ještě v lidstvu smysl pro umění!... Hleďte, trochu zdravého jen smyslu, máte geniálního dekorátéra mezi sebou! zdi! zdi! zdi mu dejte!

9. února 1891.

SVATÝ JAN NEPOMUCKÝ A JEHO ŽIVOTOPISEC

Žádný ze Světců naší vlasti nepožíval tak intimního kultu v národě (dokud ovšem byl ještě národem) jako svatý Jan Nepomucký. Ale zase žádný z nich neměl takového záští proti sobě. Když přímým nebo skrytým přičiněním škol a veřejných institucí vše u nás zprotestanštělo a proti všemu svatému, katolickému rozmohl se odpor, našich ostatních světců přece nikdo se nedotkl, všichni zůstali v jakési národní cti. Ale všecka zuřivost vrhla se na tichého, mlčenlivého svatého Jana Nepomuckého. A mířilo se až na úplné jeho vyhlazení, aby ani osobnost mu nezůstala.

Jistý doktor, který jinak nadobro neměl čím vyniknouti, dokázal z nesouhlasu jakýchsi starých papírů, že Jan Nepomucký ani nežil a že v Římě za svatého vyhlášen byl fantóm. Spis jeho přišel ve vhodné chvíli. Strážcové víry byli styky se světem silně zemdleli a scházeli nepozorovaně se Skály do mělčin a písčín rozumu a světské filosofie, do modernismu, a lid špatným vedením byl pozbyl jadrnosti a zlhostejněl. A spis Herbenův, jenž vlastně jest jen výtažkem a závěrkem jeho ještě ne tak smělých předchůdců, psán vědecky, kriticky, a vědecká kritika,

nejvyšší to neomylná kathedra protestantských pasteurů, byla už i u našich theologů nejvážnější rozhodčí. Byli tedy argumenty Herbenovými vážně zmateni. Vzpamatovavše se poněkud, hledali ovšem, z povinnosti, obrany, ale jako vždy, na „vědu“ šli zase s „vědou“. Šlo to však ztuhla: dokazovali, ale jejich práce byla perná, zatím co argumenty Herbenovy byly hladky, svižny. Lsti a klamu ničím se tak nepomůže na nohy, jako když se vezme vážně a vážně se vyvrací. Asi proto Náš Pán nikdy nevyvracoval potměšilých bludů farisejských, ale odbýval je svými božskými výsměchy a paradoxy. Herbenovi, který jistě by se nebyl nadál takového úvěru pro svou lacinou knížku, pomohli jen vážní doktrinářští theologové. Herben svou lehkostí získával si víc a více věřících, kněží obhájcové ve své trapné a nervósní námaze čím dál více osamotňovali. Psaly a tiskly se letáky, knihy, noviny plné obran svatojanských; a nezůstalo se v literatuře: svolávaly se tábory lidu, na nichž se protestovalo proti nevěrcům a kde jakou frásí svolávalo se vše do zbraně proti nim. Co sil a času a peněz se vyplývalo na tyto obrany! A jaký byl účinek? Ze všeho toho hluku nejméně získal svatý Jan sám. Jeho jméno vláčelo se po hospodách a záchodových papírech. A jeho úcta? Slábla čím dál víc. Byl už i těm svým obráncům jaksi nepohodlný; bylot už příliš těch ostud, do jakých se pro něho zaplétali.

To tedy byla cesta špatná, byť i jediná, kterou se šlo ze široka po tolik let a s takovými útratami. Všichni ti obranní spisovatelé a řečníci byli dávno se pustili, nebo snad ani nikdy neměli, mystického Principu, a tím se octli v těch bludištích. Zde principem jest to, čeho učení čím dál více se vzdalovali, přecházejíce ke kultu rozumu: víra. A speciálně víra v neomylnost papežovu a tudíž podrobenost jemu, což obojí pořád u nás nezapouští kořenů. Kanonisace čili prohlášení někoho svatým jestiž *kanon církevní*, zákon vyslovený *ex cathedra*, i není tudíž naprosto přípustna další debata, zda kanonizovaný jest světec čili nic nebo dokonce byl-li na světě či ani nežil. A již ten, kdo se dává do hádek o těchto otázkách, uchyluje se od víry. Jen těch, kteří *bloudí*, Církev poučuje, ne však těch, kteří se jí zprotivili. Toho, kdo má zlou vůli, nemožno poučiti, a naopak pro vlastní bezpečí jest povinností, od takových se odlučovati. *Budiž tobě jako pohan a publikán*, učí Spasitel.

Čeho tedy bylo potřebí? Co bylo nejvhodnější cestou k pokoji? To, co Církev má na zřeteli, když někoho blahořečí a kanonizuje. Církev staví Světce na svícen, aby svítil všechněm, kteří jsou v domě, aby jej ctili a jím žili. Toho tedy a ničeho jiného bylo třeba i vůči svatému Janu, a jeho tupení mělo jen vzpružiti jeho kult. Až do té doby stačilo snad o svatém Janu poznání, jaké měl o něm lid. Lidu

dosti mluvilo několik příhod z jeho života a jarní májová poesie a radostné pouti k jeho hrobu. Ale když moderní duch objevoval v čase i prostoru i v duších nová tajemství, bylo potřebí i osobnosti světců hlouběji rozjímati, historicky i mysticky.

A kdyby se tato cesta nastoupila, první příšla by otázka: kde jsou jaké prameny o svatém Janu Nepomuckém? Kdo napsal jeho Život? Bývá totiž jednotlivým světcům již Prozřetelností určen životopisec. Připomeňme, že bývá to zase světec, a dobře praví Leon Bloy, že života světce nemůže napsati leč zase světec, byť jeho gloriola světu sebe méně byla zazářila. Ale nebývá arci život každého podrobně zaznamenán; o mnohých napsáno neb aspoň dochováno sotva několik črt nebo pouhé jméno, a tisíce jich nezůstavilo stop v lidské paměti, *quorum nomina scit Deus*. A svatý Jan Nepomucký jest jedním z těch, o jichž životě vnějším i vnitřním pramálo se ví.

Svatý Jan Nepomucký jest světce pokory, mučedníkem mlčení. Mlčení provází ho i po smrti. Snad bylo to jeho žádostí, aby zůstal skryt. Nesluší si mysliti, že jméno sv. Jana za jeho života bylo snad neznámo; i přes to, že všecka důstojenství zamítal, byl jistě osobností mocnou, už tím, že byl na nejvýznamnějším místě kazatelem. Míti místo kazatelské znamenalo tehdy mítí veřejnost. Podle názorů školských považují se za obroditele ducha křesťan-

ského tehdy ne-li Hus, plýtký traktátník a pak kacír, tedy Milíč, Waldhauser a Matěj z Janova. Ale nezažehl snad pochodně víry nejspíše a nejsilněji Jan Nepomucký? Nekázal snad on nejsvobodněji proti neřestem mocných, měšťanstva, šlechty, dvora králova? Nepopudil právě tím proti sobě dvora i krále samého, jemuž snad přednášel výčitky nejostřejší? A co arcibiskup a duchovenstvo? Ví se, že by se kdo byl zastal svatého Jana, když byl stíhán a mučen? Nebyly snad hroty kněžstva zvlažnělého stejně proti němu namířeny pro jeho povýšenost, nesmířlivost, svatost? Nebyl pro všechny nebezpečným pohoršovatelem? Jistě pak Jan Nepomucký prostou intuicí svého čistého ducha pozoroval, kam tíhne jeho doba. Viděl, jak proti jedné zkáze, mravní, vystupuje druhá, ještě nebezpečnější, totiž puritánství, lidské pyšné zasahování do věcí, které sobě vymínila Druhá Božská Osoba.

Snad že Svatý Jan věda, co hluku se natropí a co zkázy se naseje v pozdějších stoletích osobami, jež národ vystaví si za modly, předem vzal na sebe odpykání a žádal si, aby on zůstal v potupě a skryt; ba snad nabídl svou čest i po smrti za oběť a právě tím zasloužil si státi se hanby světské pro jiné klíčníkem, že sám sebe na několik set let vydal potupám.

Máme však přece spisek, shrnující, co se všeho všudy dochovalo o životě svatého Jana. Jest sice

z doby o tři sta let pozdější, ale co bylo dříve napsáno, už ani na tehdejší dobu se nedochovalo kromě zpráv do knížky této pojatých, co pak vyskytlo se později, zejména v 19. století, nadobro nezasluhuje povšimnutí, poněvadž nového se v tom nepřináší nic a psáno to hluboko pod úrovní, v jaké smí se psát o věcech světských. Jest to *ŽIVOT BLAŽENÉHO JANA NEPOMUCKÉHO*, napsaný latinsky jezuitou *Bohuslavem Balbínem*. Balbín jest muž poctivý, nábožný a učený, milovník pravdy, ctitel historie a jemný stylist, i byl jistotně dobře označen, aby posbíral ty pozůstalé památky. Že byl k tomu opravdu určen, ukazuje se již na tom, že po letech bylo spisku jeho užito v kanonisační bulle.

Myslelo by se tedy, že dílko Balbínovo bude obecně známo a chováno jako vzácná relikvie. A hle! ač se tolik, zvláště nyní, o sv. Janu píše a cituje, kolem Balbína se chodí, jako by ho ani nebylo. A není to nevšímavostí; jest vědomě přezírán a ze záští i od bohoslovců katolických. A proč? Přísní, učení, povýšení mozkové mají za vážný jen spis, ve kterém jsou samá data a počty, dokumenty a poznámky, kde spisovatel stojí jako demonstrátor přísného hledí a studeného srdce, snášeje pilátovsky argumenty, jen arci vybrané z nějakých, ať jakýchkoliv, starých papírů. Říkají, že jim neběží o osobu, ale o kritickou přesnost. Není tedy divu, když všechny tyto Balbín tak pohoršuje. Balbín totiž zrovna naopak. Jemu jde

jen o osobu, o svatého Jana. Maje psáti Život jeho, pochopil, čeho se na něm žádá: OSLAVITI SVĚTCE. A na neštěstí též píše vzletně, stylem pevně semknutým; a universitní pedanti nenávidí umění, byť i tak neosobivého. A Balbín jest pln dětského údivu, jako každý pokorný hagiograf, což též se nesrovnává se zachmuřeným duchem doktorů a žurnalistů. A zejména asi pohoršuje všecky snadnost, s jakou Balbín se přesmykuje přes věci tak pověstně choulostivé, že na pouhé píchnutí do nich z kůže by vyskočili. Tak třeba převýznamným problémem jest jim, které choti krále Václava svatý Jan byl zpovědníkem, kterého roku sešel se světa, a žil-li té doby, jak někteří dovozují, ještě jeden Jan z Pomuku. Někteří dokazují, že byl jen Jan Nepomucký svatý, jiní že byli dva Janové, jiní, že byl jen Jan Pomuk nesvatý a jiní možná, že nebylo ni toho, ni onoho.

Balbín, jako by ani vlásku nejistoty neměl, praví, že sv. Jan umučen byl léta toho a toho, a jako mimochodem zmiňuje se, beze všeho podivu, že žil ještě jeden Jan z Pomuku, brzy po svatém Janu. — Ale není toto věc zcela podružná? Bude někdo z jistoty neb nejistoty něčeho tak odlehlého usuzovati o ceně celého spisu a vážnosti autorově? Jistě, že všem těm, kteří ulpívají na literách a hádají se o ně, ukázáno bude, až zvítězí Duch, jak se klamali, obojí, ať už byl Jan z Pomuku jeden nebo dva.

Bylo-li by už stůj co stůj třeba vysvětlovati dvojici kanovníků téhož jména v téže době na Hradčanech, tu máte vysvětlení, nikde nenalezené, ničím nedokázané, ale dostatečné: Svatý Jan byl z městečka *Pomuku*; že přes všechny nástrahy a trýzně ani hlesnutím nevyzradil zpovědního tajemství, že ani nemuk', přezván byl asi *ne-po-muk*. Možná že žil tou dobou jiný kapitulár na Hradčanech jménem Jan, který však neslynul takovou zdrženlivostí a někdy snad se prořekl (byť i ne ze zpovědi), a že lid, srovnávaje tohoto Jana s mlčenlivým Nepomukem, přezděl mu ironicky — Pomuk'. Nezná se tato uštěpačnost českého lidu a nevděčí právě této vlastnosti leckteří do dneška za svoje zděděné příjmení? Tehdá totiž nebývali lidé tak urážliví, a nejen prostí, ale i stavu panského, přijímali svou zobecnělou přezdívku za své příjmení a tak se i psali.

Vezmete-li do rukou spis nějakého nynějšího obránce neb životopisce sv. Jana, naplní vás nepokojem, rozmrzelostí, nudou. Jako byste prolézali zatuchlými (nebožtík Sušil by řekl: zaprtalými) kancelářskými archivy, dejme tomu konsistorními, spoustami jalových úředních papírů. Tolik materiálu a práce, ale srdce nezví o Sv. Janu zhola nic. Takový jest spis dra Klem. Borového ze „Svatojan. Dědictví“. O sv. Janu tam mnohem méně než v knížce Balbínově, z které jistě a snad jedině vážil, ale vše kriticky

přistřiženo, prošpikováno pobožnými frázemi a zavínuto do massy fádnic bezcenných dokumentů. Ale zcela jinak knížka Balbínova; ač z ní cítiti humanism, jest přece jen z doby živější, čistší a bližší svatému Janu než náš věk; a byť i světec dále zůstával skryt ve svém mlčení, nejsme odtud propuštěni s prázdnou; a na více odnášíme si leckteré vzpomínky, jako kvítky tu rozhozené, na milé a památné věci.

ŽIVOT SV. JANA NEPOMUCKÉHO od BOHUSLAVA BALBÍNA vydán nyní česky, k potěšení několika těch, kteří, jak ony duše starých Slovanů, bloudí smutně po tmavých pustinách vlasti, hledajíce odpočinutí. Zde možno ho na chvílku nalézti.

A mimoděk ukazuje se symbolická shoda v tom, že zrovna v těchto dnech vychází tato pokorná knížka. Chystaly se veliké shony a okázalosti na rok 1915. Všecka národní zednářstva strojila se na hrozitánské oslavy Jana Husa. Ano tak daleko to národ dotáhl. Před chrámem Týnským, vedle památné sochy Neposkvrněné Panny, měl býti vztýčen blbý, ohavný monument české pitomosti 20. století; chystalo se procesí do Husince a Kostnice, vedené starým Masarykem, s předzpěvákem Bartoškem, a nesčetné shluky a žvanice národní i světové sběře. Z toho arci nešlo ještě tolik strachu, ale trapnější byla myšlenka, že v těchto hnusných blatech brodit

budou zase houfně a okázale katoličtí kněží svoje posvátné sutany — ba ani sutany, ty už dávno odvrhli „jen do sakristie“, zmodernisovavše se i krojem — ale svaté pravdy Církve, dávající je sviniti prasatům. Čekalo se na to s obou stran s napětím (pokud zhnílina může se napínati), a mnoho Krve Chudého stály už ty přípravy. Vypisovány ceny, i od vrchnosti církevní, na nejlepší spisy o Husovi, a jistým theologům, sedlácky zmozolnělým, svěřeno zvláště studium tvorby Husovy. Co to, že takovou důležitost připisují tomuto rozplizlému kacíři? Jest snad obava, že se znovu jeho učení ujme? Jistě nikoliv, neboť jistě ani nejhorlivější pokrokář nepřechte z tohoto nudného traktátníka přes tři stránky, a ani těch nepřechte pozorně a bez zívání, zrovna jako spisů jiného, národní slávou jemu blízkého, Chelčického. A což teprve jeho sentimentální *Listy*, potměšilé a pořád kolem dokola některého nesmyslu se točící a klouzající obrany tohoto zatvrzelého Mazla! nebylo věru léku jiného, ani k jeho vlastní spáse — božská Církev to ví! — než přehnati jej ohněm. A na r. 1915 bylo očekávati, že všecka ta armáda starých frází vytrhne spojenými silami protestovat proti nejlepší stránce Církve. — Avšak ejhle! náhle ukázalo se Něco, čeho nikdo se nenadál, co se mělo již za bajku přežilého nekulturního světa a za postrach vážně pojímaný jen v literatuře, jejímž vůdčím slovem jest Zjevení La Salettské. *Ignis ardens* zapálil

Evropu. Zmatek, strach; svoboda, volnost, jen na měkko, v nohavicích. Vůdcové národa jako opravdové krysy zalezli, že po nich ani stopy, žurnalistům zalily huby, a celý národ se svými tolika poslaneckými immunitami a milliony volebních hlasů — na hromadě, nebo řekněme jasněji, na zadnicích, na břichách, dle povahy svých individualit, všeobecně však nadobro podělán.

Tedy rok 1915 přinese osudy zcela jiné, netušené, a co už zcela jisto, nic takového nebude v něm možno, nač se kasali volní myšlenkáři neb jejich plýtcí protivníci. Hus vedle Matky Boží na Staroměstském náměstí na znamení do nebe řvoucí zpupnosti vztýčen, bohdá nebude! Nebude, pravíme, byť už i nohy jeho tam byly vytaženy. Pokusy takové jsou zatím pohřbeny.

A v těchto dnech z čista jasna, bez hluku vychází naše pokorná knížka o sv. Janu Nepomuckém, který byl typem toho, proti čemu vše to spodní úsilí bylo namířeno. Věc na pohled nepatrná, dětská. Ale není to přece bezděky překvapující závěrka všech těch dalekosáhlých a nyní rázem zmařených příprav? ironické, nevinné, skvělé *poslední slovo* a tichý úsměv ve chvíli, kdy už se myslilo, že všichni pověděli své a že už ať tak či onak vše jest odbyto? Tedy nikoli Jan Hus, milí přátelé, ale svatý Jan Nepomucký! Nikoli mělký mozek, okázalý Mluvil, ale hluboká zapečetěná Studnice a Pokladnice Mlčení!

Po tolika desítiletích, co byl v potupě, nyní vystupuje na obzor nová smírčí kaplička jeho: skromná, tichá, jako vše, co s ním souvisí, — ale není povznášející zvěstovatelkou?

Svatý Jan propustí už závory světské hanby, jíž jest už staletým zadržovatelem, klíčником, zdvihne její stavidla, aby zaplavila tento národ. Ať vše se potopí v této záplavě; jen tak bude naděje, že něco se i zachrání, očištěno, znovu zrozeno.

ANTONÍN LUDVÍK STRÍŽ.

MARCEL SCHWOB

MARCEL SCHWOB, **La Porte des Rêves**. Illustrations de Georges de Feure. Paris, Bibliophiles Indépendants, 1899, in-4, maroquin héliotrope avec une riche décoration en mosaïque sur le plat supérieur, inspirée de l'illustration de G. de Feure, large bordure intérieure, décorée de branchages, gardes d'étoffe fantaisie, doubles-gardes de papier, tranches dorées sur brochure, couverture conservée, double étui. (Canape). Cumin et Masson 275 fr. Tirage unique, à 220 expl. numérotés et nominatifs sur papier du Japon, fait pour les Bibliophiles Indépendants, sous la direction artistique de M. Octave Uzanne. La très originale illustration de Georges de Feure, comprend: 16 Compositions hors texte, gravées sur bois, 32 encadrements, 15 culs-de-lampe et un frontispice formant tryptique, gravé en taille-douce, en deux tons repérés, coloriés à l'aquarelle.

BERTRAND DE GUESCLIN

LEON BLOY, **Stařec s Hory**, 14. května 1908. —

„Četba. Bertrand du Guesclin. Občerstvení viděti a slyšeti tyto dobré rytíře XIV. století, vykonávající hromadná vraždění, kterých bylo třeba na vychování Francie křesťanské, aniž ustávají v nejhrdinštější věrnosti, plačíce láskou pro Boha a jeho Matku. Slovo *čest* a mnoho jiných mělo tehdy smysl, jakého už nemají. Co jest mravný život nějakého Masseny nebo Lannesa u srovnání s životem tohoto podivuhodného Bertranda?“

CÍSAŘE OTTY III. EVANGELIÁŘ.

MINIATUREN AUS HANDSCHRIFTEN DER KGL. HOF- U. STAATSBIBLIOTHEK IN MÜNCHEN. Herausgeg. von G. Leidinger. Heft I. DAS SOGEN. EVANGELIARIUM KAISER OTTOS III. — Riehn & Tietze, München. Mit 52 Tafeln und Text. 1912. In Mappe. [30 M.—]

Nádherný tento iluminovaný rukopis císař Jindřich Svatý daroval dómu Bamberskému, v jehož pokladě chován byl až do r. 1803. Té doby zabrán byl státem a uložen do dvorní a státní knih. v Mnichově (latinských ruk. č. 4453, cimelií č. 58.). Toto vydání jest reprodukováno pouze autotypií, na všedním křídovém papíře, nejspíše jen *prozatím*, by vzbuzen byl širší zájem a tak bylo možno důstojněji vydati tuto převzácnou památku umění doby románské. V úvodě jest suchá historie Kodexu a hojnost „pramenův“ — i zbytečných.

GEORGES DE FEURE

MARCEL SCHWOB, **La Porte des Rêves**. Illustrations de GEORGES DE FEURE. Paris, Bibliophiles Indépendants, 1899.

Velmi původní ilustrace od Georgesa de Feurea: 16 komposic mimo text, rytých na dřevě, 32 orámcování, 15 vinět a frontispice triptychový, rytý do mědi a akvarelově omalovaný.

Dekoratér této vzácné knihy jest spolupracovníkem nikoli vydavatelovým, ale básníkovým; neboť snaží se — a to s podivuhodným zdarem — býti v souladu a jednotě s látkou povídek co nejvěrněji. Mistrovství pana Georgesa de Feura, praví Paul Adam, tkví v bezvadnosti jeho kresby, jíž jako by bylo nemožno se pohřešiti. Vypisuje své postavy, má jistotu Vivariniho a Van Dycka; ba svou láskou k linii krutě se všíhá a přilíná byt sebe bohatějšími rouchy až ke konturám těla a jeho živelným záchvěvům.

JAVAJSKÉ UMĚNÍ

LEON BLOY, *Stařec s Hory*, 8. ledna 1908. —

„Viděl jsem u přítele starou modlu nalezenou na Jávě, velice zajímavou, ba velice krásnou a neobyčejně starobylou. Mimo to četné fotografie kolosálního a prastarého chrámu javajského. Obraznost jest zmožena. Jaké byly civilisace schopné takového umění, a proč bylo třeba, by žádná kniha ba ani tradice ničeho o nich nezachovaly? Jsem ohromen, zmaten touto nádherou a touto nesmírností, o níž jsem věděl, že jest v Indii, ale že by byla i někde jinde, nikoliv. Slovem, toto umění žijící ještě, stále žijící, jest neskonale povýšenější nad mrtvé umění řecké. Tot umění lidí nedávno vyhnaných z Ráje, kteří s chvatem zachycují jeho vzpomínku, již porušenou.“

MONTE CASSINO

Paleografia artistica die Monte-Cassino.

Litografia di Montecassino. 1876—1884. 7 fasc. in folio (38 cm × 28 cm).

Disp. I. Scrittura gotico corale, 16 tavole, 1876.

Disp. II.—IV. Scrittura longobardo-cassinese, 54 tav., 1877--1878.

Disp. V.—VII. Scrittura latina, 69 tavole, 1884.

Iniciálky a stránky starých písem z památných illuminovaných rukopisů kláštera Montekassinského, v barvách i zlatě. Textů průvodných a vysvětlujících 93 stran. Škoda, že papír příliš slabý dlouho nesnese těchto nádher z dob, kdy mnichové svatého Benedikta byli chudší než teď a tudíž měli, z čeho tvořiti krásná, *bohatá*, *trvalá* díla. Na informaci však dobré jest i toto chudé vydání. (U Mussottera za 75 M. — r. 1914.)

NOVA ET VETERA č. 4.

NOVA & VETERA, ČÍSLO ČTVRTÉ. V KVĚTNU 1913.

List Rachildin ze dne 1. září 1912 o Leonu Bloy. 4 str. — *List abbého Pienta Cornuau* revui „*Marches de Provence*“ o Leonu Bloy. 4 str. — *Sv. Bernard*: *List Jindřichovi arcibisk. mohučskému* proti antisemitismu. 4 str. — *André Gide*: „*Johanna d'Arc*“ od Charlesa Péguyho. 16 str. — *Georges Rouault*: *Ingres vstává z mrtvých*. 8 str. — *Vincent d'Indy* o filosofii. 2 str. — *List abbého Pienta Cornuau* Josefu Florianovi. 2 str. — *A. L. Stríž*: *Z vysokého učení pražského*. 4 str. — *Z posledních listů Aubreye Beardsleyho*. 12 str. — *Dvě poznámky* o knize Rezendově „*Můj Flos Sanctorum*“. 4 str. — *Josef Florian*: *Což myslíte, přátelé...?* 4 str. — 8 listů *Pramenů*. — *Josef Váchal*: *Svatá Rodina na útěku* (trojbarevný dřevoryt). *Křížák* (dřevoryt). — *Maurice Denis*: *Dřevoryt k „Moudrousti“* Verlainově. — Za 1 K.

Tímto číslem počínajíc, tisknou se Nova et vetera ve formátě 12 cm × 15 cm. Každá práce tištěna odděleně. Novým útvarem jsou též orientační listky, *Prameny*, tištěné po dvou na jednom listě; listky tyto radí se dle hesel, čímž se shromažďuje pohyblivý glossář, slovník bibliografický i všeobecný a to jediný možný, dokonalý, a nejprostší, jenž vytlačí a skvěle zastoupí nejen všechny bibliografie a annonce časopisů, ale i všechny encyklopedie.

NOVA ET VETERA č. 5. a 6.

NOVA ET VETERA, ČÍSLO PÁTÉ. V ČERVENCÍ 1913.

Pius PP. X: *Motuproprio Supremae disciplinae* o zasvěcených svátcích ze dne 2. července 1911. 4 str. — *Johanna Termier-Boussac*: *Básníci a Leon Bloy*. 20 str. — *Rachilde*: *Škola mlčení*. O knize „*Život Melanie, Pasačky La Salettské*“. 8 str. — *Předpověď* blaž. bratra *Heřmana, opata lehnického*, o osudech Braniborska. 4 strany. — *Předpovědi* jistého Františkána z r. 1840 o osudech Evropy. 8 str. — *Jules Barbey d'Aureville*: *Abailard a Heloisa*. 16 str. — *Marc Stéphane*: *Znovuvtělená*. 16 str. — *A. L. Stríž*: *V paprscích věčnosti*. *Rozbor literár. díla Th. Aq. Stoklasa*. 16 str. — Osm listů *Pramenů*. — *Dřevoryt* z kn. „*Büchlein der sieben Curs*“, z r. 1484. — *Maurice Denis*: *Dřevoryt k „Moudrousti“* Verlainově. — Za 1 K.

NOVA ET VETERA, ČÍSLO ŠESTÉ. V ZÁŘÍ L. P. 1913.

Umučení Svaté Dymny. Původ. text legendy o Sv. Dymně, dle vydání Vavřince Suria. 16 str. — *Remy de Gourmont*: *Světice z Ráje*. 12 str. — *Ludvík Veillot*: *Právo Páně*. Kapitola III., IV. a V. 20 str. — *A. L. Stríž*: *Otec dítkami odsouzen*. 12 str. — *Tancrede de Visan*: *Hadačská hůlka*. 20 stran. — 8 listů *Pramenů*. — *Charles Doudelet*: *Dobry pastýř*, kresba. — *Dřevoryt* z kníž. „*O sedmi branách*“, z r. 1509. — Číslo za 1 K.

NOVA ET VETERA č. 7. a 8.

NOVA ET VETERA, ČÍSLO SEDMÉ. V LISTOPADU 1913.

Pius PP. IX: Dogmatická konstituce sněmu Vatikánského o Církvi Christově, *Pastor Aeternus*, 16 stran dvojbarevně. — *Paul Verlaine:* Neděle. 8 str. — *Vincent d'Indy:* „Missa solemnis“ od Beethovena, 12 str. — *Jul. Barbey d'Aurevilly:* „Portugalské listy“. 12 str. — *Charles Baudelaire:* Z „Květů Zla“. 16 str. — *Francis Jammes:* Hospoda básníků. 12 str. — *M. K.:* Miniatury. 4 str. — *A. L. Stříž:* Pořád totéž. Listy. 20 str. — 7 listů *Pramenů*. — List Odpadků. — *N. K. Rerich:* Cař. Trojbarevná kresba. — *J. Ingo:* Měsíčná noc. Pelech. Dvě kresby. — *Jossot:* Soudcové. Kresba. — Za 1 K 30.

NOVA ET VETERA, ČÍSLO OSMÉ. V DUBNU L. P. 1914.

Liber Sacramentorum Gelasii I.: O přípravě katechumenův. 20 stran. — *Jul. Barbey d'Aurevilly:* Válka třicetiletá. 24 str. — Z básní Paula Verlaine. 16 str. — *Leon Bloy:* Předmluva k nov. vydání „Zoufalce“. 8 str. — *XXX.:* O symbolismu v malbě byzantské a středověké. 8 str. — *Edmund Barthelémy:* Reliefní plán císařského Říma. 8 stran. List o Leonu Bloy. 2 str. — *Leonce Petit:* List o Leonu Bloy. — *A. L. Stříž:* Břímě horka a dne. 8 str. — Listy p. Arn. Procházkovi a Vil. Bitnarovi. 4 str. — 7 listů *Pramenů*. — List Odpadků. — Miniatura byzantská z Evangelistáře Synopského v barvách. — Dvě kresby N. K. Rericha. — Za 1 K 60.

Tímto číslem počínajíc „Nova et vetera“ vycházejí v Staré Říši na Moravě.

NOVA ET VETERA č. 9. a 10.

NOVA ET VETERA, ČÍSLO DEVÁTÉ. V KVĚTNU 1914.

Zjevení Naší Paní Pontmainské. Dle podání abbého Curique v knize „Voix Prophétiques“. 12 str. — *Paul Claudel:* Processionál. 16 str. — *Leon Bloy:* Jazyk Boží. Z knihy „Krotitelé zvířet“, kap. XIII. 20 str. — *Villiers de l'Isle Adam:* Plagiátoři hromu. Prolog „Nezvyklých povídek“. 8 str. — *René Martineau:* List o Tristanu Corbierovi. 4 str. — List abbého Vidala o smrti Alfreda de Vigny. 4 str. — *Robert Hugh Benson:* Úvod k „Následování Krista“. 12 str. — *A. L. Stříž:* Obět ustavičná. 12 str. — 6 listů *Pramenů*. — Odpadky, č. 3. — *Tristan Corbier*, jak sám sebe nakreslil, v barvách. — Dva dřevoryty z roku 1490. — Za 1 K 50.

NOVA ET VETERA, ČÍSLO DESÁTÉ. V ČERVENCÍ 1914.

Theodoret Cyrenský: Život Sv. Simeona Stylity. 24 str. — *Francis Jammes:* Kostel oděný listím. 32 str. — *Marcel Schwob:* Robert Louis Stevenson. Z „Klasobraní“, II. 16 str. — *Rachilde:* Věčná škoda kostelů ve Francii. 6 str. „Zoufalec“ Leona Bloy. 6 str. — *Antonín Stříž:* Rozhledy ze ztracené varty. — 7 listů *Pramenů*. — Odpadky, čís. 4. — Dva trojbarevné obrázky krojů středověkých od Raphaele Jacquemina. — Za 1 K 50.

VÝMĚTY JAZYKOVÉ

SLOVA A RČENÍ PADĚLANÁ, ZPOTVOŘENÁ NEB CHYBNĚ UŽÍVANÁ, A SLOVA A RČENÍ SPRÁVNÁ ZA NĚ SE HODÍCÍ.

Dle zápisů Františka Bartoše a jiných dobrých pramenů sbírá a doplňuje Antonín Ludvík Striž.

- aby jsi, aby jste* — abys, abyste
asiatik — Asiat, Asijec
bezbožecký — bezbohý, bezbožec, neznaboh, neznabožský
bezohledný, bezohledně — krutý, nešetrný, přísný, neuprosný, nepovolný, bez milosti
bezprostřední — přímý, nejbližší
bezúspěšný — marný, nadarmo
bezvýsledný (erfolglos) — marný, nadarmo
bleskurychle — bleskem, jako blesk
což divu (was Wunder) — ký div, jaký div; ne(ní) divu, že
čarokrásný — překrásný, rozkošný
čtyřnožci — čtvernožci
do dnes — buď staré a vůbec užívané *podnes* nebo *do dneška* (poněvadž předl. *do* pojí se s genit.)
doručiti — odevzdati, dodat
drahokam — drahý kámen, drahé kamení
hluboký spánek (tiefer Schlaf) — tuhý, tvrdý spánek. *Hluboká noc* — tmavá noc. *Hluboká tma* — čirá tma.
chudokrevný — nedokrevný
jakýs takýs, jaks taks — jaký taký, jak tak (jakž takž)
každopádně — každým způsobem, na všecek způsob, ať tak či onak, jistotně a pod.
koloběh (Kreislauf) — oběh
konečně — naposledy, na konec, posléze
kročej známá — kročej známý
kýžený tvořeno nesprávně ze slova *kýž* — žádoucí, vy-toužený
lic fem. — *lice neutrum*
Ličiti na zvěř — líceti, poliknouti. (Pytláci lícejí na zajíce. Poliknu na tě žitný klas.)
mezitím — lepší zatím

- náhodně* — náhodou
nakolik — pokud (se pamatuji)
napnutost — napjatost, napětí
náruč — náruči (*neutrum*)
následovně — tím, tudíž, proto, tedy
nenucený — nestrojený, přirozený, upřimný
neodvislý — nezávislý
nepravděpodobný — někdy nepodobný, jindy jiná rčení
nepředložený člověk (*unüberlegt*) — nerozvážlivý, nepo-
vážlivý, náhlý. Jednal nepředloženě = nerozvážně,
ukvapeně.
nesvár — svár
noclehník — nocležník
k nohous — k nohám
obezřetný, obezřetnost — obezřelý, obezřelost
obvykle — obyčejně
obvyklý — náležitý, příslušný, obyčejný, běžný
od domu k domu — dům od domu
odpočal — odpočinul
odpomáhati (*abhelfen*) nouzi — pomáhati od (z) nouze;
zmatku odpomoci = přítrž učiniti
odstraniti (*beseitigen*) — ukliditi neb určitější očistiti, vy-
mazati, vyprati, vyškrabatí (*skvrnu*), odstavití (*s ce-
sty*), jak kde.
odstraniti se — ustraniti se, (u)kliditi se
odstrašiti (*abschrecken*) — zastrašiti
odvislost, odvislý — závislost, závislý
ostrovtip — bystrý vtíp, důvtíp
otevřená hlava, lež, otevřené srdce — vtipná hlava, upřím-
né srdce, zřejmá, čirá lež. Mluvíti otevřeně = bez
obalu, bez ostychu.
plnovous (*Vollbart*) — brada, zarostlá brada
pokrok, hloupé slovo jako věc — česká slova jsou jen
krok a postup
polospánek (*Halbschlaf*) — dřímoty
po případě — nebo, třeba-li, kde toho třeba, a jinak rozličně
pravděpodobně — jak se podobá, snad, nejspíše, možná,
asi, dle všeho
protijed — lepší kazijed

- protinávštěva* — návštěva vzájemná, na oplátku
protiobraz — obraz pobočný, protější
protipřirozenost — lepší nepřirozenost
protiřeč (Widerrede) — odpor
protislužba — odsluha
protistrana (Gegenpartei) — odporná strana
protizákonný — nezákonný, nedovolený
protřelý (gerieben) dareba — vybíraný, osívaný dareba
předpreparace (Vorpraeparation) — příprava začáteční, úvodní, předběžná
předřečník (Vorredner, i v němčině chybné) — předešlý řečník. Můj předřečník = řečník přede mnou.
předsíň (Vorzimmer) — Bartoš: Správnější bylo by *předsíni* a znamenalo by nějakou prostoru před síní, jakou jest hanácký přísinec. Ale novotvar tento neznamená než starou naši *siň* a vytiskuje ji zbytečně, jen abychom také měli nějaký ten Vorzimmer.
představovati (vorstellen) — „Dorotou pannou byla Lida“, píše správně a pěkně Bož. Němcová.
předstráž (Vorhut) — přední stráž
přetl, přetla — přetal, přetala
příkladně, ku příkladu — třeba, dejme tomu
případ — buď *možnost* nebo nic. Noviny nabubřele piší: „Neudál se žádný případ onemocnění“, kde prostý člověk řekne: „nikdo ne onemocněl“. Professorské „v některých případech“ = někdy. Když vyslechl celý případ = co se přihodilo.
případá, úsloví oblíbené v „Moderní Revue“, kde čteš je na každé stránce desetkrát — zdá se, podobá se, jeví se. Ne-případalo mu těžko = nebylo mu za těžko.
případně vylíčiti — vhodně, výstižně
případný, slovo hloupé, nic neznamající, zbytečné
přísllovečná obětivost — příslovná
přistáti — přistati; loď přistala
respektive zbytečno; stačí *nebo*
ručej horská — ručej horský
skalopevný — (pevný) jako skála
sloupořadí — sloupení
snáž — snáze

- sněhobilý* — (bílý) jako sníh
současník — vrstevník
současný — soudobý, souvěký, tehdejší
soudruh — druh
srdcelomný (herzbrechend) — srdcervoucí, usedavý (pláč, nářek)
stotina — setina
strastiplný (schmerzvoll) — strastný, bolestný
škulina — skulina
škvrna — skvrna
tělesný lékař, *stráž* — osobní, poboční
tříbarevný — trojbarevný
tříčata — trojčata
tvrdošijný — svéhlavý, umíněný, urputný, zarputilý, zatvrzelý, neustupný, zavilý, houževnatý
udánlivě — prý
uhločerný — černý jako uhl
úmrti — smrt
utečenec — uprchlík, zběh
výhradně — toliko, jen
vynechati (auslassen) — vypustiti, minouti
výnos (Austrag) — vyhláška, příkaz
výnos (Ertrag) — výtěžek, zisk, úroda
vyšeptalá (řepa) — šatnavá, vyšetnalá
vývin — vývoj
významuplný — významný, obsažný, jadrný
začla — začala
zapotřebí — potřebí
zakrnil — zakrněl
zášť — záští (neutrum)
zazlivati, zazlíti — za zlé míti
zlozvyk — návyk
zneužívati — zle užívati, nadužívati
zodpovídati otázku — odpovídati na otázku
zvedací — zdvihací
zvedati, zvednouti — zdvihati, zdvihnouti
žádnopádně — žádným způsobem, na žádný způsob, nikterak, za nic (na světě)
žiti — život